

گزارش آماری و تحلیلی از عملکرد و برنامه های سازمان جهاد کشاورزی استان اصفهان (طی سالهای ۹۲ الی ۹۸)

فهرست

۲	مقدمه
۵	کشاورزی در استان اصفهان (زیر بخش باغبانی)
۲۱	کشاورزی در استان اصفهان (زیر بخش زراعت)
۳۵	کشاورزی در استان اصفهان (زیر بخش حفظ نباتات)
۴۳	کشاورزی در استان اصفهان (زیر بخش فناوری های مکانیزه کشاورزی)
۵۲	وضعیت دامپروری در استان اصفهان (زیر بخش طیور)
۶۹	وضعیت دامپروری در استان اصفهان (زیر بخش دام)
۹۲	وضعیت دامپروری در استان اصفهان (زیر بخش زنبور عسل)
۹۹	وضعیت آبیاری پروری در استان اصفهان (زیر بخش شیلات و آزیان)
۱۱۱	وضعیت بازرگانی محصولات کشاورزی در استان اصفهان
۱۱۲	وضعیت صنایع تبدیلی و غذایی محصولات کشاورزی در استان اصفهان
۱۱۴	وضعیت آب و خاک و امور فنی مهندسی در استان اصفهان
۱۱۶	فعالیت های زیر بخش ترویج در استان اصفهان

استان اصفهان با دارا بودن ۵۶۳ هزار هکتار اراضی کشاورزی معادل ۵ درصد از مساحت استان و ۳/۵ درصد از اراضی کشاورزی کشور را به خود اختصاص داده و با دارا بودن شرایط متنوع آب و هوایی، استعداد تولید انواع محصولات کشاورزی را داشته به گونه ای که در مناطق گرم و خشک استان خرما، انار و پسته و در مناطق سرد و کوهستانی استان بادام و گردو و در مناطق معتدل و معتدل سرد انواع محصولات دانه دار و هسته دار کشت می گردد. مجموع اراضی زراعی استان حدود ۴۸۶ هزار هکتار می باشد که در سالهای نرمال حدود ۷۰٪ آن به کشت محصولات زراعی مانند انواع غلات، حبوبات و محصولات علوفه ای، جالیزی و انواع سبزی و صیفی و گیاهان زینتی اختصاص می یابد و تولید سالانه محصولات زراعی استان در شرایط عادی حدود ۴,۶ میلیون تن می باشد.

مجموع اراضی باغی استان نیز حدود ۷۹ هزار هکتار است و عمدتاً شامل محصولاتی مانند انواع سیب درختی، انار، به، انگور، بادام، پسته، گلابی و زردآلو می باشد. مجموع تولیدات باغی و گلخانه ای استان در شرایط عادی حدود ۸۰۰ هزار تن برآورد می گردد.

از تولیدات شاخص محصولات کشاورزی استان اصفهان می توان به شیرخام با تولید ۱۳۷۰ هزار تن در سال (رتبه اول کشور)، گوشت مرغ با تولید حدود ۲۰۰ هزار تن در سال و تخم مرغ ۱۰۰ هزار تن در سال (رتبه دوم)، گوشت قرمز با تولید ۶۸,۹ هزار تن در سال (رتبه پنجم)، عسل ۶,۴ هزار تن در سال (رتبه سوم)، گوشت بوقلمون ۱۰ هزار تن (رتبه اول) و شترمرغ با تولید هزار تن در سال (رتبه دوم)، ماهیان زینتی با تولید ۶۵ میلیون قطعه در سال (رتبه اول)، محصولات گلخانه ای با تولید سالانه ۳۲۲ هزار تن (رتبه سوم)، پیاز با تولید سالانه ۳۹۰ هزار تن (رتبه دوم) و سیب زمینی با تولید سالانه ۵۲۸ هزار تن (رتبه سوم) و سیب درختی با تولید سالانه ۲۴۳ هزار تن (رتبه چهارم کشور).

به دلیل کم آبی شدید و خشکسالی های مداوم در استان که تاکنون به مدت ده سال طول کشیده است، سعی بر این بوده که بتوان محصولاتی مقاوم با شرایط و سازگار را در برنامه جایگزینی کشت محصولات قرارداد و اقدامات متناسبی جهت کاهش اثرات خشکسالی تدوین و به مرحله اجرا گذارد از جمله: جایگزینی ارقام گندم و جو گواهی شده متحمل به شرایط تنش محیطی و سازگار با شوری و کم آبی و حذف تدریجی بذور خود مصرفی کشاورزان و ارقام کم بازده.

اصلاح الگوی کشت محصولات زراعی با جایگزینی و توسعه کشت گیاهان متحمل به خشکی و شوری نظیر گلرنگ، سورگوم علوفه ای و انواع ارزن ها.

تغییر تاریخ کاشت در بعضی از محصولات زراعی بهاره به پاییزه نظیر چغندر قند، چغندر علوفه ای و قصیل جو. استفاده از کشت های نشایی در محصولات آب بر نظیر پیاز.

استفاده از بذور سیب زمینی گواهی شده و تولید غده های مینی تیوبر که سالیانه ۵ - ۳ میلیون غده در استان تولید می شود و می تواند ۸۵٪ نیاز کشور را تامین نماید.

جایگزینی و توسعه باغات متحمل به خشکی نظیر پسته ، انار ، بادام ، انگور و گل محمدی .

توسعه گلخانه ها به مساحت ۱۸۴۱ هکتار با تولید سالانه ۲۷۷,۸ هزار تن محصول .

توسعه کشت گیاهان دارویی در سطح استان از جمله گل محمدی ، زعفران ، زرشک ، موسیر و بابونه

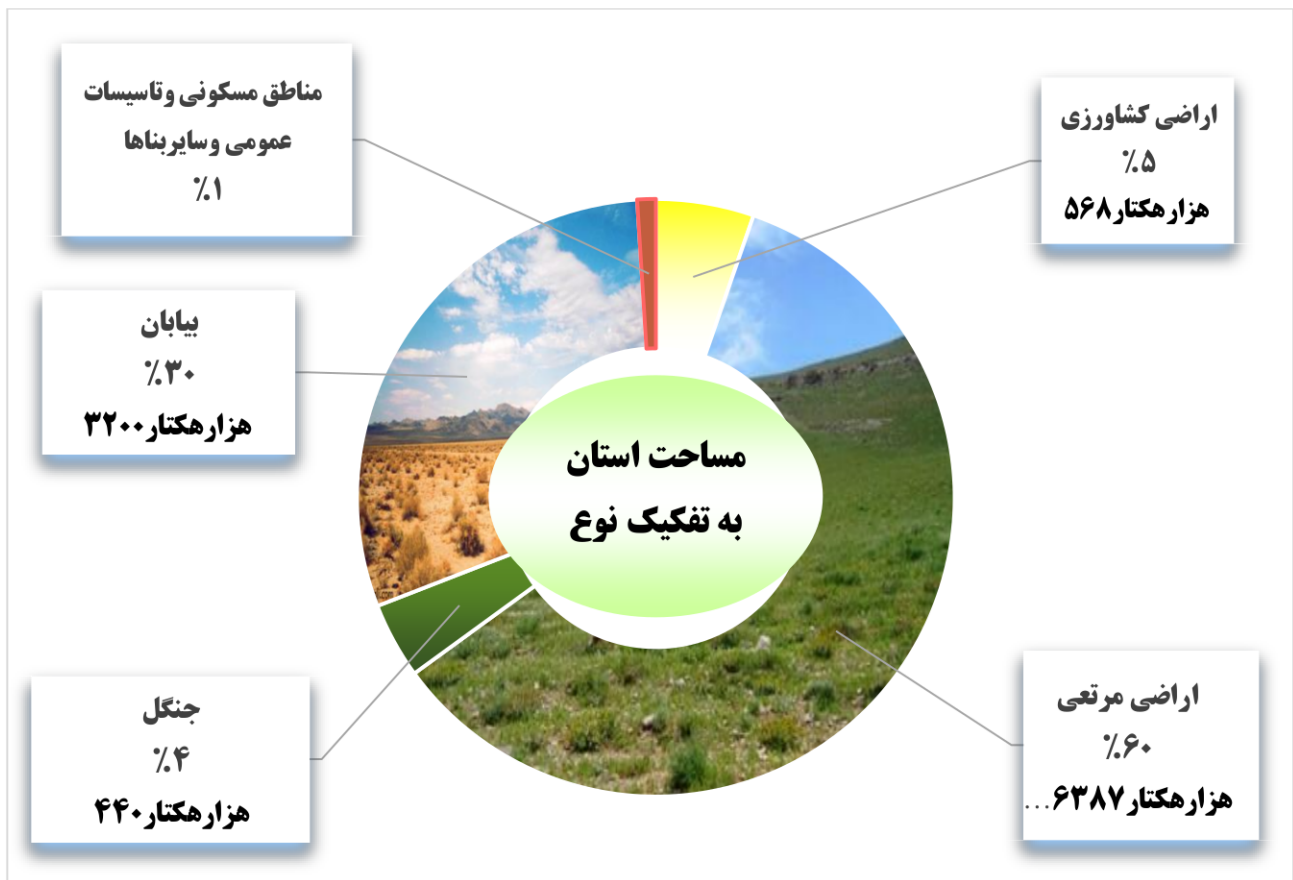
توسعه کشت و پرورش قارچ خوراکی با تولید ۱۲ هزار تن در سال و حدود ۴۰ هزار تن کمپوست که نیمی از کمپوست تولیدی به خارج از استان ارسال می گردد .

تولید محصولات دامی ، جایگزینی برای تولیدات زراعی و تأمین علوفه آب بر در سالهای کم آبی بوده که با استفاده از آب مجازی افزایش یافته است .

اجرای روشهای نوین آبیاری در سطح ۱۴۱ هزار هکتار یعنی معادل نیمی از سطح کشت فعلی استان .

تهیه اطلس نیاز آبیاری محصولات کشاورزی استان .

تهیه و تدوین الگوی بهینه کشت محصولات زراعی و باغی استان اصفهان .

مسائل و مشکلات کلان استان مرتبط با حوزه فعالیت جهاد کشاورزی

- عدم توازن منابع و مصارف آب در حوزه زاینده رود.
- خشکسالی های سنواتی در استان.
- مسائل و مشکلات حقوقی در خصوص حق آبه داران.
- مشکلات مربوط به توزیع عادلانه آب.
- بارگزاری های جدید بر منابع آبی حوزه آبریز زاینده رود.
- نبود مدیریت واحد بر حوزه آبریز زاینده رود.
- اختلافات مرزی بین استانی در حوزه آبریز زاینده رود.
- کاهش منابع آب زیرزمینی استان.
- عدم انجام سرمایه گذاری های لازم در خصوص استفاده از پساب و آبهای قابل برگشت به چرخه تولیدات کشاورزی.
- محدودیت های اعتباری برای حمایت از کشاورزی قراردادی و صنایع تبدیلی و تکمیلی.

کشاورزی در استان اصفهان (زیر بخش باغبانی) :

وجود تنوع اقلیمی بسیار خوب در استان از اقلیم سردسیری و معتدله در غرب و جنوب استان گرفته تا اقلیم گرمسیری و نیمه گرمسیری در شرق استان از جمله پتانسیلهایی است که هم در زمینه سرمایه گذاری سایر استانها و هم در زمینه تنوع تولید محصولات باغی به منظور تامین نیاز سایر استانها می توان به آن اشاره کرد بعنوان مثال تولید سیب درختی در منطقه سمیرم بالغ بر ۲۵۰۰۰۰ تن در سال زمینه سرمایه گذاری فراوانی را دارد و هم نیاز بخش عمده ای از کشور و بخصوص استانهای همجوار را تامین می کند علاوه بر آن تولید خرما در منطقه خور و بیابانک و یا تولید انار و پسته در شهرستانهای نیمه گرمسیری که می تواند در توسعه صادرات داخلی و خارجی نقش مهمی ایفا نماید علاوه بر موارد فوق تنوع گیاهان دارویی استان و ارزش افزوده حاصل از فرآوری آنها امکان سرمایه گذاری در این بخش را دارا است. استان اصفهان بعنوان یک قطب تاثیر گذار در تولیدات گلخانه ای اعم از سبزی و صیفی گلخانه ای و نیز گلها و گیاهان شاخه بریده، گیاهان آپارتمانی و درخت و درختچه های زینتی و همچنین قارچهای خوراکی نقش مهمی را در تولید این گونه محصولات ایفا مینماید و بعنوان یک استان پیشتاز در سطح کشور شناخته شده است. در مجموع میتوان گفت علیرغم اینکه این استان بعنوان یک استان صنعتی شناخته میشود لیکن بررسی وضعیت تولیدات باغبانی نشانگر این است که یکی از قطبهای اصلی باغبانی کشور استان اصفهان است.

وضع موجود باغبانی استان

جدول سطح زیر کشت و تولید محصولات باغی استان در سالهای ۹۷-۹۲

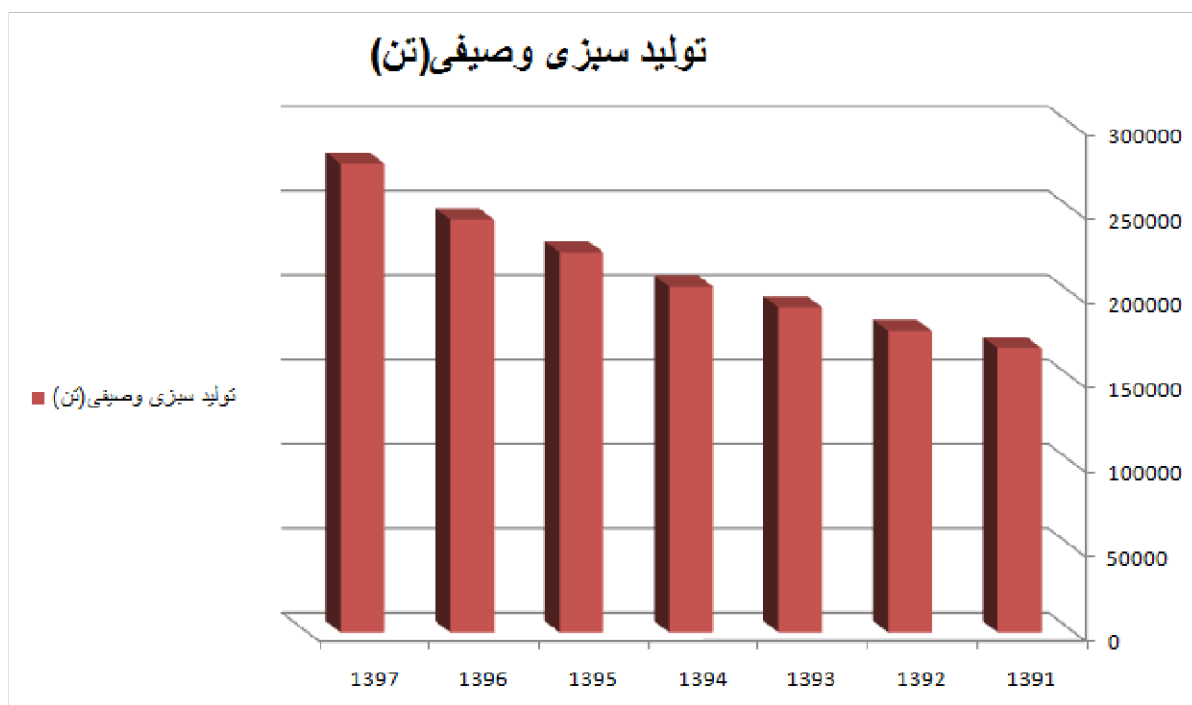
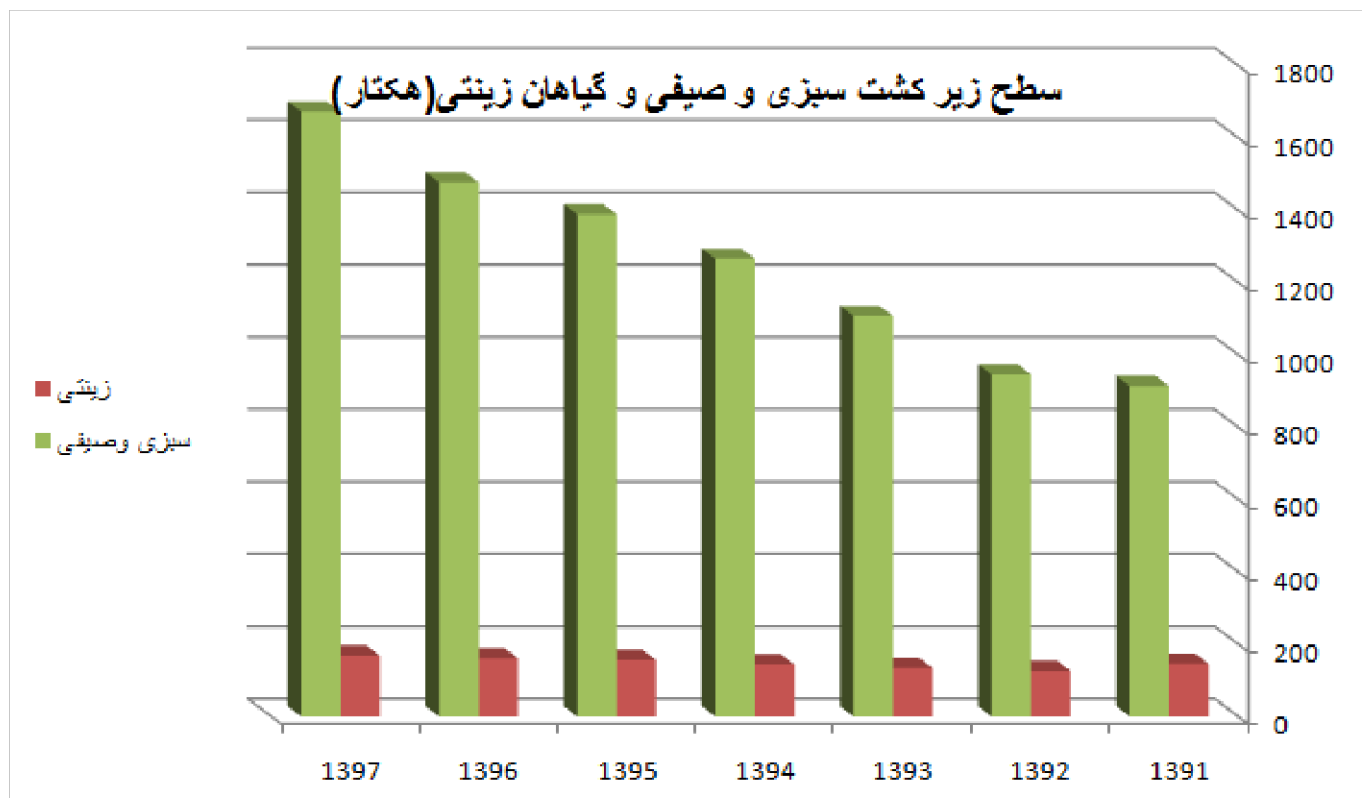
سال	سطح زیر کشت (هکتار)	تولید (تن)
۹۲	۷۱۷۱۸	۵۱۷۶۱۱
۹۳	۷۱۲۷۰	۶۴۱۹۸۳
۹۴	۷۲۷۵۲	۵۱۱۷۸۳
۹۵	۷۶۲۹۳	۵۶۴۱۵۴
۹۶	۷۸۷۴۶	۵۱۰۵۹۵
۹۷	۷۷۶۳۳	۳۸۱۳۷۲

وضعیت سطح زیر کشت و تولید محصولات گلخانه های استان طی سال های ۹۷-۹۱

تولید گل و گیاهان زینتی (فضای باز و گلخانه)				تولید سبزی و صیفی تن	سطح گلخانه ها (هکتار)			سال
نشایی - فصلی	درختچه زینتی	آپارتمانی	شاخه بریده		جمع	سبزی و صیفی	گل زینتی	
میلیون نشاء	میلیون اصله	میلیون گلدان	میلیون شاخه					
41.5	20.8	1.9	33.4	168480	1060	914	146	1391
27.6	10.5	2	35.8	178580	1072	946	126	1392
41.6	8.9	1.9	39	192430	1242	1108	134	1393
38.7	7.8	2.8	52	204910	1410	1266	144	1394
33.7	13.6	3.2	68	225140	1545	1389	156	1395
55.7	13.6	4.7	68.8	244650	1638	1477	161	1396
46.5	14.5	6.4	69	277800	1841	1673	168	1397

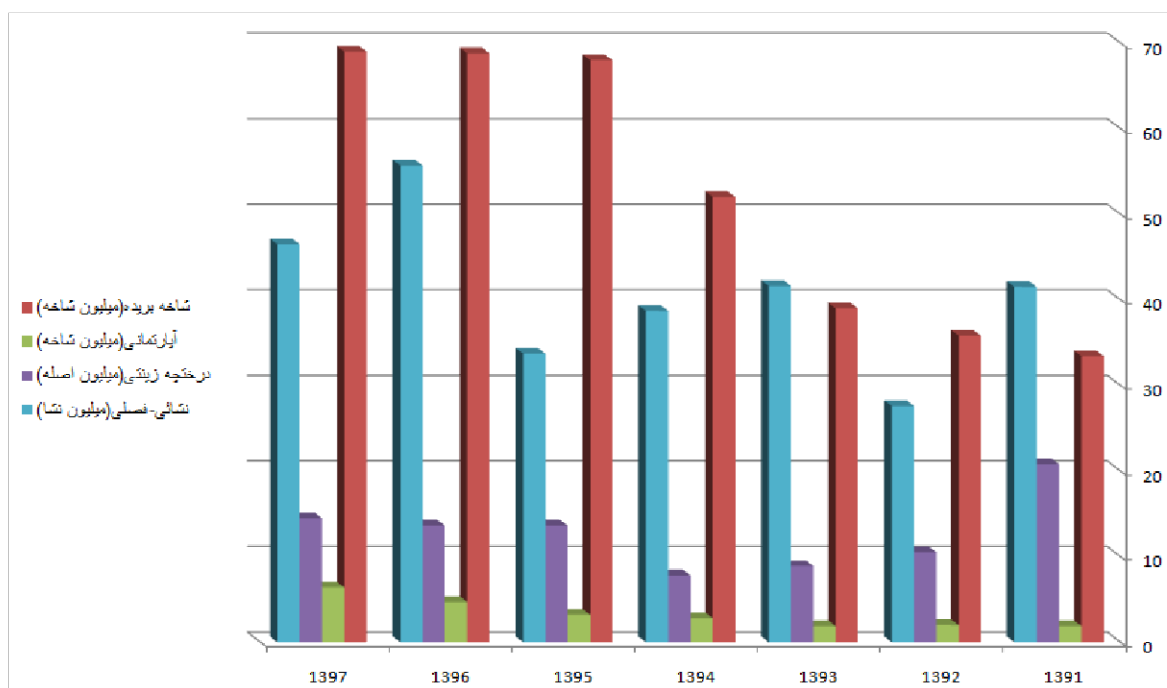

نمودار سطح زیر کشت گلخانه های استان طی سال های ۹۱-۹۷

نمودار تولید محصولات گلخانه های استان (سیزی و صیفی) طی سال های ۹۱-۹۷

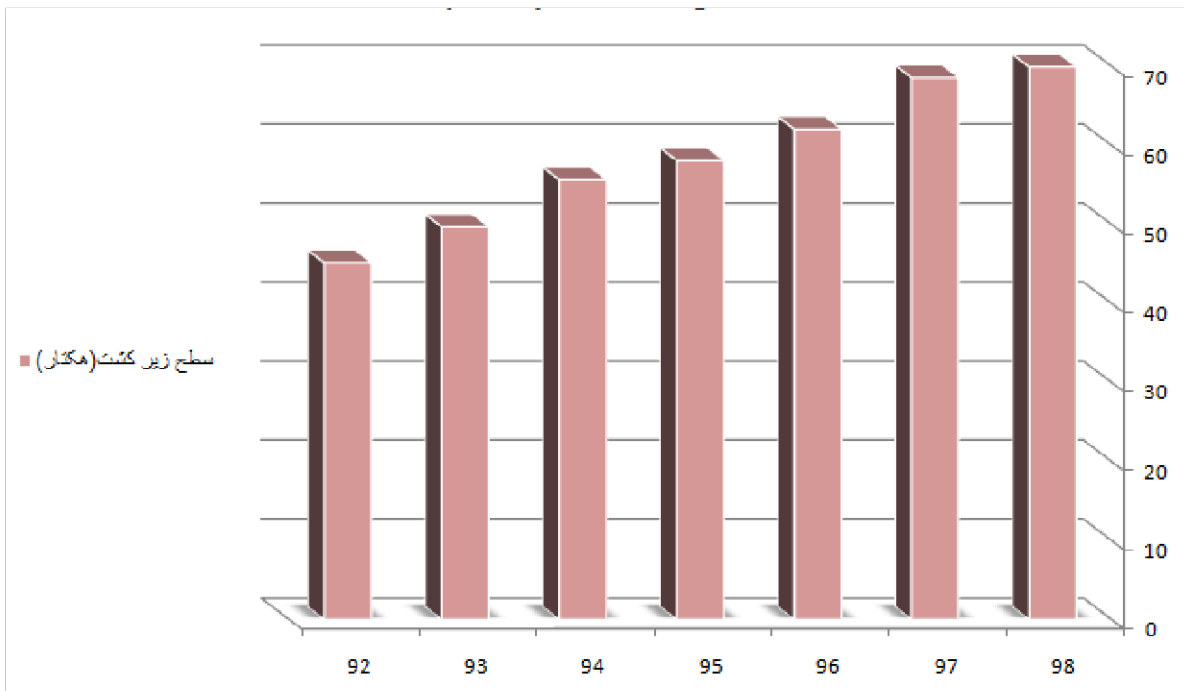

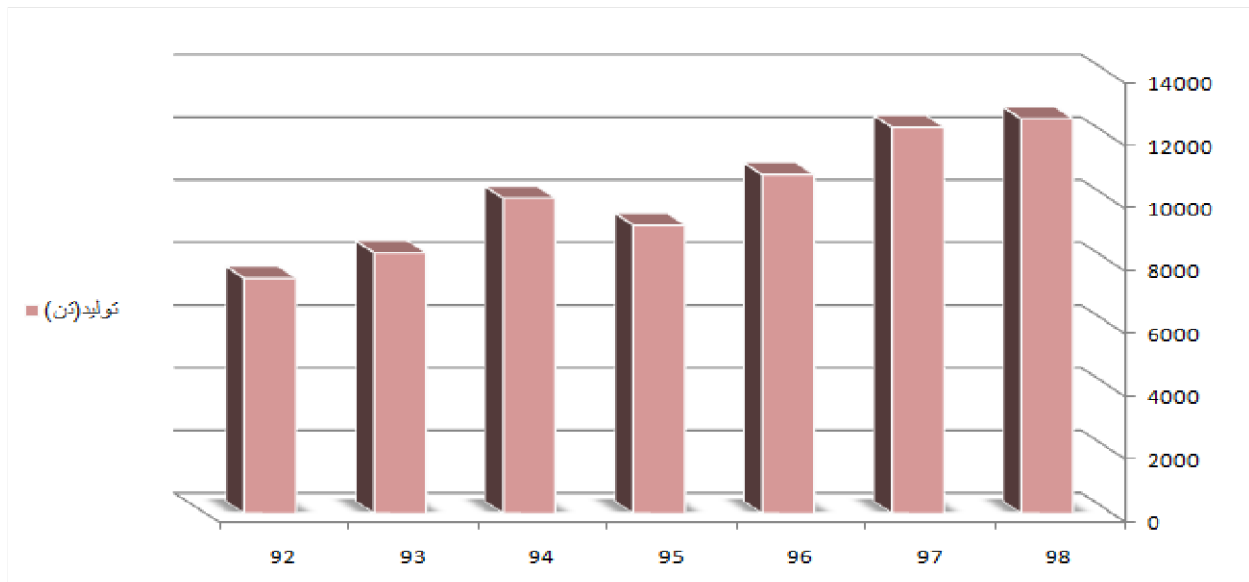
نمودار تولید محصولات گلخانه‌های استان (گل و گیاهان زینتی) طی سال‌های ۹۱-۹۷

سطح زیر کشت و تولید قارچهای خوراکی در سالهای ۹۷-۹۲

سال	سطح زیر کشت (هکتار)	تولید (تن)
۹۲	۴۵,۱۲	۷۵۰۲
۹۳	۴۹,۶۶	۸۳۱۴
۹۴	۵۵,۶۳	۱۰۰۵۷
۹۵	۵۸,۰۶	۹۱۹۹
۹۶	۶۲,۰۴	۱۰۸۰۶
۹۷	۶۸,۵۴	۱۲۳۲۲
۹۸	۶۹,۹	۱۲۵۸۹

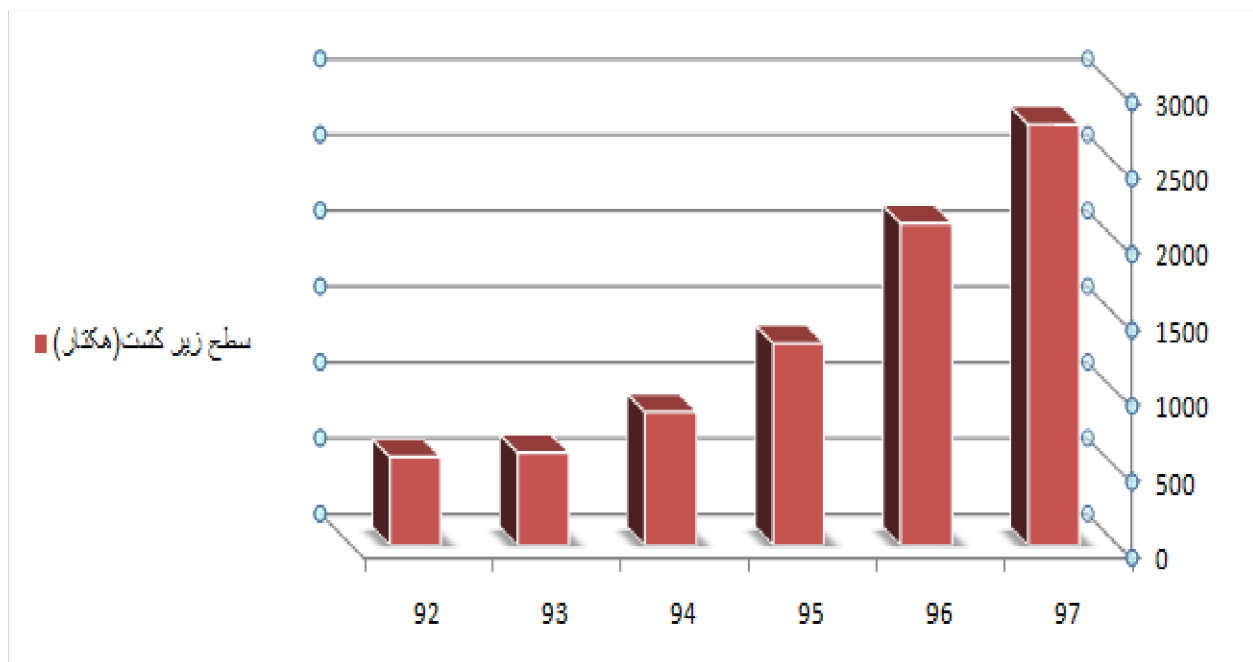
نمودار سطح زیر کشت قارچهای خوراکی در سالهای ۹۲-۹۷

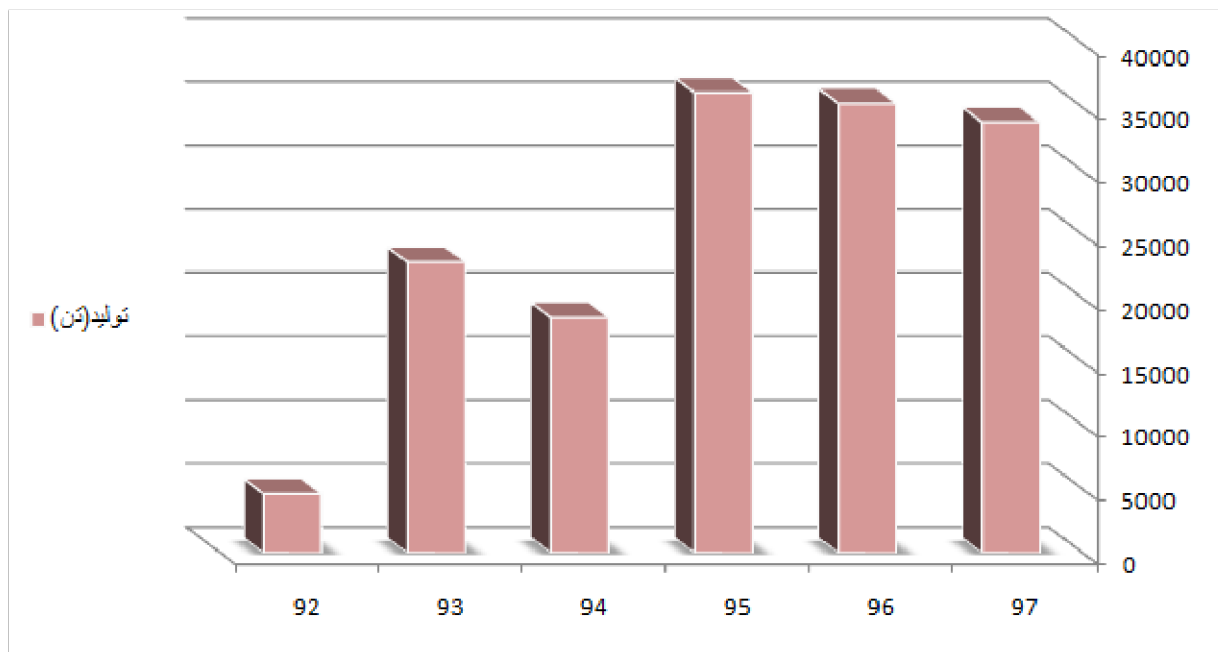
نمودار تولید قارچهای خوراکی در سالهای ۹۲-۹۷

سطح زیر کشت و تولید گیاهان داروئی طی سالهای ۹۷-۹۲

سال	سطح زیر کشت (هکتار)	تولید (تن)
۹۲	۵۷۸	۴۶۳۱
۹۳	۶۰۹	۲۲۸۵۹
۹۴	۸۷۷	۱۸۴۷۵
۹۵	۱۳۲۸	۳۶۱۶۱
۹۶	۲۱۱۹	۳۵۳۱۳
۹۷	۲۷۷۰	۳۳۸۴۳

نمودار سطح زیر کشت گیاهان داروئی طی سالهای ۹۷-۹۲

نمودار تولید گیاهان داروئی طی سالهای ۹۲-۹۷

رتبه میزان تولید محصولات عمده باغبانی استان اصفهان:

رتبه کشوری	نام محصول	ردیف
اول	نهل گواهی شده	۱
اول	نهل شناسه دار	۲
دوم	به	۳
سوم	گل محمدی	۴
سوم	انار	۵
سوم	قارچ خوراکی	۶
سوم	سبزی و صیفی گلخانه ای	۷
چهارم	سیب درختی	۸
سیزدهم	رتبه سطح زیر کشت به کل کشور	۹
سیزدهم	رتبه تولید به کل کشور	۱۰

برنامه های مدیریت باغبانی در برنامه ششم توسعه متناسب با برنامه های بالا دستی

عناوین برنامه ششم توسعه استان اصفهان اصلاح ونوسازی، توسعه و گلخانه ها طی سالهای ۹۹-۹۵ اصله							ردیف
سطح توسعه و اصلاح ونوسازی محصولات باغبانی و گلخانه ها (هکتار)						عنوان	
جمع ۵ساله	سال ۹۹	سال ۹۸	سال ۹۷	سال ۹۶	سال ۹۵		
14581	3670	3212	2930	2609	2160	اصلاح و نوسازی باغات	1
3982	1084	939	796	656	507	توسعه باغات	2
18563	4754	4151	3726	3265	2667	جمع	

توسعه کشت محصولات باغبانی در محیط های کنترل شده برنامه ششم توسعه استان							
سطح توسعه محصولات گلخانه ایی (هکتار)						استان	ردیف
جمع ۵ساله	سال ۹۹	سال ۹۸	سال ۹۷	سال ۹۶	سال ۹۵		
۸۷۰	۲۵۰	۲۰۰	۱۷۰	۱۵۰	۱۰۰	اصفهان	۱

اصلاح ونوسازی کشت محصولات باغبانی در محیط های کنترل شده برنامه ششم توسعه استان							
سطح اصلاح محصولات گلخانه ایی (هکتار)						استان	ردیف
جمع ۵ساله	سال ۹۹	سال ۹۸	سال ۹۷	سال ۹۶	سال ۹۵		
۴۷۰	۱۵۰	۱۲۰	۹۰	۷۰	۴۰	اصفهان	۱

برش استانی افزایش تولید و سطح توسعه زیرکشت قارچهای خوراکی در طی برنامه ششم توسعه هکتار							
جمع	سطح توسعه محصولات قارچ خوراکی (هکتار)					استان	ردیف
	سال ۹۹	سال ۹۸	سال ۹۷	سال ۹۶	سال ۹۵		
4.1	0.8	0.8	0.9	0.9	0.7	اصفهان	۱

برش استانی سطح توسعه گیاهان دارویی (آبی) طی برنامه ششم توسعه استان هکتار							
جمع ۵ ساله	سال ۹۹	سال ۹۸	سال ۹۷	سال ۹۶	سال ۹۵	نام استان	ردیف
408	۱۳۷	۹۱	۷۳	۵۶	۵۱	اصفهان	۱

برش استانی سطح توسعه گل محمدی ابی طی برنامه ششم توسعه استان هکتار							
جمع ۵ ساله	سال ۹۹	سال ۹۸	سال ۹۷	سال ۹۶	سال ۹۵	نام استان	ردیف
1110	۳۱۲	۲۵۸	۲۱۳	۱۷۵	۱۵۲	اصفهان	۱

برش استانی سطح توسعه زعفران طی برنامه ششم توسعه استان هکتار							
جمع ۵ ساله	سال ۹۹	سال ۹۸	سال ۹۷	سال ۹۶	سال ۹۵	نام استان	ردیف
161	۴۰	۳۳	۳۱	۲۹	۲۸	اصفهان	۱

طرحها و برنامه های در دست اجرا باغبانی:

۱- طرح بهبود افزایش تولیدات باغی

۲- طرح اصلاح و نوسازی باغات و توسعه باغات در اراضی شییدار و متعدد

۳- طرح اصلاح باغات زیتون

۴- طرح توسعه باغات دیم در اراضی شییدار و مستعد

۵- طرح احداث زیر ساختهای مجتمع های گلخانه ای

۶- طرح تامین نهال یارانه دار

۷- برنامه تولید نهال مشتمل بر:

تولید نهال گواهی شده

تولید نهال و پایه درختان میوه از طریق کشت بافت

تامین انواع نهال مثمر هسته دار، دانه دار و نیمه گرمسیری و گردوی پیوندی

از دیاد پایه از طریق واحد کشت بافتی تولید پایه های رویشی در کشور

شناسه دار کردن نهالهای تولیدی در استان

در نهالستان های استان بیش از ۵ میلیون نهال تولید شده است که بیش از ۳ میلیون نهال شناسه دار شده اند

تولید نهال گواهی شده دانه دار و هسته دار در کشور که این موضوع برای اولین بار در استان اصفهان عملیاتی گردیده

و در حال حاضر بخش عمده ای از نیاز کشور به پیوندک تامین میشود و در زمینه تامین نهال نیز اقدامات لازم صورت گرفته

و در حد محدودی نهال گواهی تولید شده و در حال عرضه به بازار میباشد

تعداد پیوندک قابل استحصال از باغ های مادری در سال ۱۳۹۸

تعداد (چشمه)	نام رقم	گونه	تعداد (چشمه)	نام رقم	گونه
5850	Lapins	گیلاس	17550	Starking Delicious	سیب
2730	Bing		35100	Golden Delicious clone B	
143208	J .H. Hale	هلو	31590	Fuji clone naga FU 12	گلابی
137592	Springtime		14560	Granny Smith	
230256	Springbelle		12480	Spadona DI Salerno	
112320	Red Haven		29250	William	
119808	Springcrest		15795	William Clone Bovey	
31200	Dixired		15600	Coscia	
177840	Stark Red Gold		شلیل	30420	
148200	Independence	87750		Simka	
226200	Supernova	بادام	35100	Shiro	
185900	Tuono		39000	Santa Rosa	
70200	Ferragnes		8060	Stanley	
1987000	جمع				

شرکتهای تولید کننده نهال به روش کشت بافت:

– شرکت کشت بافتی کیمیا برگ آسیا(کاشان)

تولید انواع پایه های رویشی دانه دار و هسته دار و انگور کشت بافتی و گل محمدی

– شرکت کشت بافتی کارا پژوهش پارس(اصفهان)

تولید انواع پایه های رویشی دانه دار و هسته دار و انگور کشت بافتی

– واحد کشت بافت شرکت فجر اصفهان واحداستان تولید انواع پایه های رویشی دانه دار و هسته دار گواهی شده

تولید پایه های رویشی در واحدهای کشت بافتی سال ۱۳۹۸ استان اصفهان					
تعداد(اصله)	محصول	شرکت	تعداد(اصله)	محصول	شرکت
100000	GF677	کیمیا برگ آسیا	90000	GF677	کارا پژوهش
50000	GN		170000	GN	
80000	GISELLA6		55000	گزپلا ۶	
120000	پیروودوارف		170000	پیروودوارف	
30000	MYROBOLAN29C		50000	MYROBOLAN29C	
60000	Maxma60		42000	OHF(333)	
40000	انگور(کریمسون، پرلنت، فلیم، سوپریول)		40000	Maxma60	
300000	گل محمدی		25000	انگور رد گلوب	
			30000	MYROBOLAN29C	
20000	موز		شرکت کشت بافت ربعی	80000	
			30000	colt	
			40000	MRS	
			30000	sl64	
1400000				جمع	

پیشرفت فیزیکی برنامه های در دست اجرا :

عنوان برنامه	واحد	۹۵	۹۶	۹۷	۹۸
اصلاح و نوسازی باغات	هکتار	۹۹۱۱	۸۶۹۷	۱۰۵۶۶	در دست اقدام
توسعه باغات	هکتار	۱۹۴۸,۵	۳۲۹۸,۵	۴۴۲۰,۵	در دست اقدام
توسعه گلخانه ها	هکتار	۱۲۲	۱۳۴	۱۵۰	۱۸۲
توسعه گیاهان داروئی	هکتار	۱۵۰	۷۹۱	۸۳۲	در دست اقدام
توسعه زعفران	هکتار	۷۰	۱۰۰	۲۳۰	۲۴۵
توسعه قارچهای خوراکی	هکتار	۵۸,۰۶	۶۲,۰۴	۶۸,۵	۶۹,۹
بهسازی و اصلاح واحدهای گلخانه ای	هکتار	۴۰	۵۲	۵۴	در دست اقدام
توسعه باغات دیم در اراضی شیدار	هکتار	-	۳۰۲,۵	۲۴۳,۵	در دست اقدام
اصلاح و توسعه باغات زیتون	هکتار	۱۴,۲	۲۰	۲۸	در دست اقدام
تامین نهال یارانه دار	اصله	۱۰۷۷۱۳	۴۴۴۰۷۳	۲۳۰۲۷۸	در دست اقدام

توانمندیهای بخش باغبانی استان:

- از جمله توانمندیهای بارز استان در بخش کشاورزی و خصوصاً بخش باغبانی می توان به موارد زیر اشاره کرد :
- قرار گرفتن استان در مرکز کشور و در مسیر راههای ترانزیتی (شمال - جنوب) و (شرق - غرب)
- وجود منابع طبیعی و اقلیمی متنوع به عنوان زیر ساخت محرک فعالیتهای بخش کشاورزی
- وجود منابع خاکی مستعد و ظرفیتهای بالای تولید کشاورزی در استان
- همجواری با حوزه منابع تامین آب زاگرس مرکزی
- امکان توسعه و بهره برداری منابع آبی از طریق انتقال آب از سایر حوزه های آبریز
- امکان توسعه کشت محصولات صادراتی همچون گیاهان داروئی، بدور مختلف، گلخانه ای و کشت دوم
- وجود ظرفیتهای علمی، فنی و تخصصی (سرمایه های انسانی)، استعدادهای فرهنگی، مراکز پژوهشی و آموزشی معتبر و توان ارائه خدمات برتر در سطح ملی
- وجود بخش خصوصی کار آمد و توانمند جهت سرمایه گذاری در فعالیتهای اقتصادی

- امکان افزایش عملکرد در واحد سطح در اکثر محصولات باغبانی
- مزیت نسبی اغلب محصولات باغی از نظر تولید و ارزش اقتصادی به ازاء هر واحد مصرفی در مقایسه با سایر محصولات کشاورزی
- وجود ظرفیتهای قابل توجه توسعه سطح زیر کشت محصولات باغبانی از جمله اراضی شیبدار و ناهموار ، سنگلاخ ، لب شور و حاشیه کویر
- امکان ارتقاء ارزش صادراتی اکثر محصولات صادراتی باغبانی از طریق ارتقاء کیفیت ، بسته بندی ، فرآوری و بازاریابی مناسب
- امکان بهره گیری از گونه ها و ارقام جدید خارجی برای تولید در کشور براساس نیاز بازارهای هدف صادراتی
- امکان افزایش عملکرد در واحد سطح در اکثر محصولات باغبانی
- مزیت نسبی اغلب محصولات باغی از نظر تولید و ارزش اقتصادی به ازاء هر واحد مصرفی در مقایسه با سایر محصولات کشاورزی
- وجود ظرفیتهای قابل توجه توسعه سطح زیر کشت محصولات باغبانی از جمله اراضی شیبدار و ناهموار ، سنگلاخ ، لب شور و حاشیه کویر
- امکان ارتقاء ارزش صادراتی اکثر محصولات صادراتی باغبانی از طریق ارتقاء کیفیت ، بسته بندی ، فرآوری و بازاریابی مناسب
- امکان بهره گیری از گونه ها و ارقام جدید خارجی برای تولید در کشور براساس نیاز بازارهای هدف صادراتی

مسائل و مشکلات بخش باغبانی:

- بیابانی و کویری بودن بخش عظیمی از استان و فرسایش خاک در نواحی مختلف استان
- محدودیت کمی و کیفی بسیاری از منابع آب های زیرزمینی
- کمبود نزولات آسمانی ، خشکسالیهای ممتد و پراکنش نامناسب زمانی و مکانی بارشها
- ناکافی بودن زیرساختهای اجتماعی در مشارکت روستائیان و تولید کنندگان
- فقدان هماهنگی در مدیریت یکپارچه در حوزه های آبریز و آبخیز و توزیع نامناسب زمانی آب
- محدودیت و نارسایی نظام بیمه از نظر پوشش خدمات برای تولیدات کشاورزی
- وجود اراضی شور و قلیایی در شرق و شیب زیاد و سنگلاخی بودن اراضی در غرب و جنوب
- ضعیف بودن تعاونیهای موجود در استان و عدم حمایت جدی از این تعاونیها
- تغییر کاربری اراضی مستعد کشاورزی بر اثر توسعه نامناسب صنایع و سکونت گاهها در حوزه های بالادست میانی و آبریز زاینده رود و دیگر مناطق استان
- کمبود منابع آب لازم برای توسعه فعالیتهای کشاورزی
- آلودگیهای شدید آب و خاک و سایر مشکلات زیست محیطی در منطقه مرکزی استان به دلیل استقرار صنایع سنگین در این نقاط
- مهاجرت نیروی کار از روستا به شهرها به علت فراهم نبودن بستر مناسب تولید در روستاها و نبود درآمد کافی
- بهره برداری غیر اصولی از منابع آب و پائین بودن راندمان و کارا نبودن سیستمهای آبیاری و آبرسانی
- تکمیل نبودن زنجیره تولید در برخی از محصولات بخش کشاورزی

- کاهش منابع ذخیره آبی و بحرانی شدن وضعیت سفره های آبی زیرزمینی
- متناسب نبودن یافته های تحقیقاتی با نیاز توسعه ای خصوصاً در بخش باغبانی برای تولید رقابتی در سطح جهانی
- منطبق نبودن ساختار موجود در زیربخش تحقیقات با نیاز های تحقیقاتی در محصولات دیم باغبانی
- منطبق نبودن ساختار وامکانات نظام استاندارد و کنترل کیفی و بهداشتی محصولات باغبانی با الزامات و استانداردهای عرضه محصولات در بازار مصرف داخلی و جهانی
- کمبود ایستگاه های هواشناسی در سطح استان و تحت پوشش نبودن بخش قابل توجهی از مناطق استان
- ضعف دانش و مهارت های فنی بهره برداران از نظر کاربرد یافته های جدید برای تولید محصولات کشاورزی و خصوصاً محصولات باغی
- آلودگی برخی از درختان به بیماری های ویروسی و شبه ویروسی
- کمبود منابع اعتباری تسهیلاتی جهت اجرای فعالیتهای کشاورزی در استان اعم از سرمایه ثابت و سرمایه در گردش
- بالا بودن قیمت تمام شده محصولات تولید شده
- پایین بودن کیفیت محصول تولیدی بعضی از واحدهای گلخانه ای
- کمبود سیستمهای سورت و بسته بندی مناسب محصول تولیدی خصوصاً محصولات گلخانه ای
- کمبود تشکل های فعال گلخانه ای و خصوصاً باغداری
- سنتی بودن در صد زیادی از بازار فروش محصولات گلخانه ای و باغی
- نبود برنامه مشخص در بازاریابی محصولات گلخانه ای و باغی و خصوصاً در دستیابی به بازار های جدید
- استاندارد نبودن برخی از سازه ها و تجهیزات گلخانه ای ساخت داخل
- کمبود سرمایه در گردش در بخش باغات و گلخانه ها و قارچهای خوراکی

چالشها و دغدغه های مهم بخش باغبانی:

- ۱- سنتی بودن فرایند تولید و بهره برداری از امکانات نظیر خرده مالکی و کم سواد یا بیسواد و عدم امکان ایجاد باغات مدرن
- ۲- عدم استقبال مناسب باغداران از ایجاد باغات مترکم
- ۳- پائین بودن راندمان تولید در واحد سطح در مقایسه با کشورهای خارجی
- ۴- کمبود ارقام جدید و بازار پسند که قدرت رقابت در بازارهای جهانی را داشته باشد
- ۷- مکانیزه نبودن بخش عمده ای از فعالیتهای بخش باغبانی
- ۸- کاربرد نبودن بخشی از فعالیتهای تحقیقاتی در زمینه مسائل باغبانی
- ۹- عدم تولید پایه ها و بذور مورد نیاز محصولات گلخانه ای در داخل و وارداتی بودن آنها
- ۱۰- پایین بودن کیفیت کودها و عناصر غذایی تولید داخل

راهکارها و پیشنهادات:

- جهت گیری به سمت ایجاد زیر بناها و تجهیز در بخش کشاورزی
- به کارگیری فن آوری روز آمد نظیر تکنولوژی و بیوتکنولوژی در کشاورزی و صنعت

- انتقال آب از حوضه های مجاور در چارچوب ظرفیت حوزه های آبریز و بهره برداری مطلوب از آبهای سطحی و تقویت منابع آبهای زیرزمینی با اولویت آبخوان ها با بیلان منفی ، کنترل و ذخیره سازی آبهای سطحی با استفاده از روشهای مناسب و در نظر گرفتن شرایط پائین دست
- اصلاح الگوی مصرف آب در فعالیتهای مختلف اقتصادی
- اصلاح ساختار نظام بهره برداری و مدیریت اراضی کشاورزی
- حفظ ، احیاء و توسعه پایدار باغات به ویژه در اراضی شیبدار و در معرض فرسایش
- اصلاح ساختار تولید و صادرات محصولات باغبانی برای انطباق با خواست و تقاضای بازارهای جهانی
- ارتقاء متوسط قیمت و ارزش فروش محصولات صادراتی باغبانی استان در بازارهای هدف
- ارتقاء متوسط عملکرد در واحد سطح محصولات باغبانی به حد عملکرد پتانسیل آن و کاهش متوسط هزینه تولید
- افزایش بهره وری از منابع و عوامل تولید و کاهش ضایعات
- حمایت از تشکلهای تولیدی کشاورزی در راستای بهبود مدیریت و تجهیز منابع
- مهار آبهای سطحی و تغذیه مصنوعی سفره های آب زیرزمینی
- جلوگیری قانونمند از تغییر کاربری اراضی
- اجرای طرحهای آبخیزداری جهت کنترل هرز آبها و سیلابها
- گسترش کمی و کیفی بیمه محصولات کشاورزی
- ایجاد صنایع تبدیلی و تکمیلی و نگهداری جهت محصولات فساد پذیر
- تأمین اعتبار مورد نیاز جهت مطالعه و شناسایی مناطق مستعد توسعه گیاهان دارویی در استان

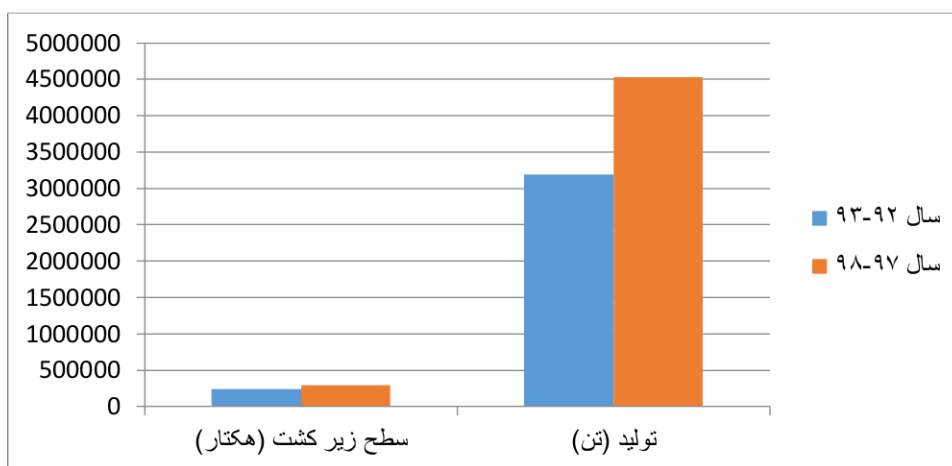

کشاورزی در استان اصفهان (زیر بخش زراعت) :

استان اصفهان در سطح کشور از موقعیت ممتازی برخوردار است به گونه ای که علیرغم دارا بودن ۳/۲ درصد اراضی زیر کشت آبی و دیم کشور حدود ۶/۵ درصد از کل تولیدات کشاورزی کشور را به خود اختصاص داده است. اراضی کشاورزی استان (زراعی و باغی) بالغ بر ۵۶۳۰۰۰ هکتار می باشد که از این میزان حدود ۴۸۶۰۰۰ هکتار به محصولات زراعی اختصاص یافته که میزان ۴۲۹۰۰۰ هکتار آن برای کشت های آبی و مابقی آن به میزان ۵۷۰۰۰ هکتار برای کشت دیم مورد استفاده و بهره برداری قرار می گیرد (شامل سطوح زیرکشت و آیش).

جدول وضعیت تولید محصولات زراعی استان اصفهان طی سالهای زراعی ۹۳-۹۲ لغایت ۹۸-۹۷

سال زراعی	عنوان زراعت	سطح بر حسب هکتار	تولید بر حسب تن
۹۳-۹۲	جمع آبی	۲۱۵۴۴۳	۳۱۹۰۴۶۹
	جمع دیم	۲۴۶۹۵	۱۸۸۵۹
	جمع کل	۲۴۰۱۳۸	۳۲۰۹۳۲۸
۹۴-۹۳	جمع آبی	۲۲۲۶۹۸	۳۳۷۴۲۸۳
	جمع دیم	۲۵۳۳۵	۲۰۰۲۰
	جمع کل	۲۴۸۰۳۳	۳۳۹۴۳۰۳
۹۵-۹۴	جمع آبی	۲۳۲۱۵۹	۳۵۴۸۹۲۰
	جمع دیم	۲۸۶۶۴	۲۵۳۳۶
	جمع کل	۲۶۰۸۲۳	۳۵۷۴۲۵۶
۹۶-۹۵	جمع آبی	۲۲۵۳۶۸	۳۵۷۵۳۱۷
	جمع دیم	۲۹۲۷۹	۲۴۰۳۸
	جمع کل	۲۵۴۶۴۷	۳۵۹۹۳۵۵
۹۷-۹۶	جمع آبی	۱۷۶۷۸۴	۳۲۲۶۰۱۵
	جمع دیم	۲۰۰۰۹	۱۵۵۴۸
	جمع کل	۱۹۶۷۹۳	۳۲۴۱۵۶۳
۹۸-۹۷	جمع آبی	۲۵۴۲۷۴	۴۵۰۳۷۲۶
	جمع دیم	۳۶۳۸۸	۲۳۰۰۰
	جمع کل	۲۹۰۶۶۳	۴۵۲۶۷۲۶

جدول سطح و تولید محصولات شاخص و اساسی کشت شده در سال زراعی ۹۸-۹۷

محصول	سطح کاشت (هکتار)	تولید (تن)
گندم آبی	۶۴۹۳۹	۲۸۰۳۴۲
گندم دیم	۲۵۸۶۸	۱۶۶۹۰
جو آبی	۴۲۶۱۷	۱۸۶۹۳۴
جو دیم	۵۵۱۵	۳۵۵۳
سیب زمینی	۱۵۴۸۵	۵۲۸۰۹۴
پیاز	۵۸۱۷	۳۹۰۳۵۰
گوجه فرنگی	۱۵۲۷	۶۱۵۰۶
چغندر قند	۱۳۹۶	۶۰۴۷۲
گلرنگ	۴۰۱۸	۶۹۵۲
کلزا	۵۶۲	۱۱۶۶
ذرت علوفه ای	۲۲۳۲۴	۱۳۸۳۶۷۵
یونجه	۳۳۱۳۸	۳۵۸۷۲۳
اسپرس	۵۹۶۰	۵۱۹۵۲
انواع سورگوم	۱۲۵۹	۵۸۱۰۱
انواع ارزن ها	۵۱۴۴	۱۵۳۶۹
چغندر و شلغم علوفه ای	۲۳۱۲	۱۵۳۶۳۹
انواع حبوبات	۱۰۹۶۵	۱۵۹۹۷

سطح زیر کشت محصولات زراعی بسته به وضعیت منابع آبی بخصوص منابع آبی سطحی استان متغیر می باشد. یکی از مهمترین منابع تامین آب در استان اصفهان زاینده رود و شبکه آبرسانی آن می باشد که نزدیک به ۳۲ درصد از سطح زیرکشت استان را تحت پوشش قرار می دهد. در سالهای اخیر به لحاظ شرایط خشکسالی و کاهش شدید منابع آبی بشدت تقلیل یافته بگونه ای که سطح زیر کشت محصولات زراعی آبی استان علی رغم تغییر در روش های کشت (عمدتاً نشایی و زیر پلاستیک) و سیستم های نوین آبیاری از سنتی به مکانیزه (کم فشار و پرفشار) از حدود ۳۵۰۰۰۰ هکتار به حدود ۲۶۰۰۰۰ هکتار تقلیل یافته است.

در استان اصفهان به دلیل وجود تنوع آب و هوایی (از منطقه گرم و خشک در منطقه خور و بیابانک تا سرد در مناطق فریدن و فریدونشهر) امکان کشت محصولات مختلف در فصول مختلف فراهم می باشد. در حال حاضر محصولات زراعی استان در ۷ گروه شامل غلات، حبوبات، محصولات جالیزی، سبزیجات، نباتات علوفه ای، دانه های روغنی و گیاهان صنعتی و با بیش از ۵۰ نوع محصول زراعی تولید می شود.

استان اصفهان به لحاظ دانش فنی بالای کشاورزان و شرکت های پیشرو، یکی از مراکز مهم در تولید بذر کشور در زمینه های مختلف بخصوص بذور محصولاتی مثل سیب زمینی، پیاز گندم، جو، انواع سبزی و صیفی و نباتات علوفه ای می باشد که تحت نظر موسسه ثبت و کنترل و گواهی بذر و نهال فعالیت می نمایند.

در زمینه تولید محصولات علوفه ای در استان با توجه به تعدد مراکز تولید دامپروری صنعتی و سنتی در سطح استان، تولید علوفه از جایگاه ویژه ای برخوردار می باشد به گونه ای که حدود ۵۰ درصد تولیدات زراعی استان در حوزه نباتات علوفه ای می باشد.

در سطح استان اصفهان تعداد ۲ کارخانه قند اصفهان و نقش جهان، کارخانه روغن کشی گلپهاری، رب گوجه فرنگی آیدا و چندین شرکت تولید فرآورده های سیب زمینی، پیاز و ... وجود دارد لذا می طلبد برنامه ریزی تولید محصولات زراعی استان به نحوی انجام شود تا در راستای الگوی کشت مناسب با بهره وری آب بالا و ارزش آفرینی مطلوب برای صنایع تبدیلی گام های مناسبی برداشته شود.

✓ رتبه های برتر تولیدی محصولات زراعی استان در کشور :

رتبه اول در تولید تعداد ریز غده سیب زمینی (مینی تیوبر)

رتبه اول در سطح و تولید نشاء

رتبه اول تولید سایر محصولات جالیزی (طالبی، گرمک و .....

رتبه دوم در تولید محصول پیاز

رتبه دوم در سطح و تولید گلرنگ

رتبه سوم در سطح و تولید محصول سیب زمینی

رتبه چهارم در سطح و تولید تنباکو

رتبه چهارم در تولید ذرت علوفه ای

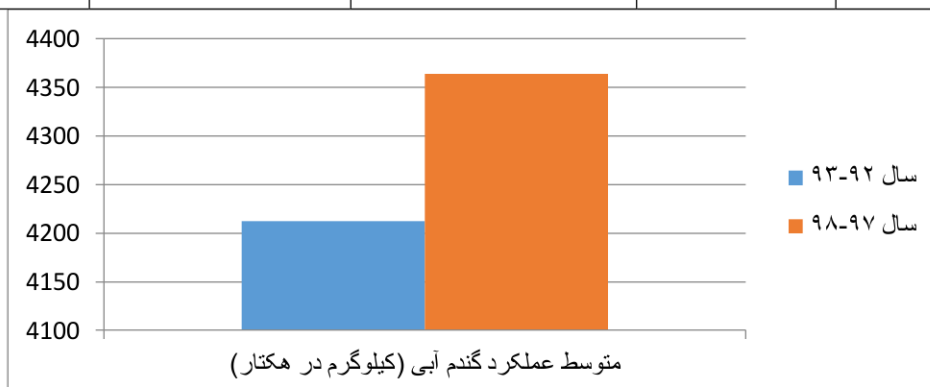
رتبه هفتم در تولید یونجه

وضعیت کشت و تولید محصولات زراعی استراتژیک در استان اصفهان

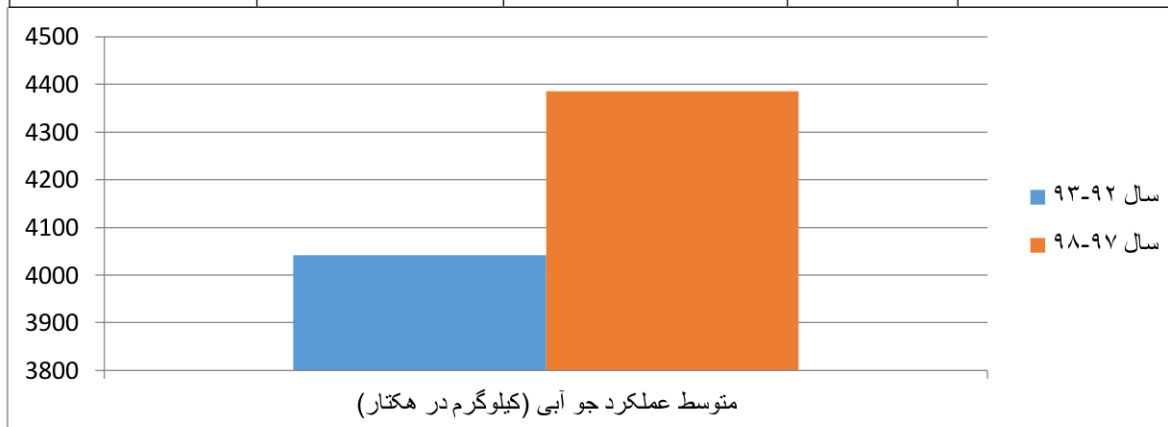
الف. گندم

سال زراعی	گندم	سطح (هکتار)	تولید (تن)	عملکرد (کیلوگرم در هکتار)
۹۳-۹۲	آبی	۵۱۱۳۵	۲۱۵۳۷۱	۴۲۱۲
	دیم	۱۷۰۵۰	۱۳۱۲۵	۷۷۰
	جمع کل	۶۸۱۸۵	۲۲۸۴۹۶	۳۳۵۱
۹۴-۹۳	آبی	۵۸۵۰۰	۲۴۴۷۶۵	۴۱۸۴
	دیم	۱۷۰۰۰	۱۳۵۲۵	۷۹۶
	جمع کل	۷۵۵۰۰	۲۵۸۲۹۰	۳۴۲۱
۹۵-۹۴	آبی	۶۳۸۳۷	۲۹۴۷۵۸	۴۶۱۷
	دیم	۲۰۸۲۰	۱۸۰۵۰	۸۶۷
	جمع کل	۸۴۶۵۷	۳۱۲۸۰۸	۳۶۹۵
۹۶-۹۵	آبی	۶۱۹۷۴	۲۵۸۱۹۸	۴۱۶۶
	دیم	۲۰۶۵۰	۱۶۸۹۷	۸۱۸
	جمع کل	۸۲۶۲۴	۲۷۵۰۹۵	۳۳۳۰
۹۷-۹۶	آبی	۳۴۰۸۰	۱۴۲۴۲۲	۴۱۷۹
	دیم	۱۲۲۰۰	۹۵۳۵	۷۸۲
	جمع کل	۴۶۲۸۰	۱۵۱۹۵۷	۳۲۸۳
۹۸-۹۷	آبی	۶۴۲۳۹	۲۸۰۳۴۰	۴۳۶۴
	دیم	۲۵۸۶۵	۱۶۶۸۴	۶۴۶
	جمع کل	۹۰۱۰۴	۲۹۷۰۲۴	۳۲۹۷
تغییرات نسبت به سال پایه	آبی	۱۳۱۰۴	۶۴۹۶۹	۱۵۲
	دیم	۸۸۱۵	۳۵۵۹	-۱۲۴
	جمع کل	۲۱۹۱۹	۶۸۵۲۸	-۵۴

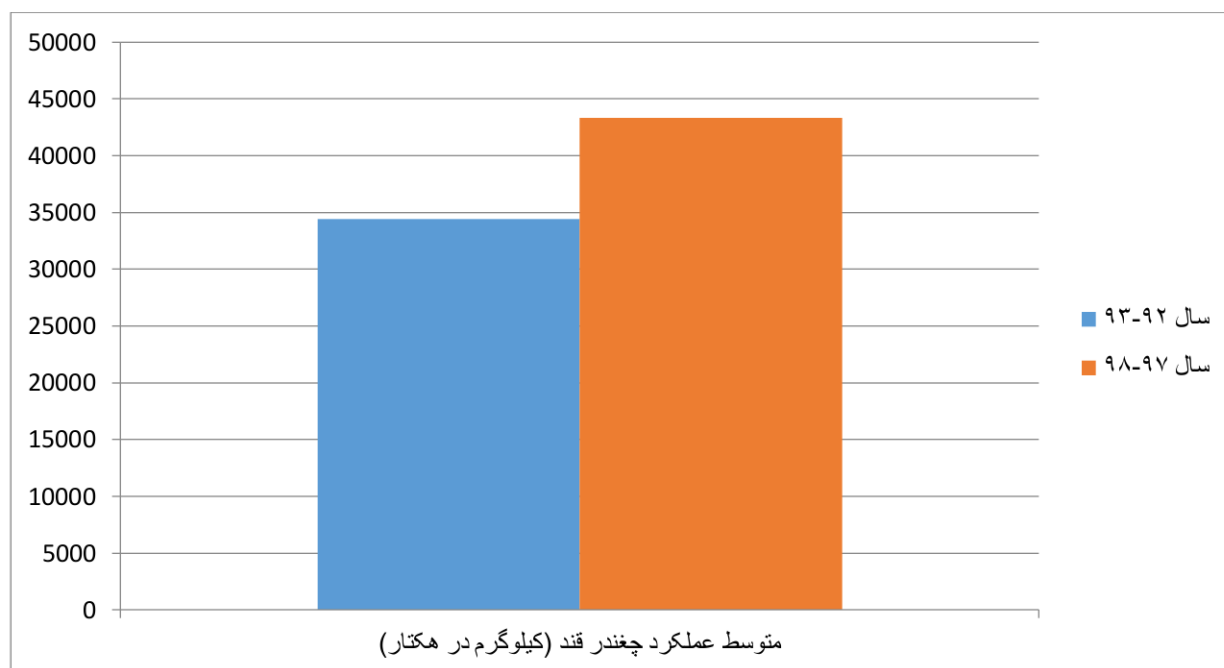

ب. جو

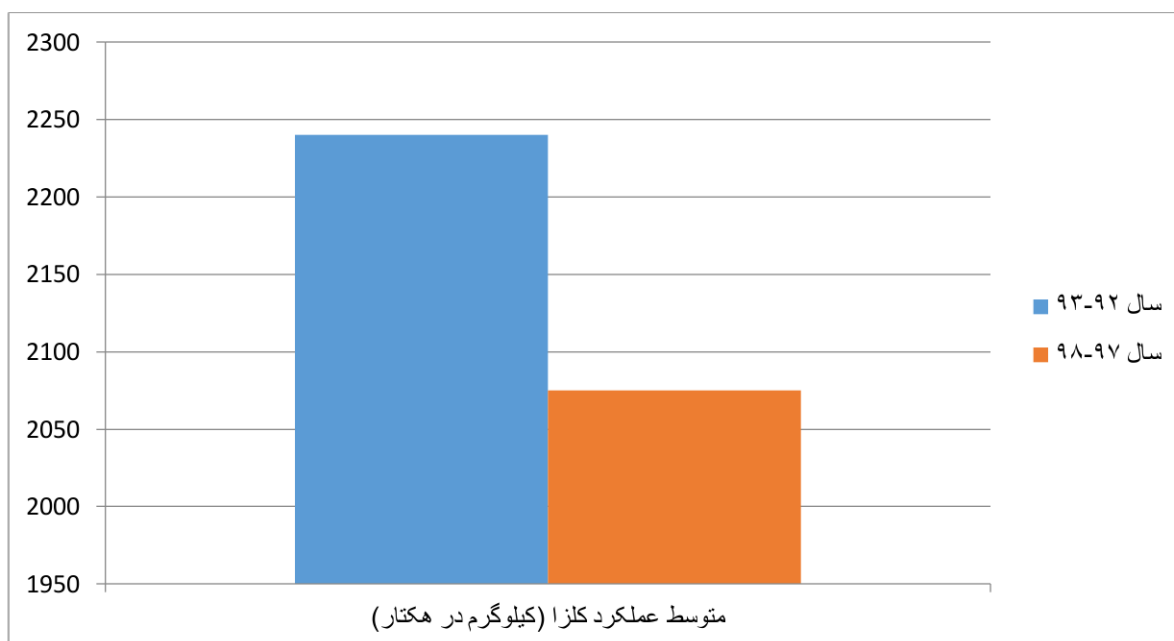
سال زراعی	جو	سطح (هکتار)	تولید (تن)	عملکرد (کیلوگرم در هکتار)
۹۳-۹۲	آبی	۴۹۳۰۶	۱۹۹۲۳۰	۴۰۴۱
	دیم	۴۳۶۰	۲۶۹۰	۶۱۷
	جمع کل	۵۳۶۶۶	۲۰۱۹۲۰	۳۷۶۲
۹۴-۹۳	آبی	۵۰۶۳۵	۱۷۹۷۰۴	۳۵۴۹
	دیم	۵۲۸۲	۳۴۰۹	۶۴۵
	جمع کل	۵۵۹۱۷	۱۸۳۱۱۳	۳۲۷۵
۹۵-۹۴	آبی	۴۷۴۵۱	۱۹۴۲۰۰	۴۰۹۳
	دیم	۳۶۰۸	۲۹۵۸	۸۲۰
	جمع کل	۵۱۰۵۹	۱۹۷۱۵۸	۳۸۶۱
۹۶-۹۵	آبی	۳۹۶۱۹	۱۶۰۴۲۶	۴۰۴۹
	دیم	۳۰۶۵	۲۳۸۹	۷۷۹
	جمع کل	۴۲۶۸۴	۱۶۲۸۱۵	۳۸۱۴
۹۷-۹۶	آبی	۳۲۶۱۸	۱۲۷۳۸۴	۳۹۰۵
	دیم	۳۲۸۰	۲۴۲۵	۷۳۹
	جمع کل	۳۵۸۹۸	۱۲۹۸۰۹	۳۶۱۶
۹۸-۹۷	آبی	۴۲۶۱۷	۱۸۶۹۳۴	۴۳۸۶
	دیم	۵۵۱۵	۳۵۵۳	۶۴۴
	جمع کل	۴۸۱۳۲	۱۹۰۴۸۷	۳۹۵۸
تغییرات نسبت به سال پایه	آبی	-۶۶۸۹	-۱۲۲۹۶	۳۴۵
	دیم	۱۱۵۵	۸۶۳	۲۷
	جمع کل	-۵۵۳۴	-۱۱۴۳۳	۱۹۶

سال زراعی	سطح (هکتار)	تولید (تن)	عملکرد (کیلوگرم در هکتار)
۹۳-۹۲	۱۵۶۲	۵۳۷۵۵	۳۴۴۱۴
۹۴-۹۳	۱۶۰۶	۵۹۳۲۱	۳۶۹۳۷
۹۵-۹۴	۲۳۵۳	۹۱۵۹۷	۳۸۹۲۸
۹۶-۹۵	۳۰۰۰	۱۳۰۶۷۰	۴۳۵۵۷
۹۷-۹۶	۲۲۷۸	۱۰۰۴۷۱	۴۴۱۰۵
۹۸-۹۷	۱۳۹۶	۶۰۴۷۲	۴۳۳۱۸
تغییرات نسبت به سال پایه	-۱۶۶	۶۷۱۷	۸۹۰۴

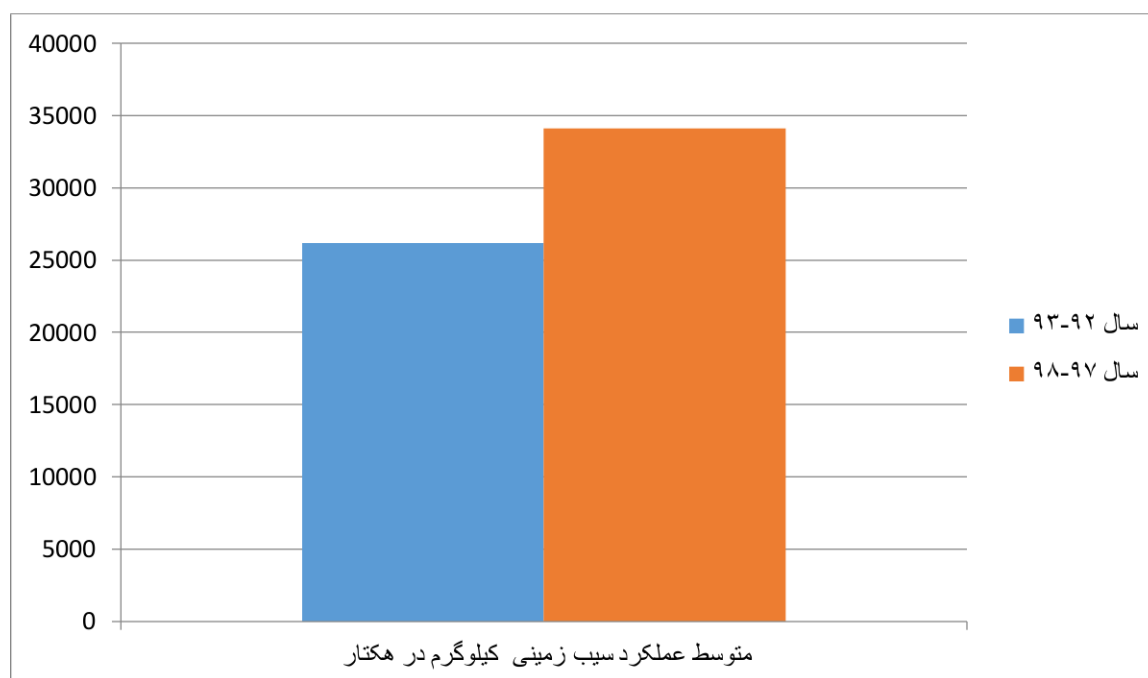

سال زراعی	سطح (هکتار)	تولید (تن)	عملکرد (کیلوگرم در هکتار)
۹۳-۹۲	۳۲۱	۷۱۹	۲۲۴۰
۹۴-۹۳	۲۰۳	۳۷۶	۱۸۵۱
۹۵-۹۴	۳۷۵	۷۲۸	۱۹۴۱
۹۶-۹۵	۴۸۰	۱۱۵۰	۲۳۹۴
۹۷-۹۶	۶۷۹	۱۷۱۳	۲۵۲۱
۹۸-۹۷	۵۶۲	۱۱۶۶	۲۰۷۵
تغییرات نسبت به سال پایه	۲۴۱	۴۴۷	-۱۶۵

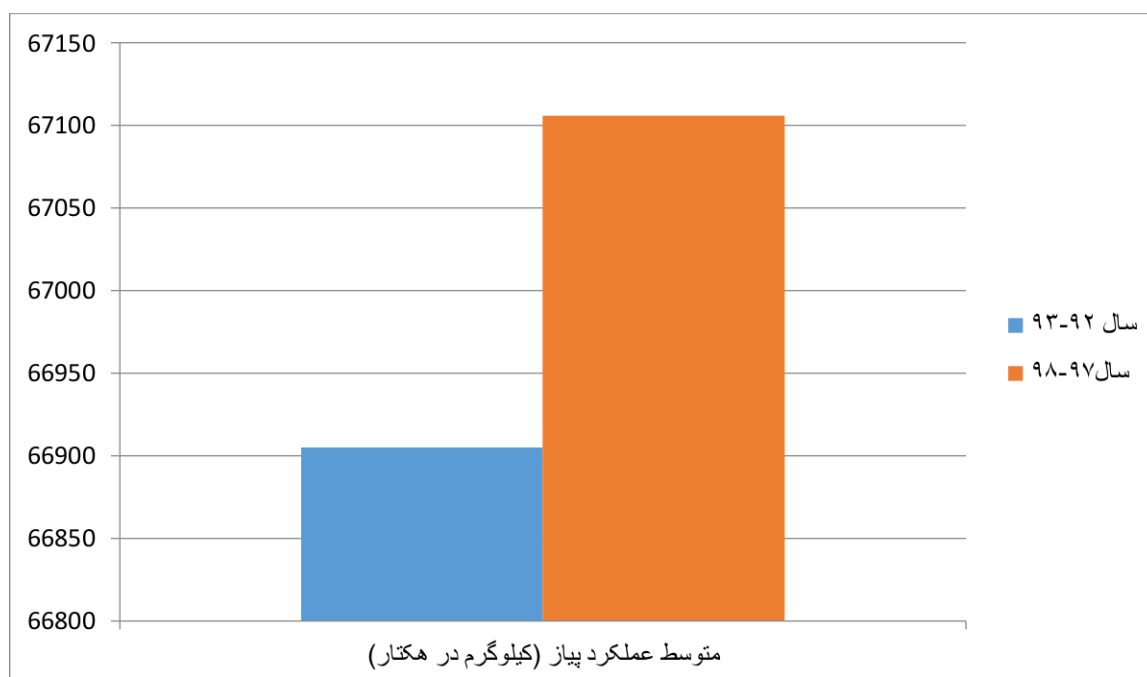

د. سیب زمینی

عملکرد (کیلوگرم در هکتار)	تولید (تن)	سطح (هکتار)	سال زراعی
۲۶۱۶۶	۴۶۸۲۷۰	۱۷۸۹۶	۹۳-۹۲
۲۹۶۹۵	۵۱۰۴۶۵	۱۷۱۹۰	۹۴-۹۳
۲۸۸۲۷	۴۷۸۸۸۱	۱۶۶۱۲	۹۵-۹۴
۳۰۴۰۰	۴۸۵۶۵۱	۱۵۹۷۵	۹۶-۹۵
۳۲۶۲۷	۴۲۰۷۰۷	۱۲۸۹۴	۹۷-۹۶
۳۴۱۰۳	۵۲۸۰۹۴	۱۵۴۸۵	۹۸-۹۷
۷۹۳۷	۵۹۸۲۴	-۲۴۱۱	تغییرات نسبت به سال پایه

عملکرد (کیلوگرم در هکتار)	تولید (تن)	سطح (هکتار)	سال زراعی
۶۶۹۰۵	۲۴۴۲۰۵	۳۶۵۰	۹۳-۹۲
۶۷۸۱۹	۲۹۴۷۴۰	۴۳۴۶	۹۴-۹۳
۶۲۳۵۷	۳۰۵۱۱۵	۴۸۹۳	۹۵-۹۴
۶۱۸۱۳	۳۰۱۱۰۵	۴۸۷۱	۹۶-۹۵
۷۳۷۴۴	۳۵۷۵۸۵	۴۸۴۹	۹۷-۹۶
۶۷۱۰۶	۳۹۰۳۵۰	۵۸۱۷	۹۸-۹۷
۲۰۱	۱۴۶۱۴۵	۲۱۶۷	تغییرات نسبت به سال پایه

مهم ترین چالش های بخش زراعت استان:

- ✓ کاهش شدید نزولات آسمانی ، تداوم خشکسالی و پراکنش نامناسب زمانی و مکانی بارش ها
- ✓ نوسانات شدید قیمت محصولات زراعی
- ✓ خرده مالکی ، کوچک بودن و پراکنده بودن قطعات زمین های کشاورزی
- ✓ افزایش قیمت نهاده های کشاورزی و هزینه های تولید
- ✓ فرسوده بودن ماشین آلات کشاورزی استان
- ✓ ضعف بنیه مالی کشاورزان
- ✓ بالا بودن کارمزد تسهیلات بانکی
- ✓ بیابانی و کویری بودن بخش بزرگی از استان و فرسایش خاک در نواحی مختلف استان
- ✓ محدودیت کمی و کیفی منابع آب سطحی و زیرزمینی
- ✓ ناکافی بودن امکانات، تاسیسات و تجهیزات مورد نیاز بازرگانی (انبار، سیلو، سردخانه ، بارانداز، پایانه های صادراتی و...)
- ✓ محدودیت و نارسایی نظام بیمه محصولات کشاورزی از نظر پوشش و پرداخت غرامت به کشاورزان خسارت دیده.
- ✓ ناکارآمدی و عدم پوشش مناسب نظام حمایتی بیمه و بازنشستگی به کشاورزان
- ✓ تغییر کاربری اراضی مستعد کشاورزی بر اثر توسعه نامناسب صنایع و سکونت گاه ها در حوزه های بالا دست و میانی
- آبریز زاینده رود و دیگر مناطق استان
- ✓ مهاجرت نیروی کار از روستا به شهرها به علت فراهم نبودن بستر مناسب تولید در روستاها و نبود درآمد کافی
- ✓ تکمیل نبودن زنجیره تولید در بخش کشاورزی (صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی)

فرصت های موجود برای زیر بخش زراعت استان:

- ✓ وجود کشاورزان خبره در سطح استان
- ✓ وجود سیستم حمل و نقل ریلی و زمینی مناسب در استان
- ✓ وجود اراضی حاصلخیز در سطح استان
- ✓ وجود ۲ دانشکده مرجع کشاورزی (صنعتی اصفهان و آزاد خوراسگان) و نیز مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی در استان و با داشتن اعضای هیات علمی شاخص و برتر کشوری.
- ✓ وجود بالغ بر ۱۲۰۰۰ نفر کارشناس و کارشناس ارشد در رشته های مختلف کشاورزی عضو در سازمان نظام مهندسی

کشاورزی و منابع طبیعی در سطح استان جهت حمایت فنی از بخش کشاورزی.

- ✓ وجود شرکت های تعاونی تولید در سطح استان
- ✓ وجود ۲ کارخانه قند فعال در استان
- ✓ وجود شرکت های متعدد تولید کننده بذور غلات و سیب زمینی در طبقات مختلف بذری در سطح استان
- ✓ وجود آزمایشگاه های خاکشناسی و کلینیک های گیاه پزشکی متعدد و توانمند در سطح استان
- ✓ وجود شرکت های خدمات مکانیزاسیون کشاورزی در سطح استان
- ✓ وجود مرکز بیوتکنولوژی منطقه مرکزی کشور در استان و تولید گیاهچه های گیاهان زراعی در این مرکز

اقدامات شاخص در حال انجام :

در راستای بهبود وضعیت کشاورزی در زیر بخش زراعت در استان اقداماتی در حال انجام می باشد که در ذیل به برخی از آنها اشاره می گردد:

- ✓ برنامه ریزی و نظارت بر تامین و تولید و توزیع بذر محصولات زراعی اساسی مثل گندم، جو، سیب زمینی، ذرت، پنبه و ...
- ✓ برنامه ریزی و نظارت بر تامین کودهای شیمیایی
- ✓ اجرای پروژه های به زراعی در محصولات زراعی مختلف
- ✓ اعمال مدیریت بر برنامه کشت محصولات زراعی مختلف
- ✓ برنامه ریزی برای توسعه کشت نشایی در محصولات زراعی مختلف
- ✓ اجرای طرحهای PVS (انتخاب مشارکتی ارقام) در محصولات زراعی گندم، جو، پنبه، سیب زمینی و ... به منظور انتخاب بهترین رقم در هر منطقه
- ✓ برنامه ریزی و نظارت بر انجام خریدهای تضمینی در محصولات زراعی
- ✓ توسعه ارقام میان رس و زود رس در محصولات زراعی مختلف بمنظور کاهش مصرف آب
- ✓ برنامه ریزی برای تغییر تاریخ کشت از بهاره به پاییزه مثل توسعه کشت پاییزه چغندر قند و حبوبات بمنظور استفاده بهینه از بارندگی ها
- ✓ برنامه ریزی برای توسعه ارقام جدید پر پتانسیل و حذف ارقام قدیمی
- ✓ اعمال مدیریت بر تامین تسهیلات سرمایه در گردش مورد نیاز بخش زراعت
- ✓ برنامه ریزی برای اصلاح الگوی کشت در استان

✓ توسعه کشت ارقام متحمل به خشکی و شوری

✓ برنامه ریزی برای تغییر سیستمهای آبیاری در محصولات زراعی از سنتی به سیستم های نوین به خصوص سیستم آبیاری میکرو (تیپ)

✓ برنامه ریزی برای توسعه کشاورزی حفاظتی و انجام عملیات کم خاکورزی و بی خاکورزی

✓ برنامه ریزی برای افزایش ضریب مکانیزاسیون و توسعه کشت های ماشینی

✓ تشکیل کمیته های تخصصی محصولات زراعی مختلف در سطح استان

نظارت و پیگیری بر تولید محصولات گواهی شده زراعی در سال زراعی ۹۸-۹۷

تولید (تن)	سطح کشت (هکتار)	محصول
۵۸۰۰	۹۳,۵	پیاز
۳۰۰۰	۷۷,۵	سیب زمینی
۸۸۰۰	۱۷۱	جمع کل

تولید مینی تیوبر سیب زمینی در استان اصفهان

جدول تولید مینی تیوبر سیب زمینی توسط شرکت های تولید کننده استان طی سالهای ۹۳-۹۲ لغایت ۹۸-۹۷ (بر حسب عدد)

نام شرکت	۹۳-۹۲	۹۴-۹۳	۹۵-۹۴	۹۶-۹۵	۹۷-۹۶	۹۸-۹۷
فراداشت کروج	۱۸۰۰۰۰	۲۲۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۳۳۰۰۰۰	۳۵۰۰۰۰	۳۶۰۰۰۰
انبوه کشت	۲۲۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰
نوید رویش	۲۰۰۰۰۰	۲۲۰۰۰۰	۱۸۰۰۰۰	۱۹۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰	۱۸۰۰۰۰
کشت میعاد نقش جهان	۹۵۰۰۰۰	۸۰۰۰۰۰	۶۰۰۰۰۰	۰	۰	۰
فدک	۲۵۰۰۰۰	۳۵۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۳۵۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰
مجتمع مولایی	۴۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰	۰	۴۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۰
پرتیکان بذر گستر	۰	۰	۰	۳۰۰۰۰۰	۴۰۰۰۰۰	۸۰۰۰۰۰
جمع	۷۶۰۰۰۰	۷۳۵۰۰۰	۶۲۰۰۰۰	۷۴۵۰۰۰	۷۵۰۰۰۰	۷۸۰۰۰۰

کشت نشایی در استان اصفهان

برآورد سطوح کشت نشایی استان اصفهان از سال زراعی ۹۳-۹۲ لغایت ۹۸-۹۷

ردیف	نام محصول	۹۳-۹۲	۹۴-۹۳	۹۵-۹۴	۹۶-۹۵	۹۷-۹۶	۹۸-۹۷
1	پیاز	۴۸۰	۷۷۰	۲۷۲۰	۲۹۵۰	۴۱۰۰	۴۷۳۵
2	کاهو	۱۲۸	۸۵	۱۷۸	۲۰۲	۱۰۳	۶۳۰
3	انواع کلم	۳۰۰	۲۲۰	۲۲۹	۲۰۹	۲۰۰	۷۹۶
4	لفل	۷۰	۴۹	۷۶	۵۷	۴۸	۱۵۱
5	بادمجان	۶۲۰	۶۴۵	۶۸۱	۶۳۳	۵۵۰	۳۸۶
6	کرفس	۱۱۰	۳۰	۲۰	۸۶	۵۵	۱۰۳
جمع (سبزیجات)		۱۷۰۸	۱۷۹۹	۳۹۰۴	۴۱۳۷	۵۰۵۶	۶۸۰۱
7	گوجه فرنگی	۱۲۸۰	۱۲۰۰	۱۳۹۸	۱۳۴۱	۷۸۰	۱۴۸۳
8	هندوانه	۰	۰	۰	۲۲	۲۵	۱۵
9	خیار	۰	۰	۰	۲۱	۲۴	۱
10	خریزه	۰	۰	۰	۱۸	۲۰	۳
11	طالبی	۰	۰	۰	۲۵	۰	۸
12	انواع کدو	۰	۰	۰	۲	۰	۰
جمع (صیفی و جالیز)		۱۲۸۰	۱۲۰۰	۱۳۹۸	۱۴۲۹	۸۴۹	۱۵۱۰
جمع کل		۲۹۸۸	۲۹۹۹	۵۳۰۲	۵۵۶۶	۵۹۰۵	۸۳۱۱

تامین کود شیمیایی در استان اصفهان

جدول توزیع انواع کود شیمیایی در استان اصفهان از سال ۹۲ لغایت ۹۷ بر حسب تن

نوع کود	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷
ازته	۵۶۶۹۴	۶۳۲۸۹	۵۲۳۴۵	۴۶۳۴	۵۲۷۱۶	۵۶۲۶۹
فسفاتنه	۲۱۰۶۴	۳۲۴۴۲	۳۶۵۷۶	۹۹۵	۷۶۰۰	۹۳۴۳
پتاسه	۷۶۱	۳۰۳۰	۳۲۷۸	۲۷۴	۳۶۶۴	۴۹۵۲
جمع	۷۸۵۱۹	۹۸۷۶۱	۹۲۱۹۹	۵۹۰۳۰	۶۳۹۸۰	۷۰۵۶۴

تامین بذر در استان اصفهان

جدول تامین انواع بذر گندم و جو در استان اصفهان از سال زراعی ۹۳-۹۲ لغایت ۹۸-۹۷ بر حسب تن

نوع کود	۹۳-۹۲	۹۴-۹۳	۹۵-۹۴	۹۶-۹۵	۹۷-۹۶	۹۸-۹۷
گندم	۳۹۰۴	۴۰۶۲	۵۸۰۵	۶۸۱۷	۸۸۴۵	۴۴۹۰
جو	۳۱۲۹	۲۱۳۸	۱۷۹۵	۲۹۴۵	۲۹۹۴	۳۰۱۰

کشاورزی حفاظتی در استان اصفهان

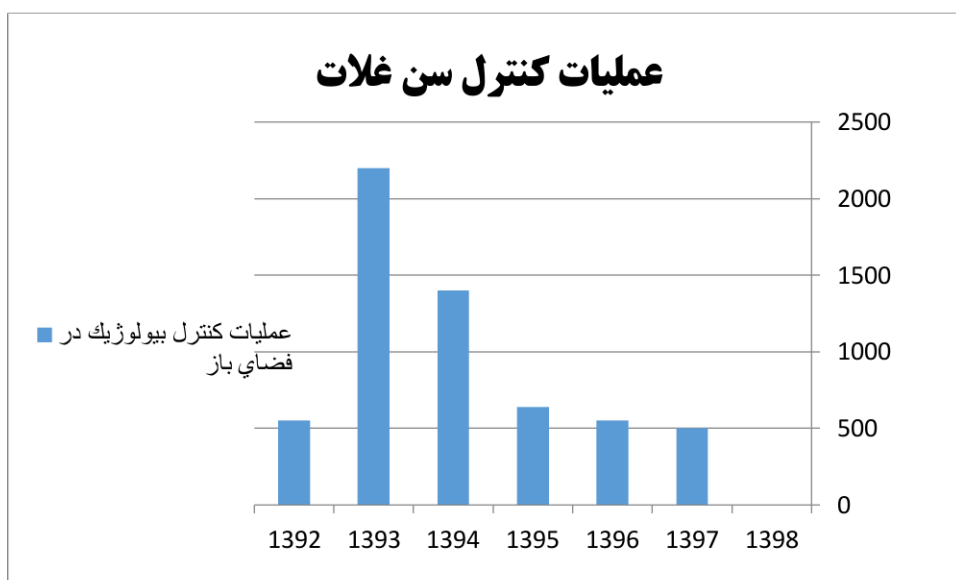
جدول اجرای کشاورزی حفاظتی در استان اصفهان از سال زراعی ۹۳-۹۲ لغایت ۹۸-۹۷

نوع کود	۹۶-۹۵	۹۷-۹۶	۹۸-۹۷
کم خاکورزی	۴۱۴۶۵	۵۴۹۵۹	۷۲۴۷۸
بی خاکورزی	۲۱۷۶	۷۴۲۴	۲۸۱۷

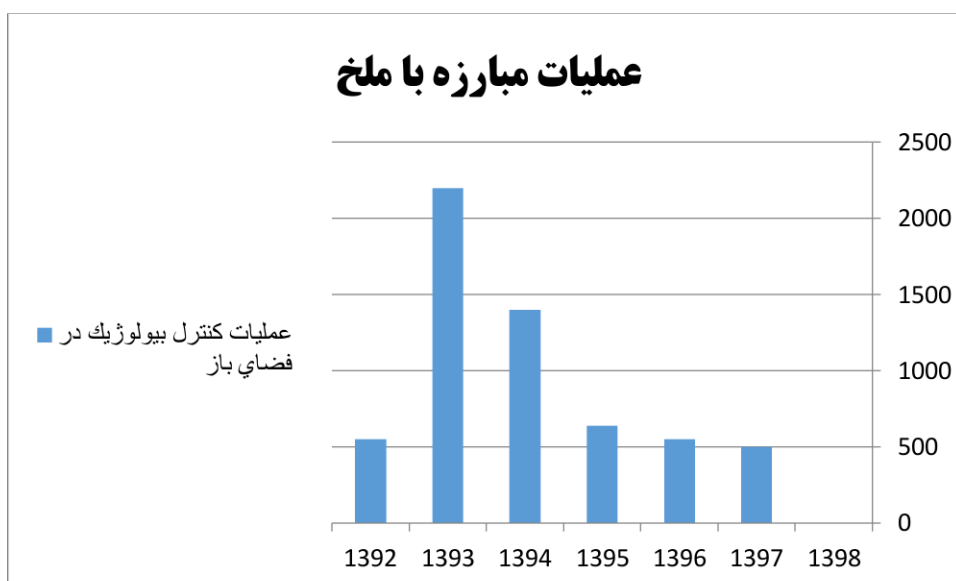

کشاورزی در استان اصفهان (زیر بخش حفظ نباتات) :

۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	سطوح کنترل عوامل خسارتزا
۴۵۹۱۱	۶۰۱۶۴	۹۹۲۵۲	۹۲۱۰۷	۴۹۰۱۰	۷۱۷۱۹	۱۵۹۱۱	سن غلات
۱۱۰۰۰	۳۳۵	۵۱۹	۸۳۲	۱۲۶۴	۱۸۲۶	۱۷۰۶	ملخ
۱۲۰۰۰	۲۰۰۷۷	۱۴۸۵۰	۲۰۰۴۴	۱۴۸۵۰	۱۳۹۷۰	۱۷۹۵۰	موش
۱۸۱۰۰۰	۱۴۲۰۰۰	۱۵۰۰۰۰	۱۴۵۰۰۰	۱۳۵۰۰۰	۱۴۰۰۰۰	۱۵۱۰۰۰	آفات درختان میوه
۹۳۵۸۷	۱۰۰۷۶۰	۹۵۶۷۰	۱۰۲۲۱۴	۱۴۴۰۲۱	۱۶۵۷۴۱	۱۸۶۰۵۲	آفات گیاهان زراعی(غیر از سن)
۱۰۸۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۱۰۰۰	۱۰۵۰۰۰	۹۰۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۸۰۰۰	بیماریهای درختان میوه
۹۸۹۶۳	۷۶۹۸۰	۹۰۸۵۸	۸۶۰۴۴	۷۸۶۷۴	۸۱۴۵۶	۹۷۷۲۰	بیماریهای گیاهان زراعی
۷۸۰۰۰	۷۳۰۰۰	۷۵۰۰۰	۷۴۰۰۰	۷۲۱۰۰	۷۲۰۰۰	۷۰۰۰۰	پیش آگاهی
۶۹۹۶۲	۵۵۷۶۰	۶۵۴۷۰	۷۲۸۲۰	۷۶۸۷۰	۱۰۲۰۵۶	۵۰۲۹۰	علفهای هرز
-	۲۰۶۰۴	۱۱۸۶۰	۲۹۶۶۴	۲۶۱۳۰	۲۹۰۹۵	۳۸۱۱۵	خرید خدمت
۵۵۰۰۰	۵۲۱۴۰	۴۶۰۰۰	۴۱۸۰۰	۳۸۰۰۰	۳۶۰۰۰	۱۹۶۰۰	مدیریت تلفیقی آفات
۵۴۹۹۱	۵۱۶۳۰	۴۵۴۵۰	۴۱۱۶۰	۳۶۶۰۰	۳۳۸۰۰	۳۳۲۵۰	سطح مبارزه غیر شیمیایی
-	۵۰۰	۵۵۰	۶۴۰	۱۴۰۰	۲۲۰۰	۵۵۰	کنترل بیولوژیک درفضای باز
۹	۱۰	۹	-	-	-	-	کنترل بیولوژیک گلخانه

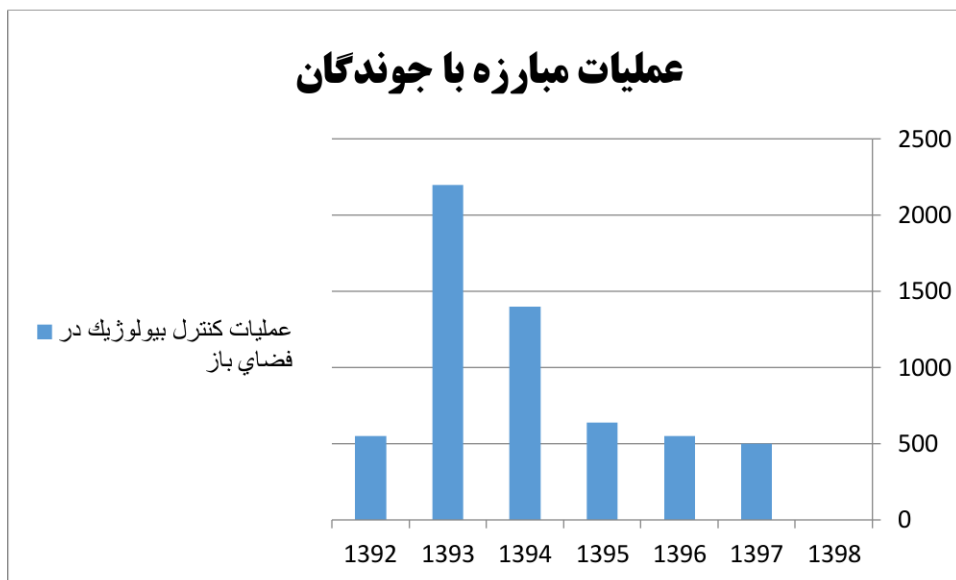

سال	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸
عملیات مبارزه با سن	۱۵۹۱۱	۷۱۷۱۹	۴۹۰۱۰	۹۲۱۰۷	۹۹۲۵۲	۶۰۱۶۴	۴۵۹۱۱

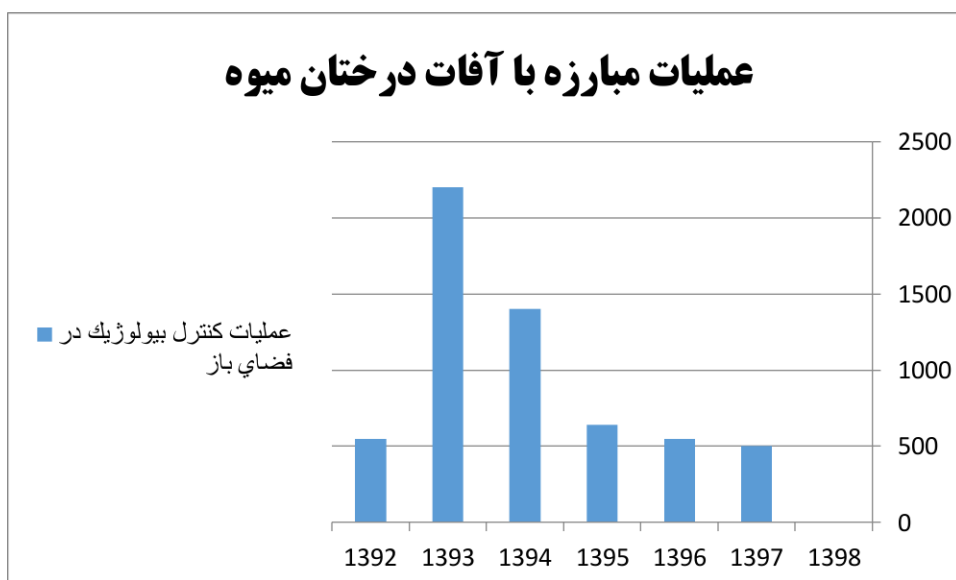
سال	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸
عملیات مبارزه با ملخ	۱۷۰۶	۱۸۲۶	۱۲۶۴	۸۳۲	۵۱۹	۳۳۵	۱۱۰۰۰

عمليات مبارزه با جوندگان

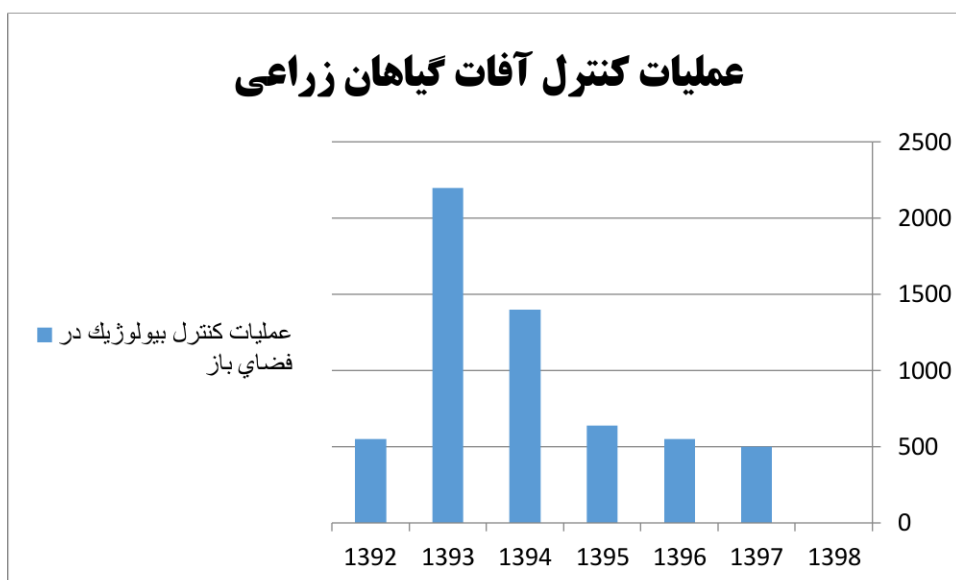
سال	1392	1393	1394	1395	1396	1397	1398
عمليات مبارزه باسن	17950	13970	14850	20044	14850	20077	12000

عمليات مبارزه با آفات درختان ميوه

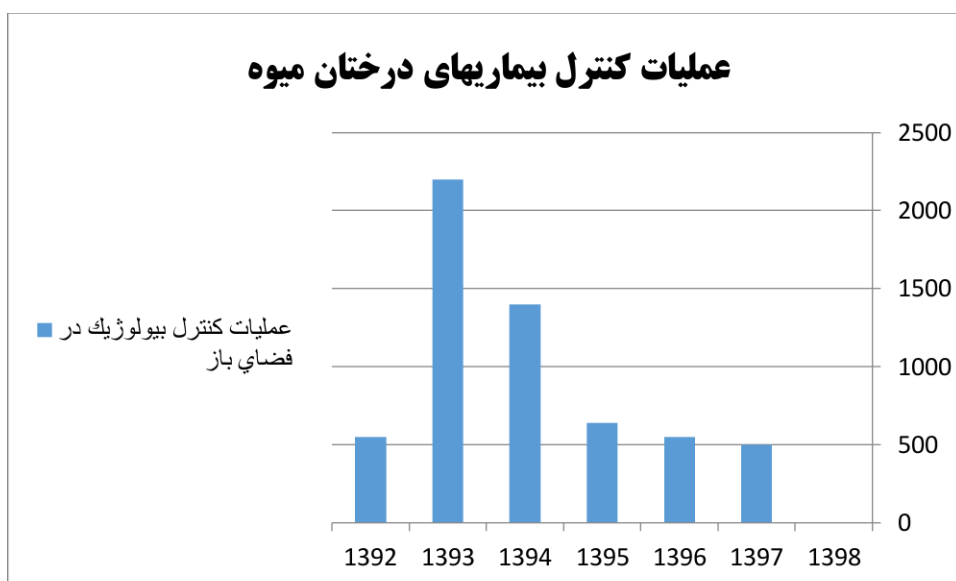
سال	1392	1393	1394	1395	1396	1397	1398
عمليات مبارزه با آفات درختان ميوه	151000	140000	135000	145000	150000	142000	181000

عملیات کنترل آفات گیاهان زراعی

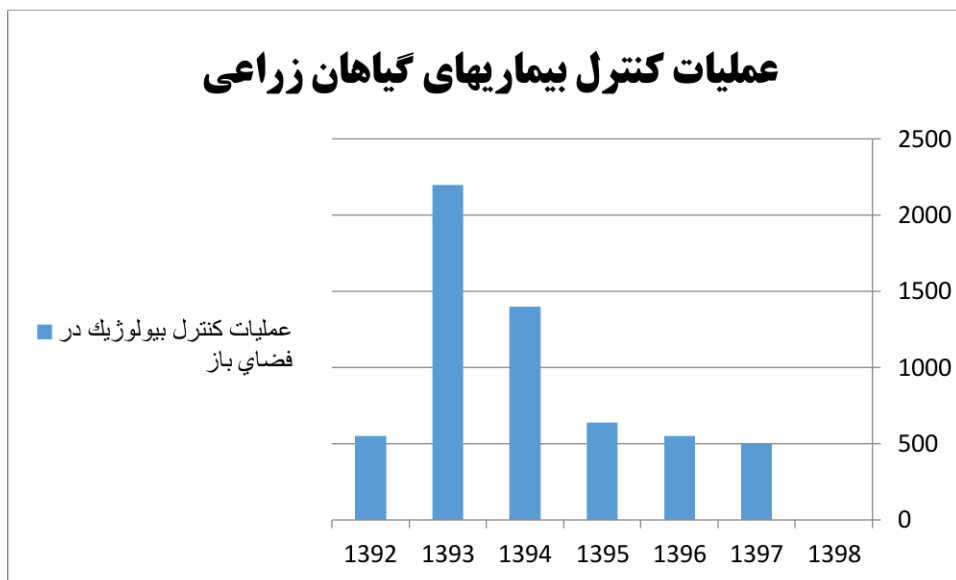
سال	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸
عملیات مبارزه با آفات گیاهان زراعی	۱۸۶۰۵۲	۱۶۵۷۴۱	۱۴۴۰۲۱	۱۰۲۲۱۴	۹۵۶۷۰	۱۰۰۷۶۰	۹۳۵۸۷

عملیات کنترل بیماریهای درختان میوه

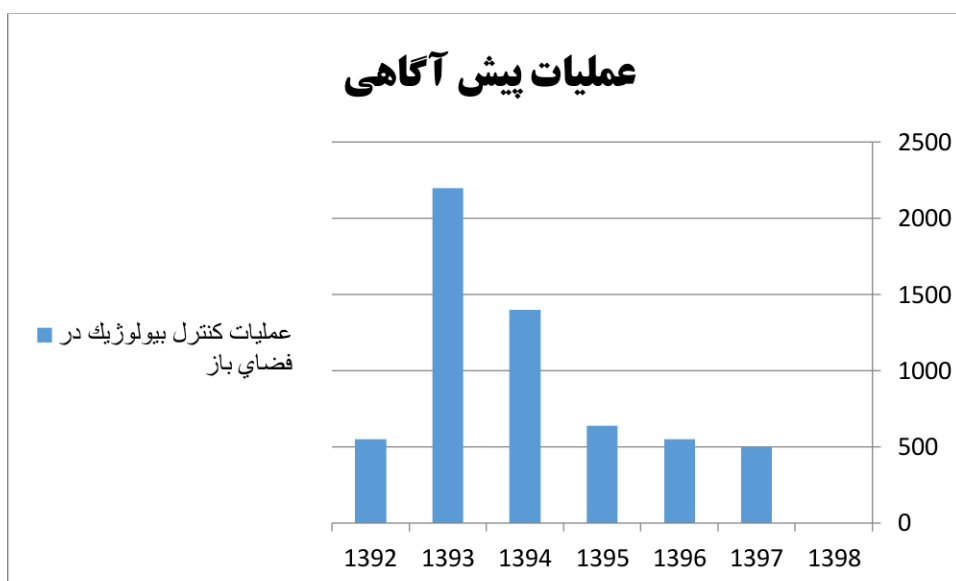
سال	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸
عملیات مبارزه با بیماری درختان میوه	۱۰۸۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۹۰۰۰۰	۱۰۵۰۰۰	۱۱۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۱۰۸۰۰۰

عملیات کنترل بیماریهای گیاهان زراعی

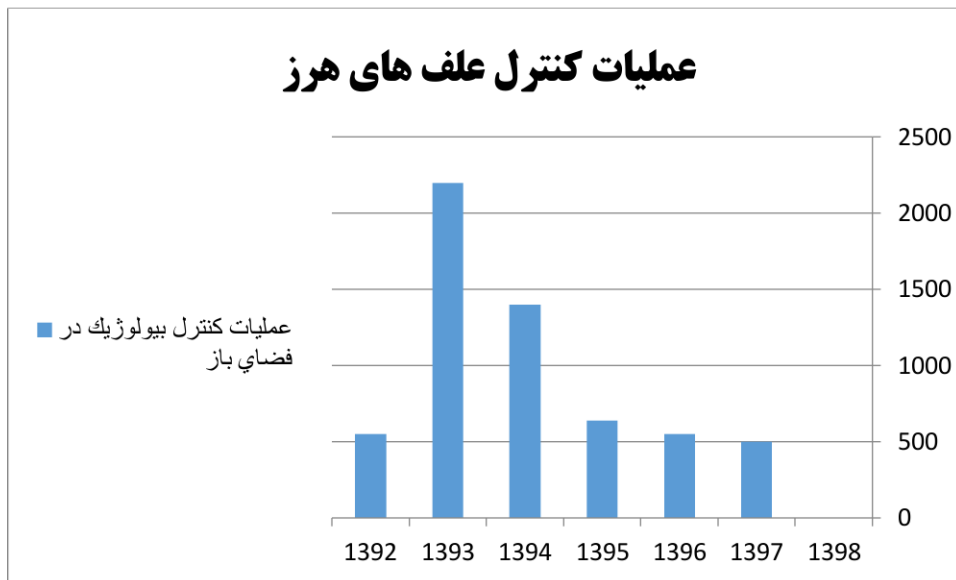
سال	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸
عملیات مبارزه با بیماری گیاهان زراعی	۹۷۷۲۰	۸۱۴۵۶	۷۸۶۷۴	۸۶۰۴۴	۹۰۸۵۸	۷۶۹۸۰	۹۸۹۶۳

عملیات پیش آگاهی

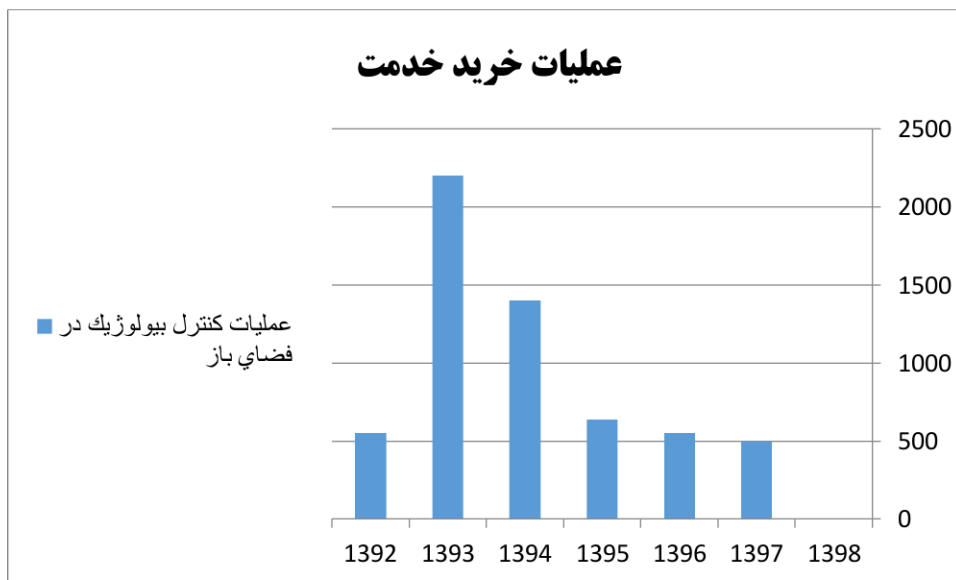

سال	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸
عملیات پیش آگاهی	۷۰۰۰۰	۷۲۰۰۰	۷۲۱۰۰	۷۴۰۰۰	۷۵۰۰۰	۷۳۰۰۰	۷۸۰۰۰

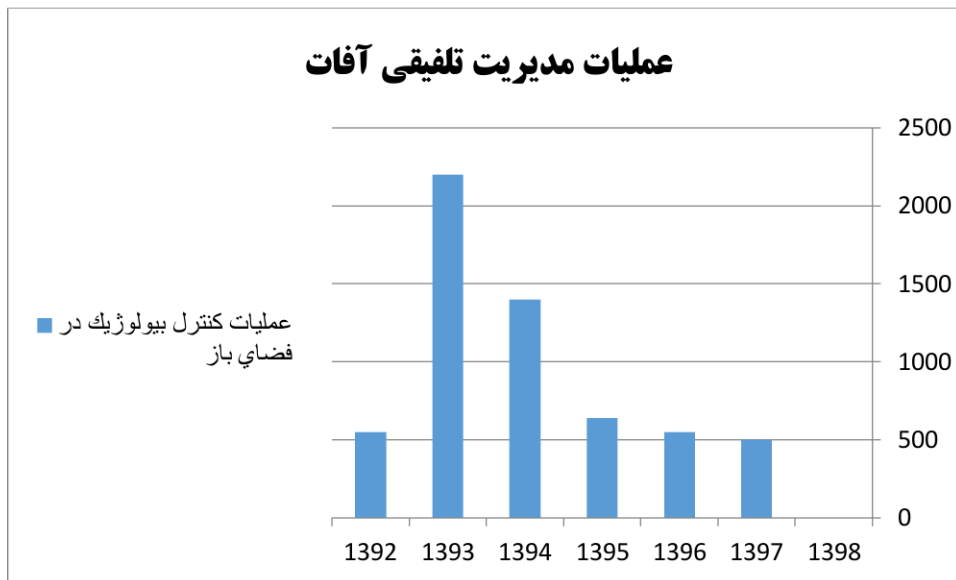

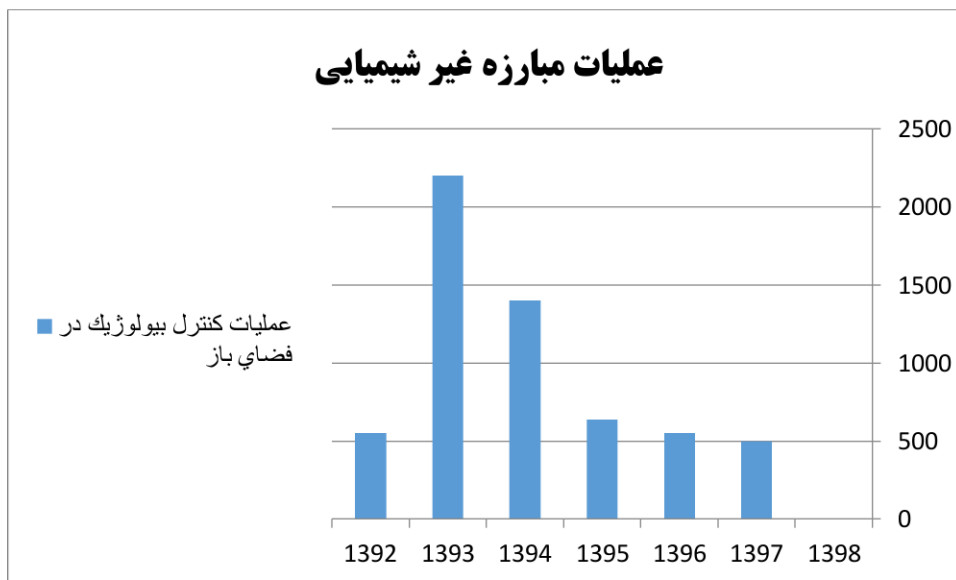
سال	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸
عملیات علف های هرز	۵۰۲۹۰	۱۰۲۰۵۶	۷۶۸۷۰	۷۲۸۲۰	۶۵۴۷۰	۵۵۷۶۰	۶۹۹۶۲

سال	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸
عملیات خرید خدمت	۳۸۱۱۵	۲۹۰۹۵	۲۶۱۳۰	۲۹۶۶۴	۱۱۸۶۰	۲۰۶۰۴	—

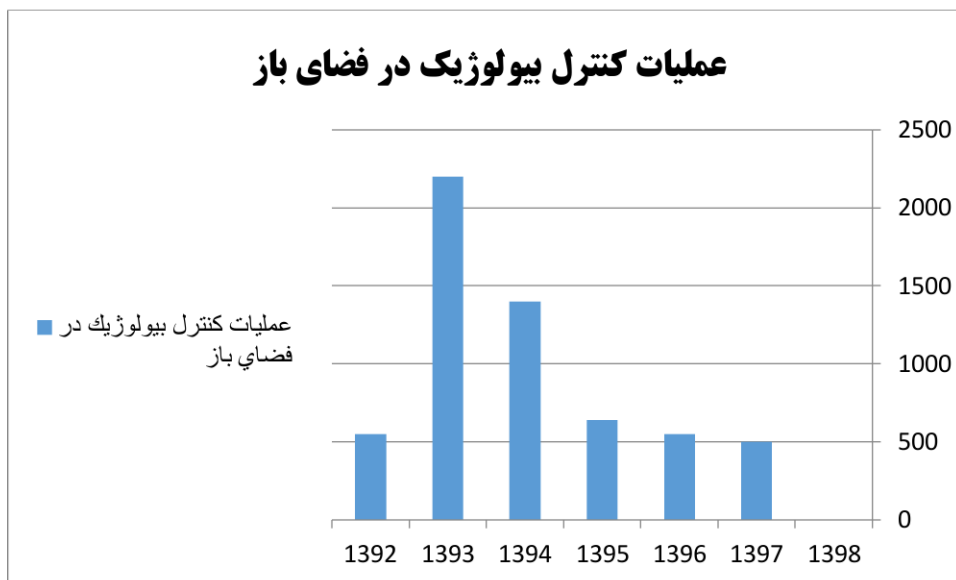

سال	1392	1393	1394	1395	1396	1397	1398
عملیات مدیریت تلفیقی آفات	19600	36000	38000	41800	46000	52140	55000

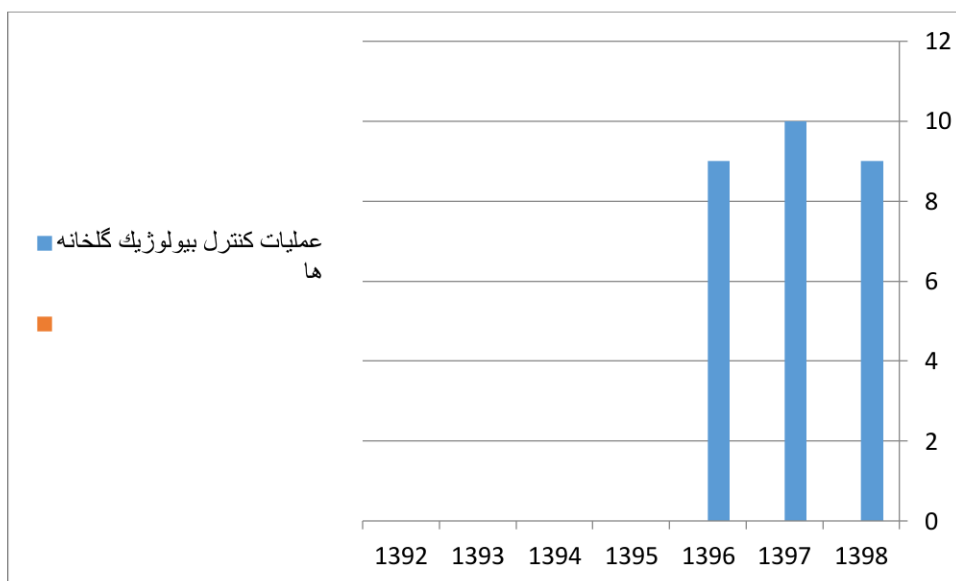

سال	1392	1393	1394	1395	1396	1397	1398
عملیات مبارزه غیر شیمیایی	33250	33800	36600	41160	45450	51630	54991

عملیات کنترل بیولوژیک در فضای باز

سال	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸
عملیات کنترل بیولوژیک در فضای باز	۵۵۰	۲۲۰۰	۱۴۰۰	۶۴۰	۵۵۰	۵۰۰	-

سال	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸
عملیات کنترل بیولوژیک در فضای باز					9	10	99

کشاورزی در استان (زیربخش فناوری های مکانیزه کشاورزی)

مقدمه :

مکانیزاسیون کشاورزی که در کشورهای صنعتی و پیشرفته سابقه ای بیش از دو قرن دارد (در حالی که سابقه آن در کشور ما به حدود نیم قرن می رسد)، مجموعه ای از علوم و فنون کاربردی است که مطالعه، شناخت و بکارگیری انواع مختلف ماشین و ابزار نیروی محرک، در مراحل مختلف تولید و فرآوری محصولات کشاورزی را شامل می شود. این مجموعه که با توجه به ابعاد فنی و اقتصادی و اجتماعی بکارگرفته می شود، دربرگیرنده فناوری طراحی و تولید انبوه، تغییر در ساختار فنی، بهسازی، تعمیر، سرویس، انتخاب، کاربرد و تعویض انواع ماشینهای و تجهیزات می باشد.

مزارعی که مجهز به قدرت موتوری و ماشینهای کشاورزی می باشند گذشته از کمیت و کیفیت انجام کار و صرفه جویی در مدت انجام مراحل مختلف زراعی، نیاز کمتری به قدرت بدنی کارگر جهت انجام این عملیات داشته و تعداد نیروی کارگری کمتری استفاده می کنند.

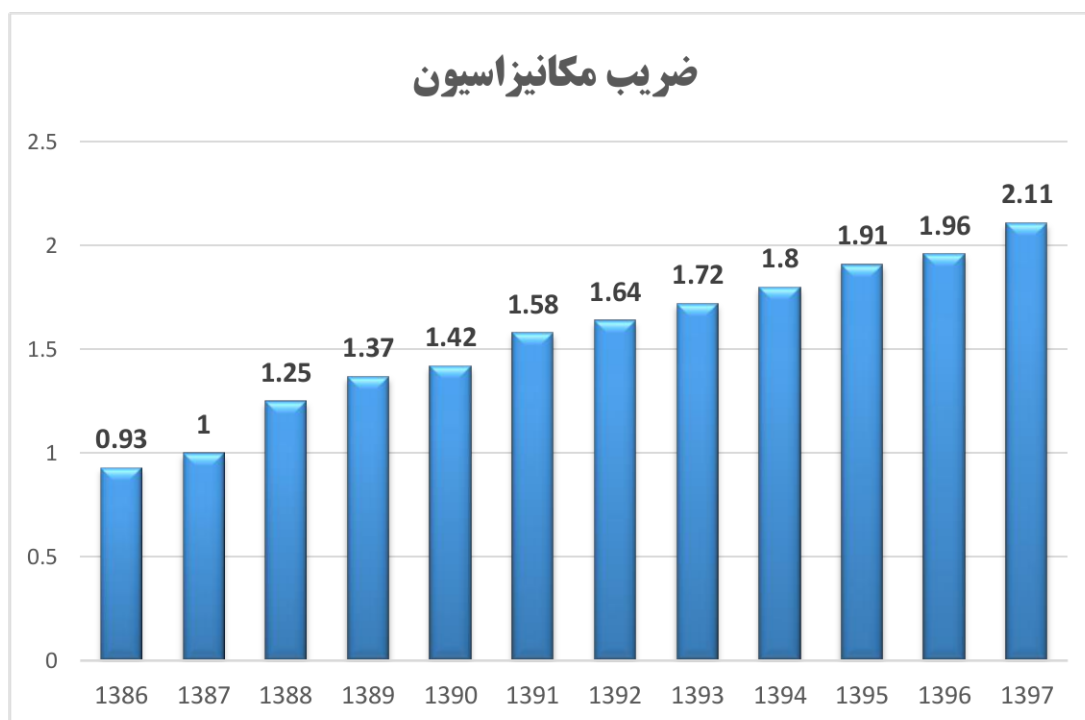
اهداف کلی مکانیزاسیون :

- گسترش و تقویت مکانیزاسیون مناسب در جهت پایداری تولید و حفظ منابع پایه
- ارتقاء سطح علمی و فنی دست اندرکاران و بهره برداران
- افزایش روند ماشینی کردن و ارتقاء ضریب استفاده از ماشین در تولید محصولات کشاورزی
- افزایش ضریب مکانیزاسیون و تأمین قدرت کافی مورد نیاز بخش کشاورزی
- ارتقاء فناوری و بومی سازی ماشینها و ادوات کشاورزی جدید با رویکرد بهبود کمیت و کیفیت کار
- افزایش بهره وری در استفاده از ماشینها و ادوات کشاورزی و استفاده از پتانسیل های موجود

وضعیت موجود مکانیزاسیون :

• ضریب مکانیزاسیون :

ضریب مکانیزاسیون (سطح مکانیزاسیون) عبارت است از مجموع کل توان کششی موجود به مجموع کل سطح زمینهای زراعی قابل کشت و کار مکانیزه و برای سنجش آن واحد اسب بخار در هکتار استفاده می شود. این ضریب به عنوان شاخصی برای نشان دادن میزان نفوذ ماشینهای کشاورزی در عرصه مزارع و باغات مورد استفاده قرار می گیرد.

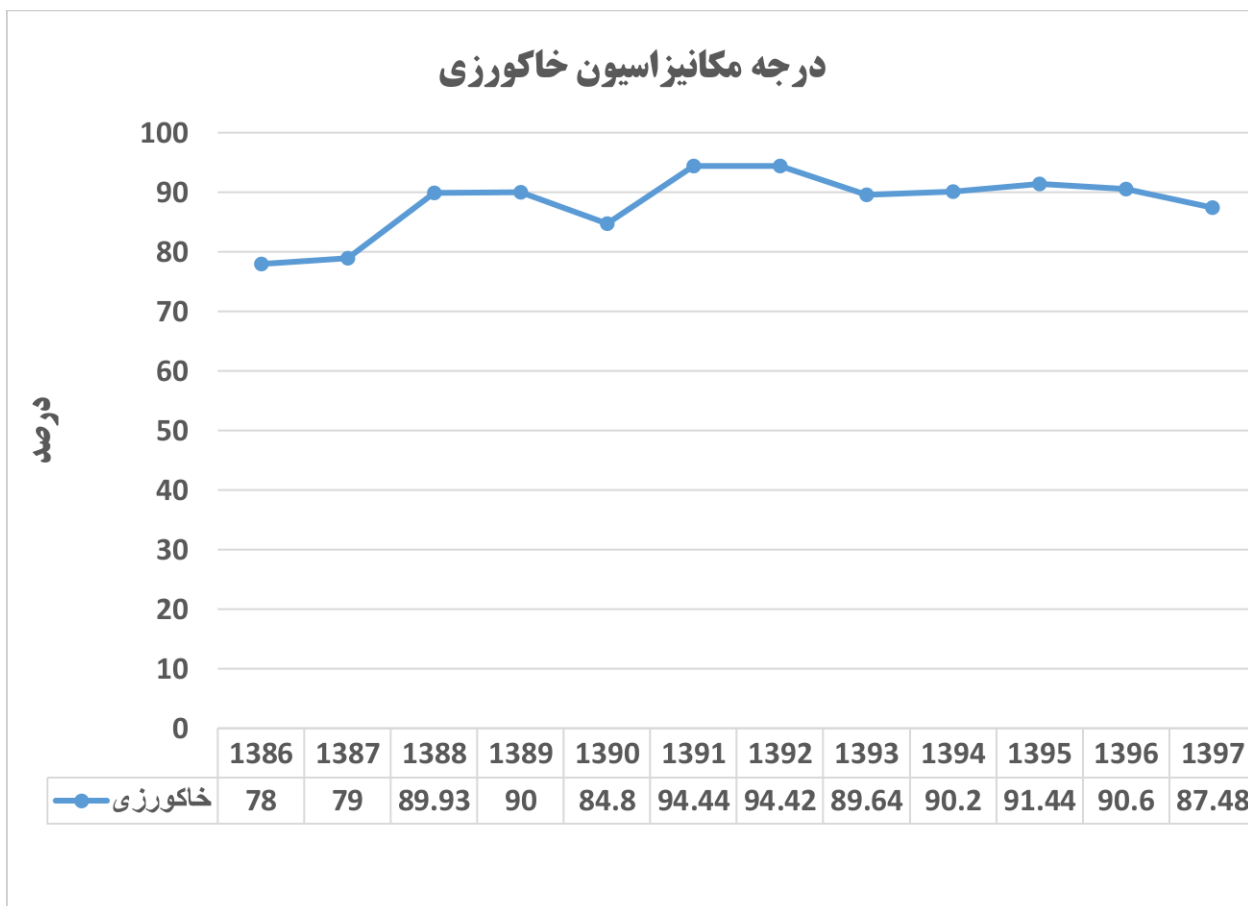

سال	1397	1396	1395	1394	1393	1392	1391	1390	1389	1388	1387	1386
ضریب مکانیزاسیون	2,11	1,96	1,91	1,8	1,72	1,64	1,58	1,42	1,37	1,25	1	0,93

• درجه مکانیزاسیون محصولات زراعی :

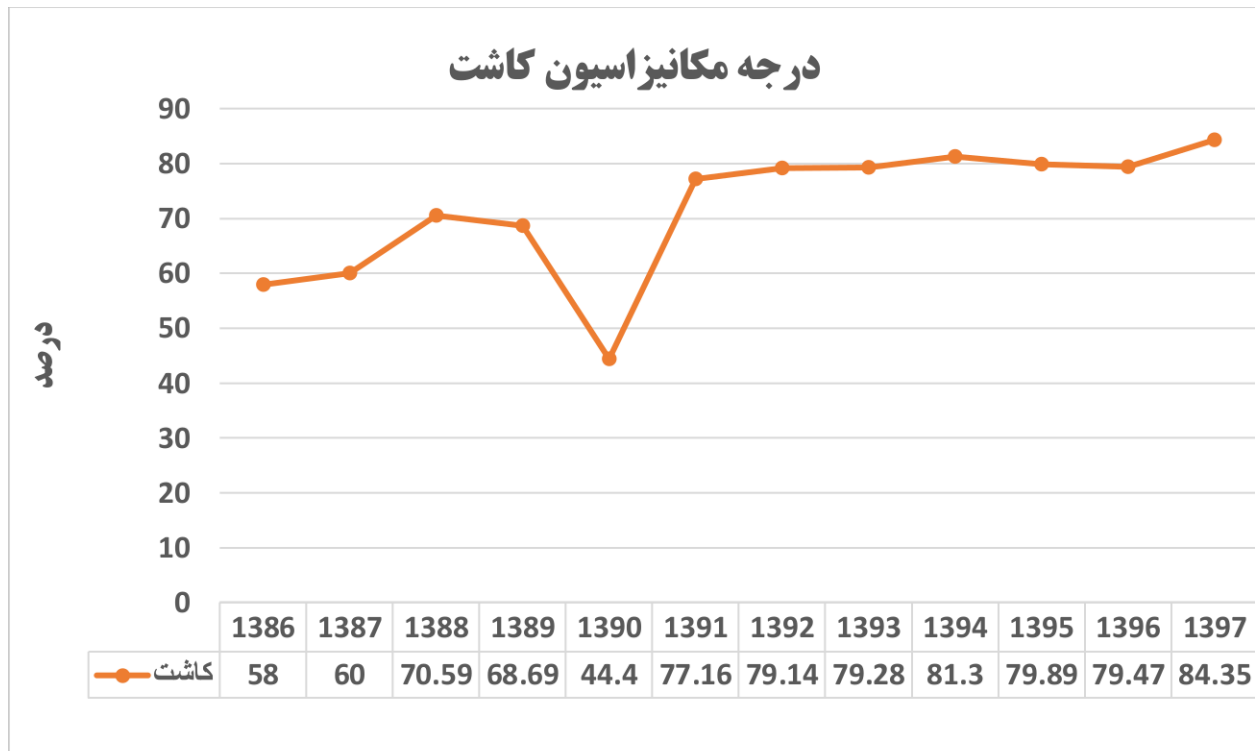
درجه مکانیزاسیون یک شاخص قراردادی است که کمیت را در مسائل مکانیزاسیون نشان می دهد و عبارتست از سطح عملیات مکانیزه انجام شده به کل سطح عملیات مورد نیاز در هریک از مراحل تولید و بصورت درصد بیان می شود. به عبارت ساده تر درجه مکانیزاسیون نسبت سطحی که در آن عملیات مکانیزه مورد نیاز انجام شده به کل سطح می باشد. در زمینه عملیات خاکورزی درجه مکانیزاسیون کشاورزی عبارتست از نسبت سطحی که در آن عملیات خاکورزی بصورت مکانیزه انجام شده به کل سطح کشت می باشد. اداره امور فناوریهای مکانیزه کشاورزی با معرفی ادوات دنباله بند جدید در قالب اجرای مزارع الگویی و برگزاری کلاس های آموزشی نسبت به ارتقاء دانش بهره برداران و تمایل آنها به بکارگیری این ادوات در عرصه کشاورزی اقدام نموده است.

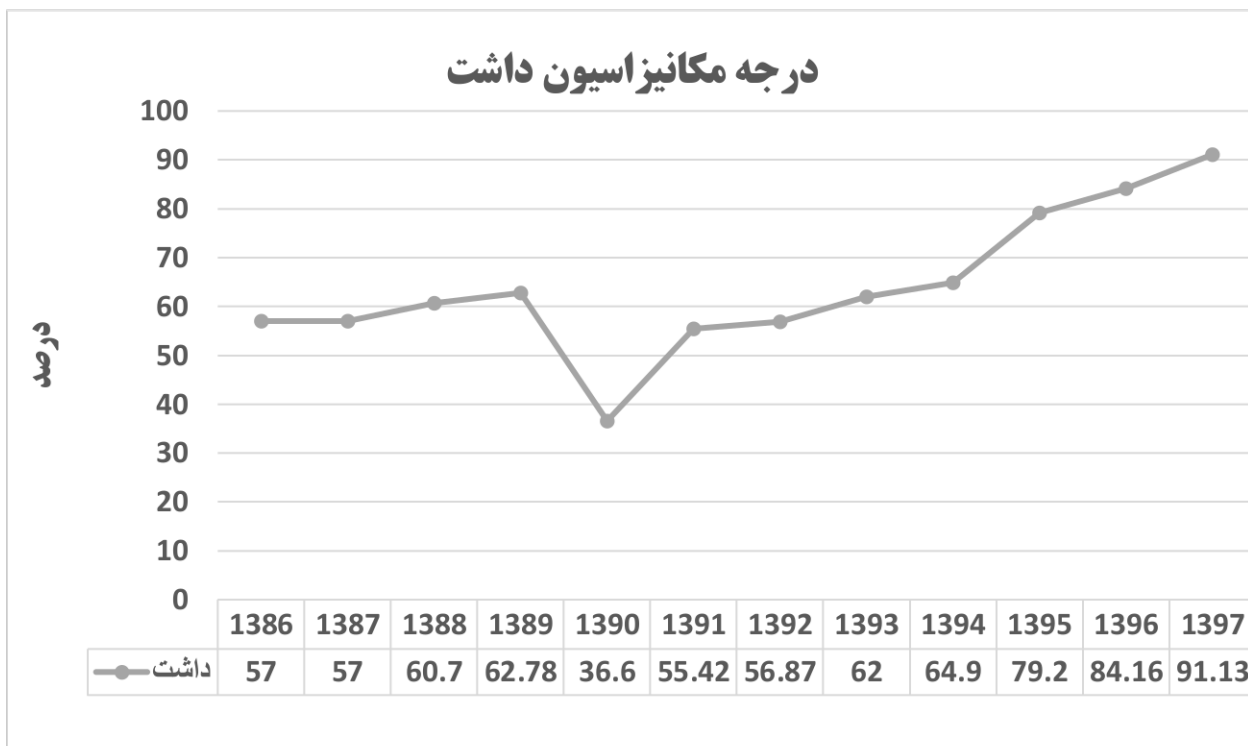
لازم به یادآوری است که در سالهای اخیر با انجام طرح های کشاورزی حفاظتی از مقدار عملیات مکانیکی برای بهم زدن خاک کاسته شده است که این امر به خوبی در کاهش شاخص درجه مکانیزاسیون خاکورزی در سالهای اخیر قابل مشاهده است.

درجه مکانیزاسیون کاشت عبارتست از نسبت سطحی که کاشت در آن بصورت مکانیزه انجام شده، به کل سطح کاشته شده می باشد. اداره امور فناوریهای مکانیزه با معرفی انواع خطی کارها و کمیونات ها در کشت محصولات درهم (همانند گندم، جو ، کلزا و ...) و انواع ردیفکارها برای کشت بذور محصولات ردیفی (همانند ذرت، آفتابگردان، پنبه و ...) و نیز ماشینهای کاشت خاص نظیر غده کارهای سیب زمینی، پیازکار زعفران و سیرکار در قالب کلاس های آموزشی نسبت به معرفی این تکنولوژی ها به بهره برداران بخش کشاورزی اقدام نموده و در همین راستا با اجرای مزارع الگویی و نشان دادن عملی مزیت های بهره برداری

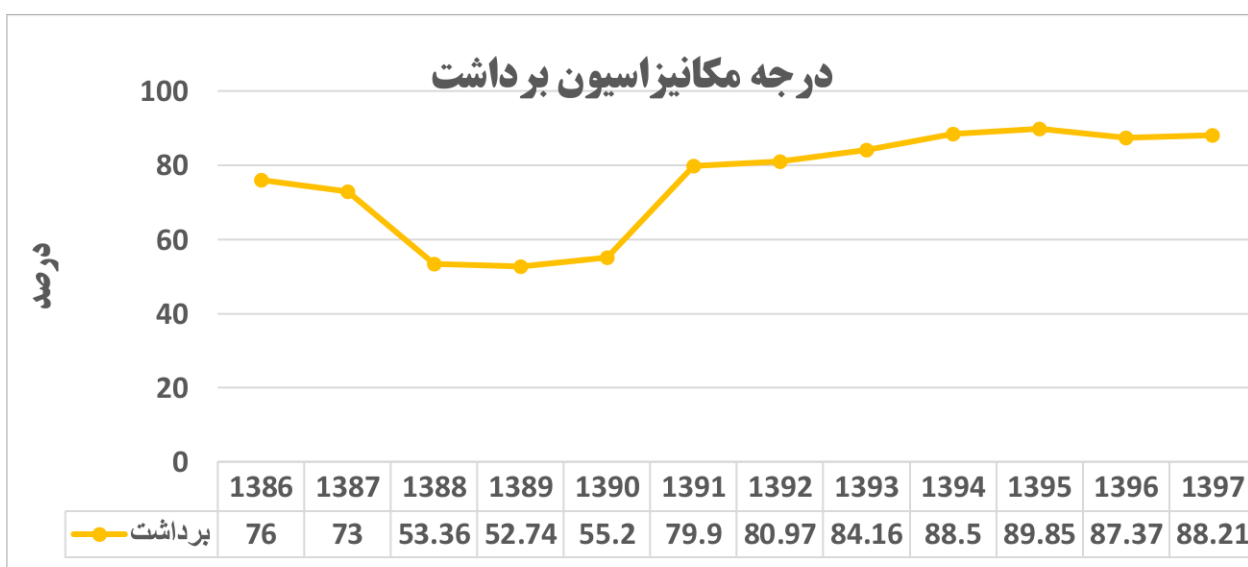
از ماشینهای کاشت باعث ترغیب آنان به خرید و استفاده از این ماشینها در عرصه مزارع نموده اند. همچنین با همکاری مدیریت جهاد کشاورزی شهرستانها نسبت به شناسایی متقاضیان ادوات کاشت و معرفی آنان به بانک کشاورزی جهت استفاده از تسهیلات خرید ماشینهای کشاورزی داشته ، که نتیجه این فعالیت ها را می توان در ارتقاء درجه مکانیزاسیون کاشت محصولات عمده زراعی مشاهده کرد.

درجه مکانیزاسیون داشت عبارت از نسبت سطحی که عملیات داشت در آن بصورت مکانیزه انجام شده به کل سطح کشت شده می باشد. عملیات داشت در زراعت درم (گندم ، جو، کلزا و ...) بصورت شیمیایی و با استفاده از سمپاش صورت می گیرد. در این رابطه در مزارع کوچک سمپاشهای فرغونی و زنبه ای و در مزارع متوسط و بزرگ از سمپاشهای پشت تراکتوری استفاده می شود. در زمینه مبارزه با علفهای هرز از سمپاشهای پشت تراکتور بوم دار یا لانس دار و در مبارزه با آفات علاوه بر سمپاشهای اخیر از سمپاشهای توربولاینر نیز استفاده می شود. در زراعت ردیفی علاوه بر سمپاشها و مبارزه شیمیایی از روشهای مکانیکی هم برای مبارزه با علفهای هرز و سله شکنی از انواع کولتیواتورهای ردیفی استفاده می شود. اداره امور فناوریهای مکانیزه با معرفی انواع سمپاشها و کولتیواتورهای محصولات ردیفی در قالب کلاس های آموزشی و آموزش نحوه مؤثر کالیبراسیون و بکارگیری این ادوات در مبارزه با علفهای هرز و آفات باعث ترغیب بهره برداران به استفاده از این ادوات و توسعه بکارگیری آنها در حفظ محصول و افزایش عملکرد آنها شده اند. همچنین شناسایی و معرفی متقاضیان ادوات داشت به بانک کشاورزی با همکاری مدیریت جهاد کشاورزی شهرستانها از مهمترین اقدامات انجام شده در این زمینه بوده است که نتایج آن را می توان در ارتقاء درجه مکانیزاسیون داشت محصولات زراعی مشاهده نمود.

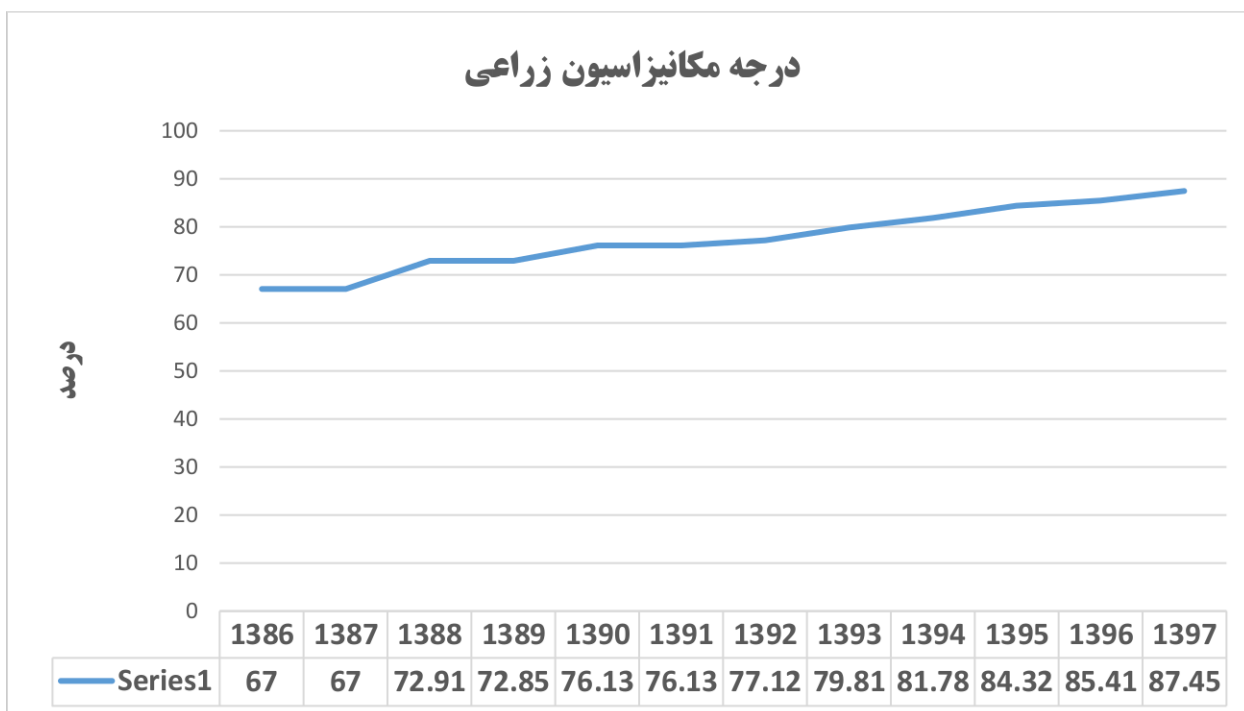

با توجه به اینکه برداشت یکی از مهمترین مراحل در تولید محصولات زراعی بوده و در این مرحله است که حاصل تمام زحمات کشاورز و رعایت نکات فنی در مراحل خاکورزی، کاشت و داشت با به ثمر نشستن محصول و کسب درآمد اقتصادی بدست می آید. توسعه برداشت مکانیزه با استفاده از کمباین های داخلی و وارداتی، دروگرها، چاپرها، ست های برداشت چغندرقتند، ست های برداشت سیب زمینی و ... یکی از اهداف مهم اداره امور فناوریهای مکانیزه بوده و در این راستا هر ساله دوره های آموزشی متعددی برای بهره برداران کشاورزی برگزار می شود تا ضمن آموزش نحوه صحیح استفاده از ماشین آلات و ادوات برداشت موجود و کاهش میزان ضایعات محصول در هنگام برداشت، ماشین آلات و ادوات نوین و بومی سازی شده متناسب با نیاز بهره برداران به آنان معرفی گردد. میزان موفقیت در این مهم را می توان در ارتقاء درجه مکانیزاسیون برداشت (که همان نسبت سطح برداشت شده با ادوات مکانیزه به کل سطح برداشت شده است) مشاهده نمود.

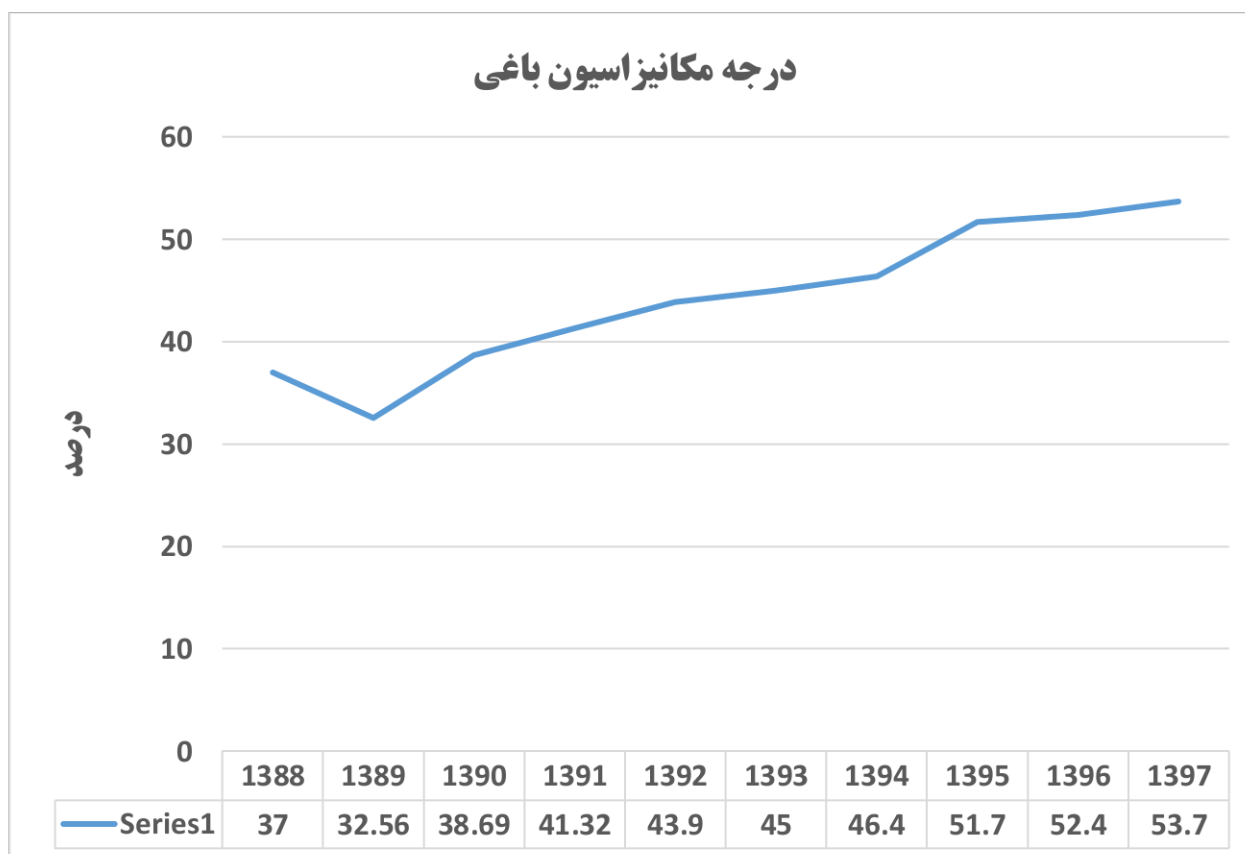

بطور کلی درجه مکانیزاسیون محصولات اساسی زراعی را می توان به عنوان یک شاخص کمی در نظر گرفت.

به غیر از زراعت، شاخص درجه مکانیزاسیون برای باغات هم قابل محاسبه است و آن را می توان به عنوان شاخصی برای نفوذ ماشینها و ادوات کشاورزی در تولید محصولات باغی در نظر گرفت.

وضعیت ماشین آلات بخش کشاورزی :

نگاهی به رشد تعداد ماشین های مولد توان در بخش کشاورزی می تواند نشان دهنده میزان نفوذ ماشین در بخش و کاهش سختی کارهای کشاورزی باشد.

آمار ماشین آلات عمده استان اصفهان						
سال	1392	1393	1394	1395	1396	1397
تراکتور	21269	21914	22325	22779	23308	23748
کمباین غلات	444	442	455	461	479	492
انواع تیلر	1024	992	1079	1119	1119	1221
انواع دروگر	1492	1442	1480	1527	1527	1582
چاپر خودگردان	20	19	20	22	22	29

وضعیت شماره گذاری ماشینهای کشاورزی						
سال	1392	1393	1394	1395	1396	1397
تعداد پرونده تشکیل شده	*	*	1789	3695	5381	6756
تعداد بازدید شده	*	*	1125	3310	4489	5907
تعداد پرونده تکمیل شده	*	*	1048	3695	4412	5907
تعداد پلاک شده	*	*	700	2500	4784	7919

• تسهیلات مکانیزاسیون

رشد جذب تسهیلات خط اعتباری از سال ۹۲ تا سال ۹۷ (ارقام به میلیون ریال)							
نوع تسهیلات	سال ۹۲	سال ۹۳	سال ۹۴	سال ۹۵	سال ۹۶	سال ۹۷	جمع
میزان سهمیه تخصیصی	178500	280800	269800	343200	600000	437200	2109500
درصد جذب	92	90.6	81.6	79.1	22.6	65.8	
تعداد تراکتور جذب شده	288	403	216	306	206	299	1718
تعداد کمباین جذب شده	10	16	7	9	4	0	46
تعداد ادوات جذب شده	469	763	848	604	289	281	3254

مسائل و مشکلات مکانیزاسیون :

- خرد بودن اراضی کشاورزی و مقرون به صرفه نبودن خرید بسیاری از ماشین آلات و ادوات کشاورزی برای اینگونه اراضی
- افزایش قیمت بی رویه ماشین آلات و ادوات کشاورزی (چه وارداتی و چه ساخت داخل) و کاهش قدرت خرید کشاورزان و رانندگان حرفه ای با توجه به افزایش ناچیز قیمت تضمینی محصولات کشاورزی و خشکسالی های اخیر.
- قیمت بالای ماشینهای کشاورزی و به تبع آن افزایش دستمزد خدمات مکانیزه و کاهش فاصله قیمت خدمات مکانیزه با کار نیروی کارگری که موجب تمایل بهره برداران به انجام کار با نیروی کارگری می شود.
- محدود بودن بازه های زمانی فعالیت های کشاورزی و تراکم فعالیت ماشین های کشاورزی در این بازه های زمانی که موجب نارضایتی کشاورزان از تأخیرهای انجام عملیات زراعی می شود.
- کم توجهی به مکانیزاسیون اراضی خرد و الگو برداری از کشورهای توسعه یافته با مزارع بزرگ برای واردات ماشینها و ادوات کشاورزی.
- بالا بودن نرخ سود تسهیلات بانکی برای خرید ماشینهای کشاورزی، عدم امکان تأمین وثایق مورد انتظار بانک، سلسله تضامین ، فاقد سند بودن بسیاری از اراضی کشاورزی و خانه های روستایی، تغییرات مکرر قیمت ماشینها و ادوات کشاورزی که موجب ابطال پیش فاکتورهای صادره و مستلزم افزایش مقدار تسهیلات پرداختی به متقاضیان می گردد.
- عدم حمایت از تشکلهای مکانیزاسیون کشاورزی به عنوان راهکاری برای افزایش بهره وری ماشینهای کشاورزی که موجب کاهش تعداد شرکتهای فعال و خروج بسیاری از آنها از چرخه تولید در بخش کشاورزی و تغییر شغل کاربران حرفه ای شاغل در این شرکتها و در نهایت منحل شدن این شرکتها می گردد.
- عدم وجود بازار رقابت در تولید ماشینهای کشاورزی و قطعات یدکی که باعث افزایش بی رویه قیمت، کاهش کیفیت و خدمات پس از فروش به بهره برداران می گردد.
- عدم وجود سازوکار مناسب برای تضمین پرداخت هزینه کارهای مکانیزه به شرکتها و رانندگان حرفه ای از سوی کشاورزان که منجر به طرح دعاوی حقوقی طولانی مدت در مراجع قضایی و در نهایت پرداخت هایی با مبلغ ناچیز و طولانی مدت به شرکتها می گردد. این امر با کاهش سرمایه در گردش شرکتها و رانندگان حرفه ای باعث دلسردی و تعطیل شدن فعالیت آنان می گردد. خروج این نیروهای آموزش دیده و کارآزموده و جایگزینی آنان با نیروهای جوان و آموزش ندیده ، هزینه پنهان بزرگی به مکانیزاسیون کشاورزی (از طریق افزایش استهلاک و خرابی ماشینها و ادوات کشاورزی مورد استفاده) وارد می سازد .
- عدم وجود، کافی نبودن و عدم تناسب آموزش های ارائه شده توسط سازندگان و نمایندگان آنها به خریداران ماشینهای کشاورزی موجب افزایش استهلاک و خرابی ماشینهای کشاورزی مخصوصا در بازه های زمانی اوج فعالیت آنان می گردد. که این امر نه تنها باعث ایجاد زیان مالی به بهره برداران می شود، بلکه بکارگیری تکنولوژی های نوین را با چالش جدی مواجه می سازد.

پیشنهادات و راهکارها:

- ایجاد مکانیزم مؤثر و کارآمد برای نظارت بر کیفیت ماشینها و ادوات کشاورزی از طریق مرکز آزمون ماشینهای کشاورزی و برخورد با تولید کنندگانی که کیفیت کالا های خود را کاهش می دهند.
- ارائه لوایح قانونی به مجلس شورای اسلامی و پیگیری تصویب و اجرایی شدن آنها در زمینه برخورداری شرکتهای خدمات مکانیزاسیون از معافیت های مالیاتی و تخفیفات بیمه ای بخش کشاورزی.
- ایجاد شعبات خاص رسیدگی به اختلافات کشاورزان ، شرکتهای ارائه دهنده خدمات مکانیزاسیون و رانندگان حرفه ای در شعب دادرهای انقلاب اسلامی جهت رسیدگی سریع و خارج از نوبت پرونده های بهره برداران بخش کشاورزی.
- حمایت مالی شرکتهای ارائه دهنده خدمات مکانیزه از طریق تسهیلات کم بهره برای خرید ماشین آلات و ادوات کشاورزی مورد نیاز و همچنین سرمایه در گردش این واحدها برای ارتقاء بهره وری از ماشینها و ادوات کشاورزی.
- الزام تولید کنندگان و تأمین کنندگان ماشینها و ادوات کشاورزی به اجرای آموزشهای کامل و کاربردی ماشینها و ادوات کشاورزی.
- برنامه ریزی برای ایجاد بازار رقابتی سالم بین تولید کنندگان و وارد کنندگان ماشینهای کشاورزی به عنوان محرکی برای ارتقاء سطح کیفیت و خدمات پس از فروش.
- هدایت تولید کنندگان داخلی به ایجاد بخش های تحقیق و توسعه به منظور بومی سازی و کاربردی نمودن ماشینها و ادوات کشاورزی داخلی و ارتقاء کیفیت تولیدات و همچنین تأمین نیاز بخش کشاورزی به ماشینها و ادوات جدید

وضعیت دامپروری در استان (زیر بخش طیور)

بخشهای مختلف مدیریت امور طیور

۱. بخش طیور صنعتی (مرغ گوشتی، مرغ تخم گذار، مرغ مادر و ...)
۲. بخش سایرماکیان (بوقلمون، شترمرغ، بلدرچین، کبک، پرندگان زینتی و....)
۳. بخش پرورش و اصلاح نژاد مرغ بومی
۴. بخش نوغانداری (کرم ابریشم)

وظایف بخش طیور صنعتی :

- برآورد کارشناسی میزان سوخت مورد نیاز شهرستانها
- بازدیدهای کارشناسی از مرغداریهای صنعتی
- جمع آوری و پردازش اطلاعات (جوجه ریزی، میزان کشتار، تولید گوشت، تخم مرغ و...)
- پیگیری تسهیلات جهت تجهیز و نوسازی مرغداریها
- پیگیری تولید محصول سالم (مرغ و تخم مرغ بدون آنتی بیوتیک و استاندارد)
- قیمت گیری روزانه تولیدات طیور و تهیه بانک اطلاعاتی
- جمع آوری اطلاعات طرح بهبود مدیریت مرغداریها (مرغ گوشتی، تخم گذار؛ مرغ مادر و پولد)
- تشکیل جلسات کارگروه مدیریت تولید گوشت مرغ و کارگروه مدیریت تولید تخم مرغ
- عضویت در کمیته فنی کشوری طیور صنعتی و مرغ گوشتی
- پیگیری روند واگذاری امور به بخش خصوصی، تشکلهای و شرکتهای مشاوره ای
- ساماندهی واحدهای غیرمجاز طیور
- پیگیری، هماهنگی و همکاری اجرای برنامه های آموزشی، رادیویی و تلویزیونی مرتبط با طیور صنعتی

وظایف بخش سایر ماکیان

- برنامه ریزی و سیاست گذاری توسعه واحدهای سایر ماکیان
- تشکیل کارگروه سایر ماکیان و کمیته های فنی مربوطه
- عضویت در کمیته فنی کشوری سایر ماکیان
- مشاوره و راهنمایی سرمایه گذاران در زمینه پرورش سایر ماکیان
- پیگیری، هماهنگی و همکاری اجرای برنامه های آموزشی، رادیویی و تلویزیونی مرتبط با سایر ماکیان
- جمع آوری آمار تولیدات واحدهای سایر ماکیان و اطلاعات طرح ارزیابی عملکرد مزارع پرورش سایر ماکیان
- پیگیری درخواستهای تشکلهای تخصصی و تعاونی مرتبط (تعاونی بوقلمون داران، شرکت تعاونی شترمرغان استان)
- پیگیری مشکلات جوجه ریزی، سوخت، فروش و.....

بخش پرورش و اصلاح نژاد طیور بومی

وظایف بخش مرغ بومی

- اجرای طرح اصلاح نژاد مرغ بومی
- تولید جوجه یکروزه بومی
- تولید تخم مرغ بومی
- توزیع و حمل جوجه یک روزه و ارائه خدمات فنی به سراسر کشور
- آموزش و ترویج پرورش مرغ بومی در سطح روستاهای استان
- مشاوره تخصصی به علاقه مندان و متقاضیان پرورش مرغ بومی
- افزایش کمی و کیفی تولیدات مرغ بومی در استان
- همکاری با مراکز آموزش عالی (همکاری با دانشجویان در اجرای پروژه های دانشجویی مرتبط با مرغ بومی ، طی دوره های کارآموزی و کارورزی و بازدید علمی دانشجویان، آموزش دوره های تخصصی مانند تلقیح مصنوعی، رکورد گیری و... به دانشجویان)
- بخشی از فعالیتهای ایستگاه پشتیبانی مرغ بومی (تولید و توزیع جوجه یکروزه) نیز از سال ۹۰ به بخش خصوصی واگذار گردیده است.

بخش نوغانداری (گرم ابریشم):

- شرکت سهامی پرورش گرم ابریشم ایران در سال ۱۳۵۱ با هدف تولید تخم نوغان و جمع آوری پيله تر تولیدی تاسیس و تعدادی از مراکز تولیدی ترویجی در سطح کشور نیز تاسیس که یکی از این مراکز واحد نظنز بوده که توزیع تخم نوغان جهت استانهای اصفهان یزد ، کرمان ، فارس ، چهار محال بختیاری و خوزستان را انجام می دهد.

وظایف بخش نوغانداری (گرم ابریشم):

- هماهنگی جهت تامین تخم نوغان مورد نیاز پرورش دهندگان
- هماهنگی تامین نهال توت برای متقاضیان
- همکاری در برگزاری دوره های آموزشی و برنامه های رادیو و تلویزیونی مرتبط با نوغانداری
- راهنمایی و مشاوره برای سرمایه گذاران بخش

وضعیت واحدهای طیور ، عملکرد و رتبه استان:

- تعداد ۱۸۲۰ واحد مرغداری گوشتی با ظرفیت ۳۶/۵ میلیون قطعه در دوره و با تولید سالانه حدود ۲۰۰ هزار تن گوشت مرغ ، رتبه اول در ظرفیت تولید و رتبه دوم تولید گوشت مرغ
- تعداد ۲۰۷ واحد فعال تولید تخم مرغ با ظرفیت ۱۱/۵ میلیون قطعه و تولید سالیانه حدود ۱۰۰ هزار تن تخم مرغ و رتبه دوم کشور در تولید تخم مرغ
- تعداد ۱۵ واحد فعال مرغ مادر گوشتی با ظرفیت ۷۰۰ هزار قطعه و تولید بیش از ۶۰ میلیون تخم مرغ نطفه دار

- تعداد ۱۰۵ واحد فعال پرورش بوقلمون گوشتی با ظرفیت ۷۰۰ هزار قطعه و تولید سالانه ۱۰۰۰۰ تن گوشت بوقلمون ورتبه اول کشور در تولید گوشت بوقلمون
- تعداد ۶۰ واحد شترمرغ فعال در استان با ظرفیت ۱۰۰۰۰ قطعه شترمرغ و تولید سالانه ۱۰۰۰ تن گوشت شترمرغ ورتبه دوم تولید گوشت شترمرغ
- تعداد ۱۲ واحد بلدرچین فعال در استان با ظرفیت حدود ۸۵۰ هزار قطعه و تولید سالانه ۱۰۰۰ تن گوشت بلدرچین
- مرکز اصلاح نژاد مرغ بومی در استان با تولید سالانه ۱/۲ میلیون قطعه جوجه یکروزه بومی ورتبه اول تولید جوجه بومی لازم بذکر است واحدهای محدودی در استان نیز در زمینه پرورش کبک، پرندگان زینتی و پرورش کرم ابریشم فعالیت دارند.

اولویت های کاری مدیریت امور طیور

- تاکید بر بهینه سازی مصرف انرژی و افزایش بهره وری در صنعت طیور استان از طریق تجهیز واحدهای دارای بافت قدیمی و فرسوده
- توسعه کیفی و تولید محصولات استاندارد وویژه بدون مصرف آنتی بیوتیک
- حمایت از ایجاد شرکتهای زنجیره ای در بخش طیور، سایر ماکیان و زنبورعسل
- حمایت و توانمند سازی تشکلهای غیردولتی بخش طیور و زنبورعسل
- بهبود روند واگذاری امور به بخش خصوصی، تشکلهای غیردولتی و شرکتهای خدمات فنی و مشاوره ای
- بهبود مدیریت و ارزیابی عملکرد واحدهای طیور و ارتقاء شاخصهای تولیدی
- تشکیل جلسات کارشناسی به منظور برنامه ریزی و سیاست گذاری طیور و زنبورعسل
- پیگیری و حمایت از افزایش صادرات محصولات طیور، سایر ماکیان و زنبورعسل
- ارتقاء سطح علمی کارشناسان و تولید کنندگان بخش طیور و زنبورعسل از طریق آموزشهای تخصصی و بازدیدهای علمی
- تاکید بر بهینه سازی مصرف انرژی و افزایش بهره وری

مهمترین طرحها و برنامه های اجرایی مدیریت

۱- طرح کاهش سن و وزن مرغ گوشتی

یکی از موارد شاخص در تعیین کیفیت گوشت مرغ، وزن مرغ تولید شده است. علیرغم پیشرفتهای ژنتیکی، بهبود روشهای پرورش و مدیریت علمی تغذیه مرغ گوشتی که باعث شده جوجه های گوشتی در ظرف مدت کوتاهی (۴۰ روز) به وزن مناسب بازار برسند ولی متأسفانه بدلائل مختلف خصوصاً فرهنگ مصرف مرغ درشت در استان، مدت پرورش طولانی و مرغ سنگین (لاشه بالای ۲ کیلوگرم) تولید می گردد. در صورتی که وزن استاندارد مرغ مصرفی در بازارهای جهانی بین ۹۰۰ تا ۱۴۰۰ گرم می باشد. هر چقدر وزن مرغ از میزان استاندارد بیشتر باشد کیفیت گوشت آن کاهش یافته علاوه بر افزایش هزینه های تولید به افزایش احتمال ابتلا به بیماریها و افزایش احتمال مصرف داروهای بویژه آنتی بیوتیکهای مختلف منجر شده و از این نظر سالیانه میلیاردها تومان به صنعت مرغداری و اقتصاد کشور ضرر وارد می نماید.

طرح تولید و عرضه مرغ سایز برای اولین بار در کشور در کارگروه مدیریت و برنامه ریزی تولید گوشت مرغ سازمان جهاد کشاورزی مصوب و از تاریخ ۹۴/۹/۱۵ در استان اصفهان اجرایی گردید. لیکن بدلیل ورود مرغ از سایر استانها امکان کنترل و نظارت کامل وجود نداشت لذا با پیگیریهای متعدد نهایتاً طرح در معاونت تولیدات دامی وزارت مورد تأیید و از تاریخ ۹۵/۹/۱ به صورت کشوری اجرایی گردید.

۲- طرح حمایت از تولید محصولات سالم در بخش طیور:

هرچند پیشرفتهای اصلاح نژادی باعث افزایش رشد مرغ گوشتی و کاهش دوران پرورش آن شده لیکن طیور جدید نیازمند مدیریت بالاتری در امر پرورش می باشند، بدلیل مقاومت کمتر این طیور امکان بیماری و تلفات افزایش یافته این امر به استفاده بی رویه داروهای آنتی بیوتیک در پرورش طیور منجر شده است.

مصرف بیش از حد مجاز این داروها اثرات سوء در مصرف کنندگان دارد از جمله افزایش مقاومت دارویی و... لذا کنترل کیفیت محصولات تولیدی در حفظ سلامت افراد اهمیت ویژه ای دارد.

متأسفانه علیرغم الزام قانونی وزارت جهاد کشاورزی در تولید حداقل ۲۵ درصد محصول سالم و ارگانیک تا پایان برنامه پنجم توسعه، هیچ راهکار عملیاتی و اعتباری در خصوص محصولات دام و طیور پیش بینی نگردیده است طرح تولید گوشت مرغ ویژه بدون مصرف آنتی بیوتیک برای اولین بار در سال ۸۸ در استان شروع گردید و با حمایت سازمان جهاد کشاورزی توسعه یافت. در حال حاضر سالانه حدود ۲۰۰۰ تن مرغ ویژه تولید می شود و این مدیریت بدنبال افزایش تولید این محصول میباشد.

عملیات اجرایی تولید گوشت مرغ سالم :

۱- شناسایی و انتخاب واحدهای مرغداری مناسب

۲- افزایش سطح دانش تخصصی بهره برداران بخش و اجرای برنامه های آموزشی - ترویجی مناسب جهت مرغداران و کشتارگاهها

۳- تامین بخشی از هزینه های مرغدار در رابطه با هزینه های آزمایشگاهی و مواد ضد عفونی

۴- استفاده از مشوقهای لازم ایجاد انگیزه در تولید کنندگان محصول سالم از طریق تعیین قیمت مناسب و بالاتر برای محصول

۵- تهیه برنامه های رادیویی و تلویزیونی آموزشی و ترویجی جهت تولید کنندگان و برنامه های تبلیغی جهت آشنایی مردم با این محصولات

۶- اجرای همایش و سمینار های علمی مرتبط

۷- حمایت از بازارچه ها و نمایشگاههای عرضه مستقیم محصولات کیفی

۳- طرح ساماندهی واحدهای غیرمجاز طیور :

- هماهنگی با دستگاههای مرتبط (دامپزشکی، نظام مهندسی کشاورزی، تعزیرات)
- برگزاری جلسات توجیهی جهت کارشناسان و مرغداران مربوطه
- محرومیت از خدمات دولتی (برق، آب و...)، بیمه و تغییر تعرفه از کشاورزی به تجاری جهت واحدهای غیرمجاز
- صدور پروانه مشترک جهت واحدهای همجوار و جوجه ریزی همزمان
- اولویت در واگذاری زمین و تسهیلات جهت جابجایی واحدهای واجد شرایط و پلمپ واحدهای قبلی
- حمایت از تغییر کاربری واحدهای غیرمجاز از پرورش طیور به سایر فعالیتهای

۴- طرح بهبود مدیریت مرغداریهای گوشتی

هدف از اجرای این طرح بررسی وضعیت مرغداریهای گوشتی از طریق بررسی درصد تلفات، میانگین وزن پایان دوره ، سن کشتار، دان مصرفی ، ضریب تبدیل و تعیین شاخص تولید بوده که اطلاعات توسط کارشناسان شهرستانی از سطح مرغداریها جمع آوری و پس از پردازش جهت جمع بندی نهایی به دفتر طیور وزارت ارسال تا جمع بندی نهایی انجام و نتایج آن به استانها ارسال می گردد و از این اطلاعات جهت بررسی وضعیت و مقایسه عملکرد استان با سایر استانها و میانگین کشور و برنامه ریزی و سیاست گذاری درخصوص مرغ گوشتی استفاده می گردد.

آمار و اطلاعات تولیدات و برنامه تکلیفی تولید

تولیدات طیور طی سالهای ۹۸-۹۲

سال	تولید گوشت طیور (تن)	سرانه مصرف گوشت طیور (تن)	سرانه تولید گوشت طیور (تن)	تولید تخم مرغ (تن)	سرانه مصرف تخم مرغ (تن)	سرانه تولید تخم مرغ (تن)
1392	155925	25.16	32.15	88000	11.12	18.14
1393	151127	25.48	31.16	91730	10.99	18.91
1394	171590	26.1	34.32	94700	10.7	18.94
1395	192000	25.11	38.4	92400	11.24	18.48
1396	198602	27.01	39.73	94008	10.98	18.8
1397	195140	26.53	39.03	102000	11.91	20.4
1398	205000	28.87	40.99	105000	12.26	21

تولیدات تکلیفی و تحقق طیور طی سالهای ۹۸-۹۲ اساس برنامه پنج ساله

سال	تولید تکلیفی گوشت طیور (تن)	تحقق تولید گوشت طیور (تن)	درصد تحقق	تولید تکلیفی تخم مرغ (تن)	تحقق تولید تخم مرغ (تن)	درصد تحقق
1392	124559	155925	125	59181	88000	149
1393	124559	151127	121	59181	91730	155
1394	171590	171590	100	93120	94700	102
1395	191140	192000	100	87800	92400	105
1396	198600	198602	100	91100	94008	103
1397	189900	195140	103	94000	102000	109
1398	203400	205000	101	95230	105000	110

ارزش تولیدات طیور طی سالهای ۹۸-۹۲

سال	ارزش تولید گوشت مرغ (میلیارد ریال)	ارزش تولید تخم مرغ (میلیارد ریال)
1392	10376	2967
1393	10579	3572
1394	11981	3598
1395	12320	3511
1396	14239	4700
1397	18314	6834
1398	22800	7875

تولیدات طیور طی سالهای ۱۴۰۴-۱۳۹۹ بر اساس برنامه اقتصاد مقاومتی

سال	تولید گوشت طیور (تن)	تولید تخم مرغ (تن)
۱۳۹۹	208400	98000
۱۴۰۰	214800	102000
۱۴۰۱	222300	105000
۱۴۰۲	229900	110000
۱۴۰۳	237600	114000
۱۴۰۴	245600	117000

وضعیت تسهیلات بخش دام و طیور طی سالهای ۹۸-۹۲

س ال	محل تأمین اعتبار		معرفی شده		عقد قرارداد شده	
	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ
۹۲	۲۰۹	۱۵۲۲۸۵۴	۱۸	۴۴۰۱۰	صندوق توسعه ملی	
	۱۴۳	۱۰۶۲۸۴۸	۴۲	۲۶۷۹۴۰	صندوق توسعه ملی	
۹۴	۰	۰	۰	۹۸۳۹	خط اعتباری مکانیزاسیون	
	۱۷۳	۷۱۶۷۶	۷۲	۲۵۹۲۶	صندوق توسعه ملی	
	۰	۳۲۸۵۰	۰	۱۵۰۹۳	کمکهای فنی اعتباری	
	۰	۴۷۰۳۸	۰	۱۱۸۴	خط اعتباری مکانیزاسیون	
۹۵	۱۷۹	۶۰۵۱۰	۹۸	۳۱۴۵۱	صندوق توسعه ملی (مرحله دوم سال ۹۴)	
	۱۰۴۰	۳۱۹۴۶۵۲	۴۳۵	۱۱۵۷۲۴۲	طرح رونق تولید	
۹۶	۸۹۵	۱۷۷۰۰۱۹	۱۴۷	۳۶۵۴۹۳	صندوق توسعه ملی	
	۱۱۱۳	۳۳۲۰۳۷۱	۴۰۰	۹۴۳۹۷۷	طرح رونق تولید	
	۸	۴۵۳۷۵	۵	۲۶۸۱۹	خط اعتباری مکانیزاسیون	
۹۷	۸۴۶	۱۸۸۰۹۲۶	۴۱۳	۷۱۹۰۱۴	توسعه ملی	
	۳۸۷۲	۳۰۹۴۹۶۱۰	۶۱۵	۷۸۳۶۶	اشتغال پایدار روستایی	
	۸۲۶	۱۴۸۵۹۴۰	۸۵	۶۷۴۳۰	اشتغال فراگیر	
	۲۱۱	۹۵۱۱۵۰	۶۹	۱۹۵۲۲۹	طرح رونق تولید	
	۲۰	۷۵۷۵۱	۷	۴۳۷۷	خط اعتباری مکانیزاسیون	
۹۸	۲۲۹	۱۸۸۶۷۵۸	۲۷	۸۶۶۱۰	بند اعتبار مکانیزاسیون	
	۳۲۵	۱۹۶۰۹۳۳	۵۳	۲۷۲۵۱۰	طرح رونق تولید	
	۱۱	۳۳۵۶۵	۳	۳۸۹۳	خط اعتبار مکانیزاسیون	
جمع کل		۱۰۱۰۰	۵۰۳۵۲۸۲۶	۲۴۸۹	۵۰۲۶۴۰۳	

وضعیت پروانه های بهره برداری طی سالهای ۹۲ تا ۹۷

آمار پروانه بهره برداری سالهای ۹۲-۹۷										
سال	مرغ گوشتی		مرغ تخمگذار		پولت		مرغ مادر گوشتی و تخمگذار		بو قلمون گوشتی	
	تعداد	ظرفیت	تعداد	ظرفیت	تعداد	ظرفیت	تعداد	ظرفیت	تعداد	ظرفیت
92	1786	33797668	163	8272286	9	926600	9	672500	59	382250
93	1855	35920758	159	8648960	18	1109100	19	756500	67	464550
94	1810	36392508	174	9094850	18	1234000	18	710200	90	608800
95	1812	36634467	187	9616850	24	1605800	18	715200	98	653200
96	1830	36570393	207	10461636	31	2146800	18	715200	104	688850
97	1811	36589510	207	10561180	41	2481900	18	725000	105	701800

ادامه وضعیت پروانه های بهره برداری طی سالهای ۹۲ تا ۹۷

آمار پروانه بهره برداری سالهای ۹۲-۹۷												
سال	بو قلمون مولد		بلدرچین		کبک		شتر مرغ مولد		شتر مرغ پرواری		جمع ظرفیتها	جمع تعداد
	تعداد	ظرفیت	تعداد	ظرفیت	تعداد	ظرفیت	تعداد	ظرفیت	تعداد	ظرفیت		
92	0	0	7	729400	2	10750	18	1380	11	1320	44333328	2064
93	0	0	9	915850	3	43750	21	2007	7	860	47862335	2158
94	0	0	8	546400	4	65750	17	1670	7	1900	48656078	2146
95	1	7500	11	749350	4	66000	21	1797	11	1480	50051644	2187
96	1	7500	11	749350	5	111250	24	1920	15	2080	50768443	2234
97	1	7500	12	865780	5	111500	26	2048	16	2490	52048708	2242

مسائل و مشکلات مدیریت امور طیور

۱ - بهره وری :

- فرسوده بودن ساختمان ها، تاسیسات و تجهیزات پرورش طیور
- پایین بودن بهره وری در واحدهای با ظرفیت پایین
- عدم صرفه اقتصادی تولید در واحدهای با ظرفیت پایین

۲ - فن آوری :

- بالا بودن هزینه های تعویض تجهیزات بدلیل افزایش قیمت ارز
- عدم اقتصادی بودن استفاده از فن آوری نوین در واحدهای با ظرفیت پایین

۳ بازرگانی :

- با توجه به تولید مازاد در زمینه گوشت مرغ و تخم مرغ در استان و کشور برنامه ریزی خاصی در جهت صادرات مستمر و تعیین بازارهای هدف صادراتی وجود ندارد
- عدم ثبات قیمت گوشت مرغ و تخم مرغ

۴ فنی و تحقیقاتی :

- عدم وجود ارتباط مستمر و مفید بین دانشگاه ها، مراکز تحقیقاتی و مزارع تولیدی

راهکارها و پیشنهادات مدیریت امور طیور

۱ - بهره وری :

- تخصیص تسهیلات با نرخ بهره پایین جهت بهینه سازی ساختمان ها، تاسیسات و تجهیزات پرورش طیور
- تحمیع واحدهای با ظرفیت پایین در قالب زنجیره تولید

۵ - فن آوری :

- تحمیع واحدهای با ظرفیت پایین در قالب زنجیره تولید و استفاده از فن آوری های نوین در جهت اقتصادی کردن تولید

۶ بازرگانی :

- برنامه ریزی جهت تعیین بازارهای هدف به منظور صادرات مستمر
- تسهیل و رفع موانع جهت تشکیل زنجیره های تولید

۷ فنی و تحقیقاتی :

- ارتباط مستمر و مفید بین دانشگاه ها، مراکز تحقیقاتی و مزارع تولیدی

سیاست‌های سال ۱۳۹۸

الف - سیاست های توسعه

۱- توسعه کمی

باعنایت به تکمیل بودن ظرفیت های موجود کشور در مزارع مرغ مادر گوشتی، گوشتی، مرغ مادر تخمگذار، پالت تخمگذار و مرغ تخمگذار، احداث واحدهای جدید از اولویت های وزارت جهاد کشاورزی نبوده و صدور مجوزهای جدید صرفاً بر اساس ضوابط مندرج در این دستورالعمل امکان پذیر می باشد.

تبصره ۱: کلیه پروانه های تاسیس که ۱۵ ماه از اعتبار آن گذشته باشد از درجه اعتبار ساقط و قابل تمدید نمی باشد.

تبصره ۲: تمدید پروانه تاسیس با بیش از ۷۰ درصد پیشرفت فیزیکی در ستاد صدور مجوزها قابل بررسی می باشد.

تبصره ۳: اخذ تعهد محضری در تاسیس واحدهای طیور بومی سایر ماکیان مبنی بر عدم تغییر کاربری واحد حداقل بمدت ۱۰ سال و درج در پروانه بهره برداری الزامی است.

تبصره ۴: هرگونه توسعه کمی در واحدهای پرورش طیور و سایر ماکیان با تجهیز و نوسازی بصورت مدرن بر اساس تعریف ارائه شده در این دستورالعمل و ایجاد تاسیسات و مستحذات جدید خواهد بود.

تبصره ۵: در توسعه کمی که با مسئولیت استانها انجام می شود مطالعه زیرساختها و منابع، مطالعه بازار و رعایت آمایش مرغداری ها توسط استان الزامی است.

تبصره ۶: استانها موظف به ارائه گزارش روند احداث واحدهای جدید به ستاد هماهنگی صدور مجوزهای وزارت متبوع بصورت فصلی می باشند.

تبصره ۷: موارد ذیل با درخواست معاونت بهبود تولیدات دامی سازمان جهاد کشاورزی استان، در کمیته فنی صدور مجوزهای معاونت امور تولیدات دامی وزارت متبوع قابل بررسی می باشد.

۱- درخصوص مواردی که در این دستورالعمل ذکر نگردیده و یا خارج از ضوابط مندرج در این دستورالعمل است.

۲- مواردی که در راستای مدیریت و برنامه ریزی تولید انجام آن ضروری است.

۱-۱- پرورش مرغ اجداد گوشتی

صدور مجوز احداث برای چنین واحدهایی منوط به ارائه نمایندگی رسمی نژاد مرغ اجداد معتبر و موجود در دنیا و مورد تأیید دفتر امور طیور توسط متقاضی و رعایت حداقل و حداکثر ظرفیت ذکر شده در جدول پیوست امکان پذیر می باشد. این مجوز صرفاً توسط معاونت امور تولیدات دامی وزارت متبوع صادر میگردد.

۱-۲- پرورش مرغ مادر گوشتی

با عنایت به تکمیل بودن ظرفیت های موجود کشور، ایجاد واحدهای جدید از اولویت های وزارت جهاد کشاورزی نبوده و صرفاً در راستای سیاست تولید یکپارچه، صدور مجوز مرغ مادر گوشتی برای شرکت های دارای مجوز فعالیت زنجیره، متناسب با توان

تولید گوشت مرغ با رعایت حداقل و حداکثر ظرفیت مندرج در جدول پیوست پس از اخذ نظر دفتر امور طیور و توسط معاونت امور تولیدات دامی وزارت متبوع صورت می پذیرد.

۱-۳- پرورش مرغ گوشتی

با عنایت به ظرفیت موجود پرورش مرغ گوشتی در کشور، ایجاد یا توسعه در این بخش در این مرحله از سیاست گذاری و در سال ۱۳۹۸ بر اساس تبصره های زیر مجاز می باشد.

تبصره ۱: استانهای آذربایجان شرقی، البرز، تهران، قزوین، قم، مرکزی، اصفهان، گیلان، مازندران و گلستان تنها مجاز به توسعه از طریق افزایش ظرفیت واحدهای مرغداری گوشتی کمتر از حداقل اعلام شده در این دستورالعمل با رعایت کلیه ضوابط فنی، بهداشتی، زیست محیطی و مشروط به رعایت تبصره ۴ بند یک می باشند و مجاز به ایجاد ظرفیت جدید نخواهند بود.

تبصره ۲: واحدهای مرغداری با ظرفیت کمتر از حداقل اعلام شده در این دستورالعمل در صورتی می توانند مشمول توسعه کمی شوند که از اول مهر ۱۳۹۶ تا پایان ۱۳۹۷ فعال بوده و حداقل ۴ دوره جوجه ریزی نموده و در سامانه سماصط ثبت شده باشد.

تبصره ۳: برای توسعه علاوه بر رعایت ضوابط فنی، بهداشتی و زیست محیطی رعایت اهلیت فنی و اقتصادی متقاضی الزامی می باشد.

۱-۴- پرورش مرغ تخمگذار

با عنایت به ظرفیت موجود و پراکنش واحدهای مرغ تخمگذار تجارتي در کشور، در این مرحله از سیاست گذاری و در سال ۱۳۹۸ ایجاد یا توسعه براساس تبصره های زیر مجاز می باشد.

تبصره ۱: استانهای آذربایجان شرقی، البرز، تهران، قزوین، قم، مرکزی، اصفهان، گیلان، مازندران و گلستان تنها مجاز به توسعه از طریق افزایش ظرفیت واحدهای مرغ تخمگذار در این دستورالعمل با رعایت کلیه ضوابط فنی، بهداشتی و زیست محیطی و مشروط به رعایت تبصره ۴ بند یک می باشند و مجاز به ایجاد ظرفیت جدید نخواهند بود.

تبصره ۲: برای توسعه علاوه بر رعایت ضوابط و فنی و بهداشتی و زیست محیطی رعایت اهلیت فنی و اقتصادی متقاضی الزامی می باشد.

۱-۵- با عنایت به ظرفیت موجود، میزان تولید گوشت مرغ و تخم مرغ و همچنین وجود بازار مصرف این محصولات و نظر به وضعیت استان از نظر پراکنش و استقرار واحدهای پرورش طیور، میزان توسعه و ایجاد ظرفیت جدید برای هر استان پس از مطالعه و بررسی اولیه تقاضا در استان مربوطه، توسط معاونت امور تولیدات دامی بررسی و تصمیم گیری خواهد شد.

۱-۶- کارخانه جوجه کشی

۱-۶-۱: کارخانه جوجه کشی گوشتی: با عنایت به تکمیل بودن ظرفیت های موجود کشور، ایجاد واحدهای جدید از اولویت های وزارت جهاد کشاورزی نبوده و صرفاً برای مزارع مرغ مادر که دارای حداقل دو سن با مجموع ظرفیت حداقل شصت هزار قطعه مولد در مناطق مستعد (ارتفاع کمتر از ۵۰۰ متر از سطح دریا) با رعایت حداقل ظرفیت مندرج در جدول پیوست، با تصویب ستاد صدور مجوزهای استان امکان پذیر می باشد.

۱-۶-۲: کارخانه جوجه کشی تخمگذار: صدور مجوز متناسب با ظرفیت مرغ مادر با تصویب ستاد صدور مجوزهای استان امکان پذیر می باشد.

۳-۱-۶ : کارخانه جوجه کشی بوقلمون : صدور مجوز متناسب با ظرفیت مرغ مادر با تصویب ستاد صدور مجوزهای استان امکان پذیر می باشد.

۱-۷- پرورش شتر مرغ

صدور پروانه برای تأسیس و بهره برداری واحدهای پرورش شتر مرغ مولد، توام (مولد به همراه گله گوشتی) و شتر مرغ گوشتی طبق دستورالعمل شماره ۹۷/۸/۵ مورخ ۹۰/۹۷/۴۸۹۷ و با رعایت حداقل و حداکثر ظرفیت مندرج در جدول پیوست امکان پذیر می باشد. ظرفیت بیش از سقف مندرج در جدول پیوست با اخذ نظر دفتر امور طیور و توسط معاونت امور تولیدات دامی وزارت متبوع صورت می پذیرد.

تبصره ۱: ظرفیتهای شتر مرغ گوشتی زیر ۳۰۰ قطعه نیاز به تاسیسات پرورش جوجه (تولد تا سه ماهگی) ندارند.

۱-۸- پرورش بوقلمون گوشتی

صدور مجوز برای احداث واحدهای پرورش بوقلمون گوشتی با رعایت حداقل و حداکثر ظرفیت مندرج در جدول پیوست به غیر از استانهای گیلان، مازندران و گلستان، بلامانع می باشد.

۱-۸-۱- افزایش ظرفیت واحدهای پرورش بوقلمون گوشتی دارای پروانه بهره برداری تا حداکثر ظرفیت مندرج در جدول پیوست با رعایت ضوابط فنی و بهداشتی و مشروط به رعایت تبصره ۴ بند یک، پس از تائید معاونت بهبود تولیدات دامی استان بلامانع است.

۱-۹- پرورش بوقلمون مولد

صدور مجوز تأسیس و توسعه پرورش بوقلمون مولد در صورت مالکیت حداقل چهار قطعه بوقلمون گوشتی فعال براساس اطلاعات ثبت شده در سامانه سماصط و یا دارای شرایط ساختار فیزیکی براساس دستورالعمل شماره ۹۶/۵/۲۵ مورخ ۹۰/۹۶/۲۸۷۶ توسط معاونت امور تولیدات دامی وزارت متبوع قابل بررسی می باشد.

تبصره ۱: توسعه واحدهای بوقلمون مولد موجود تا حداکثر ظرفیت مندرج در جدول پیوست با رعایت ضوابط فنی و بهداشتی امکان پذیر است.

تبصره ۲: محاسبه ظرفیت پرورش در واحدهای پرورش بوقلمون مولد به ازای هر متر مربع فضای مفید سالن براساس بخشنامه شماره ۹۰/۹۴/۴۲۰۱ مورخ ۹۴/۸/۶ صورت گرفته و راهروهای دسترسی در سالن تولید جزو فضای های پرورشی محسوب نمیگردند.

۱-۱۰- بلدرچین، کبک، قرقاول (صنعتی)

صدور پروانه برای تأسیس و بهره برداری از چنین واحدهایی در قالب مجموعه (مولد، جوجه کشی و پرورشی) و با رعایت حداقل و حداکثر ظرفیت (ذکر شده در جدول پیوست) با رعایت بخشنامه شماره ۹۰/۹۴/۳۳۳۴ مورخ ۹۴/۶/۲۱ مجاز می باشد.

تبصره ۱: احداث کشتارگاه در مجموعه های پرورش کبک، بلدرچین، قرقاول ضروری نیست و متقاضیان می توانند از کشتارگاههای صنعتی کبک، بلدرچین، قرقاول مستقل و یا از کشتارگاههای صنعتی طیور دارای امکانات و تجهیزات کشتار پرندگان فوق استفاده نمایند. ضمناً این امر مغایر با پذیرش درخواست متقاضیان احداث کشتارگاه در داخل مجموعه نمی باشد.

۱۱-۱- اردک و غاز صنعتی (گوشتی)

ایجاد واحدهای اردک و غاز گوشتی (در سیستم بسته) مشروط به تعهد تامین جوجه از کارخانجات جوجه کشی معتبر و یا واردات از مبادی مورد تأیید با اخذ نظر دفتر امور طیور و ابلاغ توسط معاونت امور تولیدات دامی وزارت متبوع صورت می پذیرد.

۱۲-۱- مرغ تخمگذار بومی، نیمچه بومی و مرغ مادر بومی (تکثیری)

ایجاد واحد جدید به غیر از استانهای آذربایجان شرقی، البرز، تهران، قزوین، قم، مرکزی، اصفهان، گیلان، مازندران و گلستان با رعایت حداقل و حداکثر ظرفیت در جدول پیوست بلامانع است.

۲- تغییر کاربری

تغییر کاربری واحدهای دارای پروانه بهره برداری و تاسیس مطابق جدول ذیل منوط به تجهیز و نوسازی و بهینه سازی واحد (براساس تعریف واحد مدرن ذکر شده در این دستورالعمل) و رعایت حداقل و حداکثر ظرفیت فقط برای یک بار، بر اساس ضوابط و مقررات موجود و با رعایت ضوابط بهداشتی به منظور استفاده بهینه از ظرفیت های ایجاد شده و تعادل در بخش های مختلف صنعت طیور و آمایش واحدهای مرغداری، بلامانع می باشد.

تبصره ۵: در تغییر کاربری افزایش بنا مجاز نمی باشد.

از	به	مرغ اجداد گوشتی	مرغ مادر گوشتی	مرغ گوشتی	مرغ مادر تخمگذار	پولت تخمگذار	پولت تخمگذار	بوقلمون مادر	بوقلمون گوشتی	شترمرغ	اردک و غاز	بلدرچین و کبک و قرقاول (مرغ بومی)
مرغ اجداد گوشتی	-	✓	✓	✓	❖	✓	✓	❖	✓	✓	✓	✓
مرغ مادر گوشتی	❖	-	-	✓	❖	✓	✓	❖	✓	✓	✓	✓
مرغ گوشتی	❖	❖	❖	-	❖	✓	✓	❖	✓	✓	✓	✓
مرغ مادر تخمگذار	❖	✓	✓	✓	-	✓	✓	❖	✓	✓	✓	✓
مرغ تخمگذار	❖	❖	❖	✓	❖	✓	-	❖	✓	✓	✓	✓
پولت تخمگذار	❖	❖	❖	✓	❖	-	❖	❖	✓	✓	✓	✓
بوقلمون مادر	❖	❖	❖	✓	❖	✓	-	❖	✓	✓	✓	✓
بوقلمون گوشتی	❖	❖	❖	❖	❖	❖	❖	❖	-	✓	✓	✓
شترمرغ	❖	❖	❖	❖	❖	❖	❖	❖	✓	-	✓	✓
اردک و غاز	❖	❖	❖	❖	❖	❖	❖	❖	❖	✓	-	✓
بلدرچین و کبک و قرقاول مرغ بومی	❖	❖	❖	❖	❖	❖	❖	❖	❖	✓	✓	-

جدول موارد تغییر کاربری واحدهای پرورش طیور

✓ توسط استان صورت می پذیرد.

❖ توسط استان مجاز نمی باشد.

۳- تجهیز، نوسازی و بهینه سازی واحدهای موجود

به منظور افزایش راندمان و بهره‌وری، تجهیز و نوسازی و بهینه سازی واحدهای فرسوده با استفاده از فن‌آوری‌های نوین از اولویت برخوردار می باشد.

۳-۱- افزایش ظرفیت ناشی از تجهیز و نوسازی واحدهای پرورش نیمچه گوشتی به سیستم اتوماتیک به ۱۵ قطعه در هر متر مربع (حداکثر ۳۷ کیلوگرم وزن زنده در هر مترمربع) است.

۳-۲- در خصوص نوسازی و تجهیز مزارع مرغ تخمگذار و پولت بخشنامه شماره ۹۱/۴۳۷۱ مورخ ۹۱/۹/۷ کماکان لازم الاجرا می باشد. این بخشنامه مشمول مزارع مادر تخمگذار و اجداد تخمگذار نمی شود.

۳-۳- افزایش ظرفیت پروانه بهره برداری واحدهای تخمگذار پس از تجهیز و نوسازی حداکثر تا ۵۰ درصد ظرفیت پروانه موجود با بررسی و تأیید معاونت بهبود تولیدات دامی استان امکان پذیر می باشد.

ب- برنامه ریزی و مدیریت تولید طیور

۱- واحدهای غیر مجاز

بر اساس تبصره ۳ ماده ۵ قانون نظام جامع دامپروری، واحدهایی که بدون اخذ مجوز (فاقد پروانه بهره برداری و پروانه بهداشتی) احداث یا توسعه یافته‌اند، غیر مجاز محسوب شده و ارایه هرگونه خدمات به آنان و همچنین فعالیت این واحدها ممنوع بوده و می‌بایست براساس دستورالعمل شماره ۹۰۰/۹۷/۴۶۹۳ مورخ ۹۷/۷/۲۸ اقدام گردد.

۲- انتقال و جابجایی واحدهای طیور

در راستای آمایش واحدهای مرغداری، کاهش ریسک تولید، پدافند غیر عامل و ... با توجه به متمرکز بودن واحدهای پرورش طیور در بعضی از استانهای کشور، انتقال اینگونه واحدها به مناطق و استانهای کم تراکم به شرط ابطال پروانه قبلی با ابلاغ معاونت امور تولیدات دامی وزارت متبوع امکان پذیر است.

ب-۱- بخش مرغ گوشتی

مدیریت اجداد: شرکت های دارای نمایندگی هیبریدهای تجاری ملزم به رعایت دستورالعمل شماره ۹۲۰/۹۴/۵۸۴۷ مورخ ۹۴/۱۱/۱۰ می باشند.

۲- **مدیریت مرغ مادر:** کلیه واحدهای پرورش مرغ مادر گوشتی، موظف به نگهداری گله تا سن اعلام شده توسط دفتر امور طیور و همچنین ملزم به رعایت دستورالعمل شماره ۹۲۰/۹۶/۲۶۱۵ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۵ می باشند.

مدیریت نیمچه گوشتی: کلیه واحدهای پرورش نیمچه گوشتی ملزم به رعایت دستورالعمل شماره ۹۲۰/۹۵/۳۶۵۸ مورخ ۹۵/۷/۱۲ و اصلاحات بعدی می باشند.

ب-۲- بخش مرغ تخمگذار

کلیه فعالیت‌های واحدهای پرورش پولت، مرغ تخمگذار و مادر تخمگذار با رعایت دستورالعمل شماره ۹۰۰/۹۵/۵۴۰ مورخ ۹۵/۰۲/۰۸ مجاز خواهد بود.

ب-۳- بخش طیور بومی و سایر ماکیان

۱- مرغ بومی (مادر بومی، نیمچه بومی و تخمگذار بومی)

تامین جوجه واحدهای مرغ مادر بومی صرفاً از مراکز اصلاح نژادی مرغ بومی، و تامین جوجه واحدهای نیمچه مرغ بومی و مرغ تخمگذار بومی از مراکز اصلاح نژادی و یا مرغ مادر بومی می باشد.

۲- پرورش مرغ بومی و ماکیان بومی

پرورش این پرندگان در واحدهای صنعتی دارای پروانه بهره برداری معتبر به صورت متمرکز با هماهنگی معاونت امور دام استان و رعایت ضوابط فنی و بهداشتی و در قالب سامانه سماصط و رعایت دستورالعمل‌های صادره در این خصوص بلامانع می باشد.

تبصره: جوجه ریزی، حذف گله و یا کشتار با دریافت مجوزهای لازم که در واحدهای صنعتی نیاز می باشد امکان پذیر بوده و حق توزیع بصورت زنده را ندارند.

ب ۴- زنجیره یکپارچه تولید

اصلاح فضای کسب و کار و توسعه سیستم‌های تولید یکپارچه تولید در صنعت طیور از سیاست‌های معاونت امور تولیدات دامی وزارت متبوع می باشد.

فعالیت زنجیره‌های گوشت مرغ، تخم مرغ و بوقلمون بترتیب بر اساس دستورالعمل‌های شماره ۹۰۰/۹۶/۵۲۶۷ مورخ ۱۳۹۶/۹/۲۵ ، ۹۰۰/۹۸/۱۷۰۹ مورخ ۹۸/۳/۱۳ و ۹۰۰/۹۶/۲۸۷۶ مورخ ۹۶/۵/۲۵ ملاک عمل جهت شناسایی و تأیید ساختار فیزیکی، صدور مجوز فعالیت، تمدید مجوز فعالیت و حمایت از اینگونه واحدها خواهد بود.

ب ۵- سامانه مدیریت اطلاعات صنعت در بخش طیور (سماصط)

ارایه هرگونه خدمات به واحدهای پرورش طیور منوط به ثبت اطلاعات در سامانه‌های مربوطه و مطابق با شیوه نامه ابلاغی به شماره ۹۰۰/۹۶/۲۸۷۳ مورخ ۹۰۰/۹۶/۵/۲۵ و ۹۰۰/۹۶/۳۰۲۶ مورخ ۱۳۹۶/۶/۱ می باشد.

تذکر: در صورت وجود هرگونه مغایرت احتمالی در موارد مندرج در دستورالعمل‌های مرتبط با سیاستهای راهبردی و برنامه ریزی، ملاک عمل سیاستهای سال ۹۸ می باشد.

جدول حداقل و حداکثر ظرفیت در بخش طیور و ماکیان

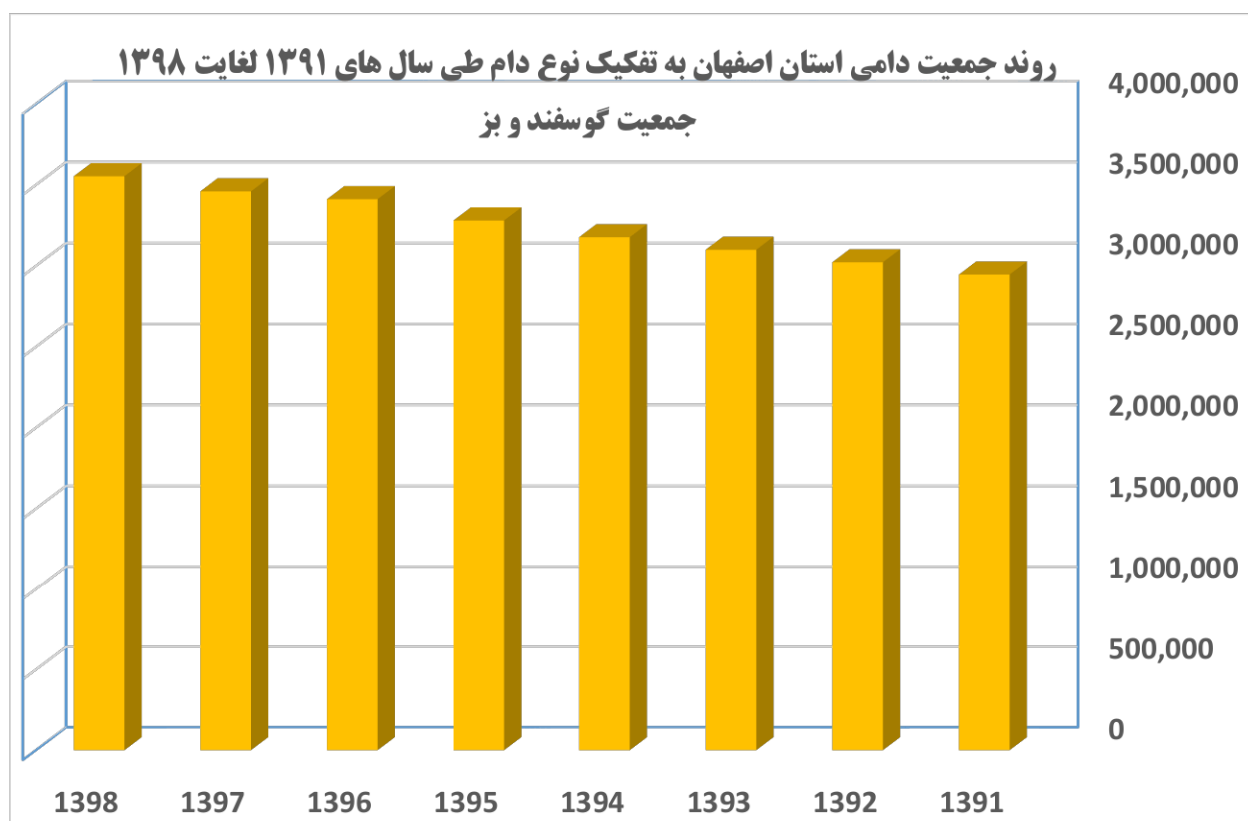
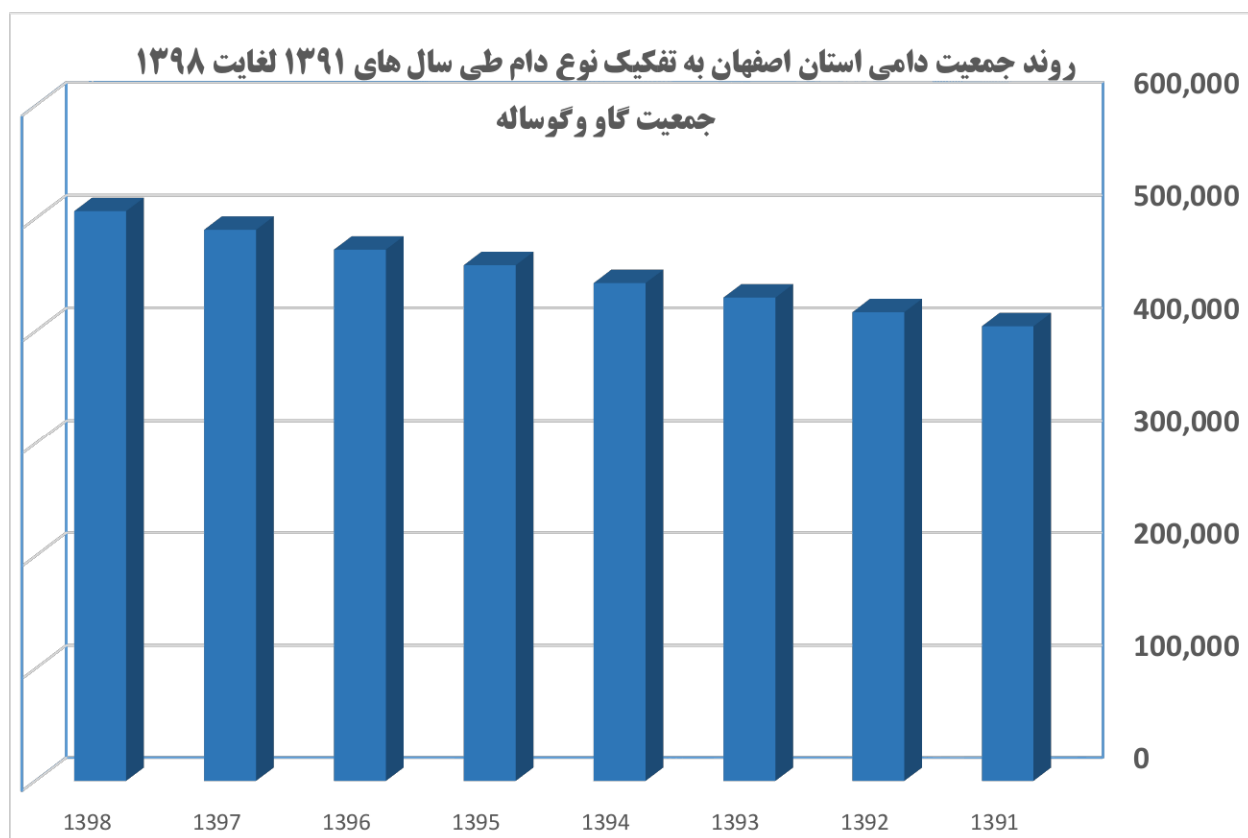
ردیف	نوع فعالیت	حداقل ظرفیت (قطعه)	حداکثر ظرفیت (قطعه)
۱	اجداد گوشتی	۱۳,۰۰۰	۲۲,۰۰۰
۲	مادر گوشتی	۱۵,۰۰۰	۵۰,۰۰۰
۳	نیمچه گوشتی	۱۵,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰
۴	مادر تخمگذار	۲۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰
۵	پولت	۲۰,۰۰۰	۱۲۰,۰۰۰
۶	تخمگذار تجاری	۲۰,۰۰۰	۱۲۰,۰۰۰
۷	کارخانه جوجه کشی طیور (عدد در دوره)	متناسب با ظرفیت گله های مولد	
۸	قرقاول (توام)	۲۰۰ ماده + ۲۰۰۰ گوشتی	۱۵۰۰ ماده + ۱۵۰۰ گوشتی
۹	کبک (توام)	۲۰۰۰ گوشتی + ۱۰۰ ماده (در دو سن ۵۰ قطعه ای) +	۴۰۰۰ گوشتی + ۲۰۰۰ ماده (در دو سن ۱۰۰۰ قطعه ای) +
۱۰	بلدرچین (توام)	۲۰۰۰ ماده + ۳۰۰۰ گوشتی	۷۰۰۰ ماده + ۱۰۰۰۰ گوشتی
۱۱	شتر مرغ گوشتی	۱۰۰	۱,۰۰۰
۱۲	شتر مرغ توام	۵۰ ماده + ۲۵ نر + ۱۰۰۰ قطعه گوشتی	۲۰۰ ماده + ۱۰۰ نر + ۴۰۰۰ قطعه گوشتی
۱۳	شتر مرغ مولد	۵۰ ماده + ۲۵ نر	۲۰۰ ماده + ۱۰۰ نر
۱۴	بو قلمون گوشتی	۲,۵۰۰	۲۰,۰۰۰
۱۵	بو قلمون مولد	۵۰۰۰ مولد (ماده)	۸۰۰۰
۱۶	جوجه کشی بو قلمون	۱۲۰۰۰۰ در دوره	متناسب با گله مولد
۱۷	نیمچه بومی	۲,۰۰۰	۱۰,۰۰۰
۱۸	مرغ تخمگذار بومی	۲,۰۰۰	۱۰,۰۰۰
۱۹	مرغ مادر بومی	۵۰۰۰ مولد (ماده)	۲۰۰۰۰ مولد (ماده)

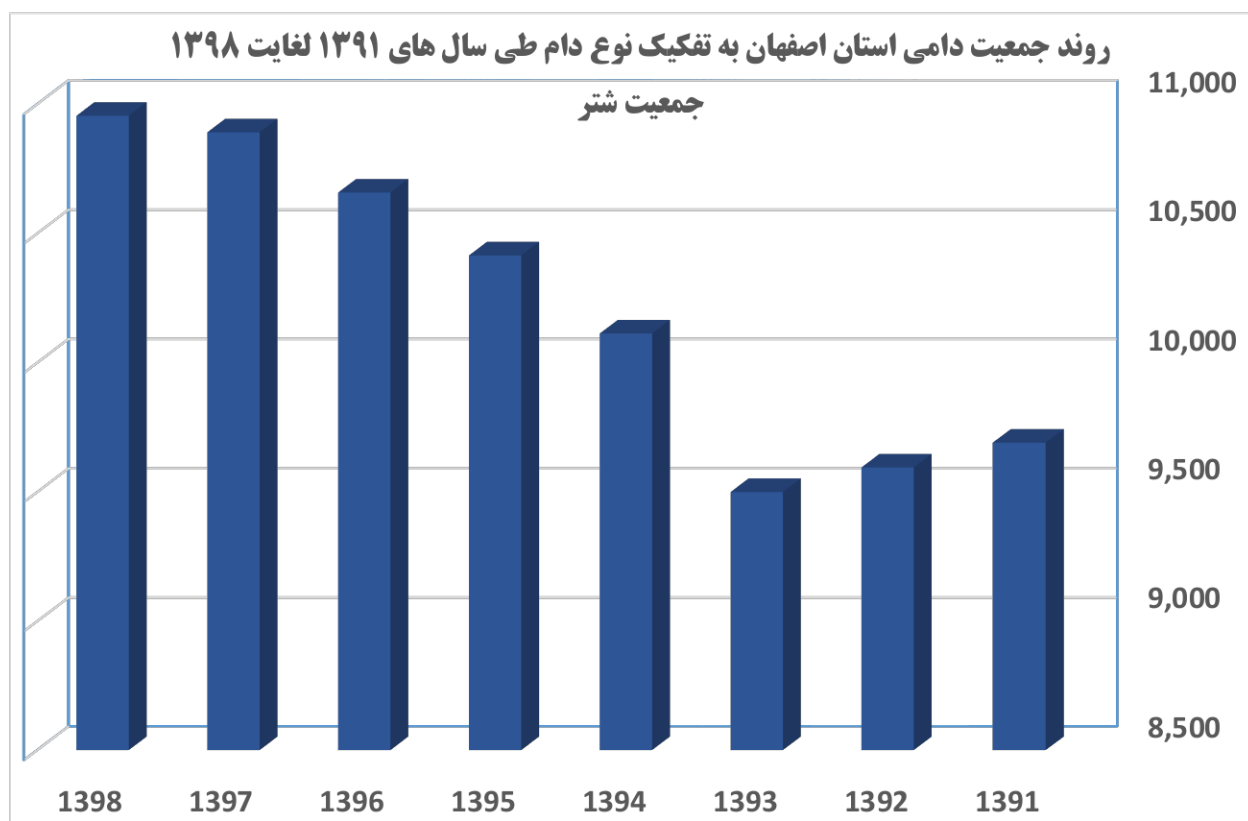
وضعیت دامپروری در استان (زیر بخش دام)

جمعیت دام استان

- بیش از ۳ میلیون و پانصد و پنجاه هزار رأس گوسفند و بز
- بیش از ۵۰۰ هزار رأس گاو و گوساله
- نزدیک به ۱۱ هزار نفر شتر

روند جمعیت دامی استان اصفهان به تفکیک نوع دام طی سال های ۱۳۹۱ لغایت ۱۳۹۸			سال
شتر	گوسفند و بز	گاو و گوساله	
۹،۶۹۱	۲،۹۴۶،۹۳۸	۴۰۴،۵۸۷	۱۳۹۱
۹،۵۹۵	۳،۰۲۲،۵۰۰	۴۱۷،۱۰۰	۱۳۹۲
۹،۵۰۰	۳،۱۰۰،۰۰۰	۴۳۰،۰۰۰	۱۳۹۳
۱۰،۱۱۳	۳،۱۷۷،۵۰۰	۴۴۲،۹۰۰	۱۳۹۴
۱۰،۴۱۵	۳،۲۸۰،۹۵۰	۴۵۸،۷۴۴	۱۳۹۵
۱۰،۶۵۸	۳،۴۱۲،۱۸۸	۴۷۲،۵۰۶	۱۳۹۶
۱۰،۸۹۱	۳،۴۶۰،۹۲۷	۴۹۰،۱۰۲	۱۳۹۷
۱۰،۹۵۵	۳،۵۵۴،۱۰۹	۵۰۶،۶۴۷	۱۳۹۸

وضعیت تولید استان

تولید سالیانه بالغ بر ۱۳۷۰۰۰۰ تن شیر خام (رتبه اول کشور)

تولید ۶۸۹۰۰ تن گوشت قرمز در سال (رتبه پنجم کشور)

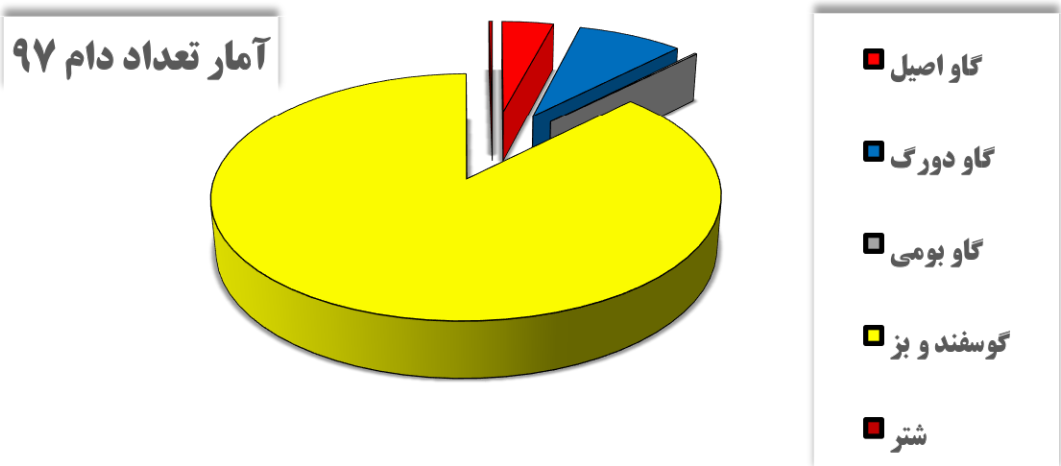

تعداد دام و میزان تولید شیر و گوشت استان در مقایسه با کشور در سال ۱۳۹۷

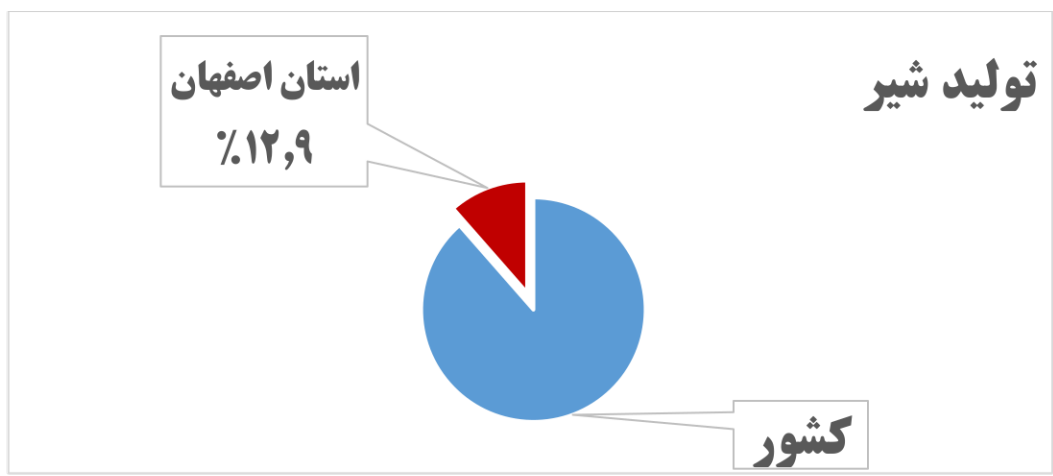
سرانه مصرف گوشت (کیلوگرم)			سرانه مصرف شیر (کیلوگرم)			تولید گوشت (تن)	تولید شیر (تن)	تعداد دام سنگین (راس)	تعداد دام سبک (راس)	جمع کل استان	
دنیای کشور استان	دنیای کشور استان	دنیای کشور استان	دنیای کشور استان	دنیای کشور استان	دنیای کشور استان	۶۸,۹۰۰	۱,۳۷۰,۵۹۹	۴۹۰,۱۰۲	۳,۴۶۰,۵۶۵		جمع کل کشور
						۸۲۹۵۵۰	۱۰۵۸۸۵۶۰	۸۰۸۹۰۰۰	۶۳,۳۷۴,۰۰۰		درصد سهم استان نسبت به کل کشور
						۸,۳۱	۱۲,۹۴	۶,۰۶	۵,۴۳		
نزدیک به ۴۵ کیلوگرم	۱۲	۱۲	۱۸۵	۱۰	۱۰	دوم	اول	رتبه استان در کل کشور			
						نوزدهم	بیست و چهارم	رتبه کشور در دنیا			

آمار تعداد دام استان در سال ۹۷

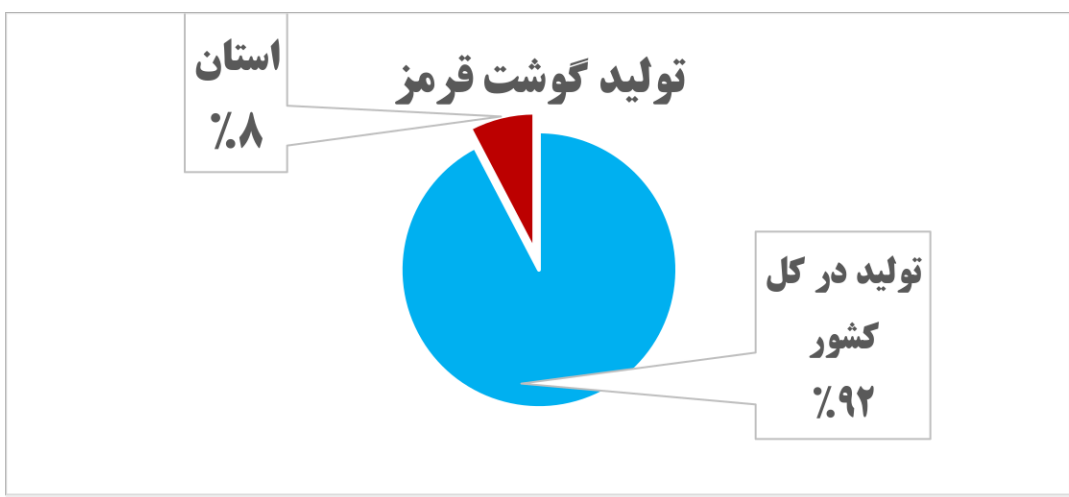
ردیف	نوع دام	راس / نفر دام
۱	گاو اصیل	۱۵۳,۵۷۳
۲	گاو دورگ	۳۲۸,۵۷۱
۳	گاو بومی	۸۱۱۰
۴	گوسفند و بز	۳,۴۶۰,۵۶۶
۵	شتر	۱۰۸۹۱

تولید شیر استان اصفهان در مقایسه با تولید کل کشور

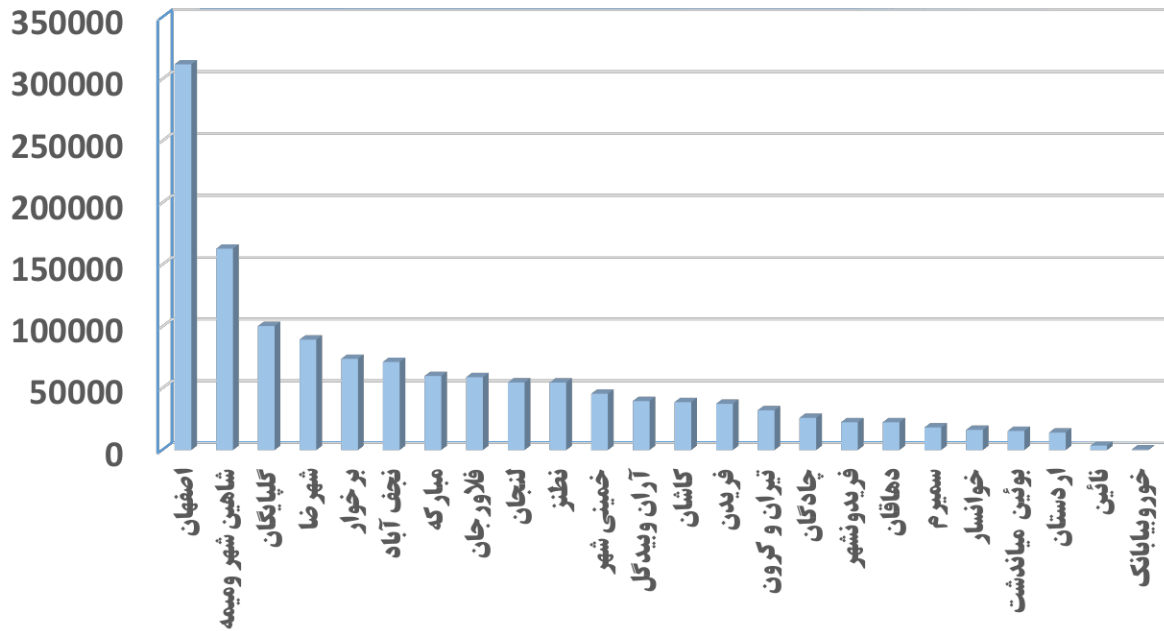
مقایسه تولید گوشت قرمز استان اصفهان با تولید کل کشور

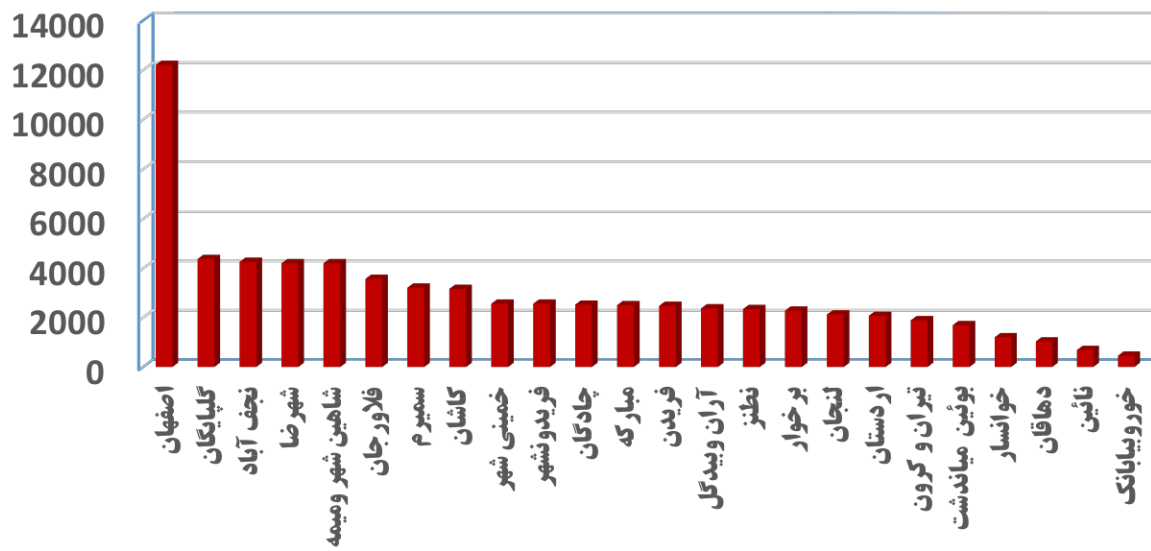
تعداد دام و میزان تولید شیر و گوشت به تفکیک شهرستان های استان در سال ۱۳۹۷

شهرستان	تعداد دام سبک (راس)	تعداد دام سنگین (راس)	تولیدات محصولات دامی (تن)		رتبه تولید شیر در استان	رتبه تولید گوشت در استان
			شیر	گوشت قرمز		
آران و بیدگل	۱۱۲۶۹۹	۱۳۲۰۴	۳۹۶۴۰	۲۳۸۱	۱۲	۱۴
اردستان	۱۴۷۶۶۴	۶۴۵۹	۱۴۰۹۴	۲۰۸۱	۲۲	۱۸
اصفهان	۴۲۱۹۸۹	۱۰۹۰۰۹	۳۱۱۹۲۵	۱۲۲۱۰	۱	۱
برخوار	۵۰۹۶۶	۱۸۶۴۸	۷۳۷۹۸	۲۲۸۸	۵	۱۶
بوئین میاندشت	۱۲۰۰۰۹	۲۴۲۰	۱۵۴۱۶	۱۶۹۹	۲۱	۲۰
تیران و کرون	۱۶۰۸۸۶	۱۰۳۶۳	۳۲۱۵۳	۱۸۹۷	۱۵	۱۹
چادگان	۱۸۹۸۵۴	۶۴۰۲	۲۵۹۸۶	۲۵۳۰	۱۶	۱۱
خمینی شهر	۱۰۱۷۲۵	۶۶۴۲	۴۵۵۳۵	۲۵۷۱	۱۱	۹
خوانسار	۵۷۲۴۳	۶۵۶۰	۱۶۲۹۷	۱۲۰۵	۲۰	۲۱
خوروبابانک	۳۵۷۶۱	۱۷۵	۴۶۸	۴۶۱	۲۴	۲۴
دهاقان	۴۲۳۵۲	۱۱۳۴۱	۲۲۴۶۳	۱۰۳۵	۱۸	۲۲
سمیرم	۲۵۲۲۵۶	۴۵۰۵	۱۸۲۲۰	۲۹۶۱	۱۹	۸
شاهین شهر ومیمه	۴۲۲۹۳۲	۳۲۰۶۸	۱۶۲۹۶۳	۴۲۱۲	۲	۶
شهرضا	۲۵۴۲۲۳	۲۷۸۴۶	۸۹۴۱۱	۳۵۸۲	۴	۴
فریدن	۱۰۱۷۲۵	۱۷۷۶۸	۳۷۴۳۸	۲۴۸۲	۱۴	۱۳
فریدونشهر	۱۹۰۱۸۱	۷۱۳۸	۲۲۴۶۹	۲۵۷۱	۱۷	۱۰
فلورجان	۵۴۲۸۸	۳۸۷۹۹	۵۹۰۲۰	۳۲۲۳	۸	۵
کاشان	۱۵۷۶۴۱	۲۴۶۹۱	۳۸۷۶۰	۳۱۷۰	۱۳	۷
گلپایگان	۲۰۰۸۹۵	۴۶۶۴۵	۱۰۰۴۲۲	۴۳۸۷	۳	۲
لنجان	۷۲۶۲۱	۱۴۳۱۱	۵۴۷۲۱	۲۱۳۲	۹	۱۷
مبارکه	۳۵۲۹۲	۱۷۱۱۷	۵۹۹۰۱	۲۵۱۰	۷	۱۲
نائین	۷۴۱۷۷	۳۰۱۲	۳۵۳۰	۶۹۰	۲۳	۲۳
نجف آباد	۱۳۷۱۱۷	۳۷۴۴۹	۷۱۳۵۳	۴۲۷۱	۶	۳
نطنز	۶۶۰۶۹	۲۷۵۲۹	۵۴۶۱۶	۲۳۵۱	۱۰	۱۵

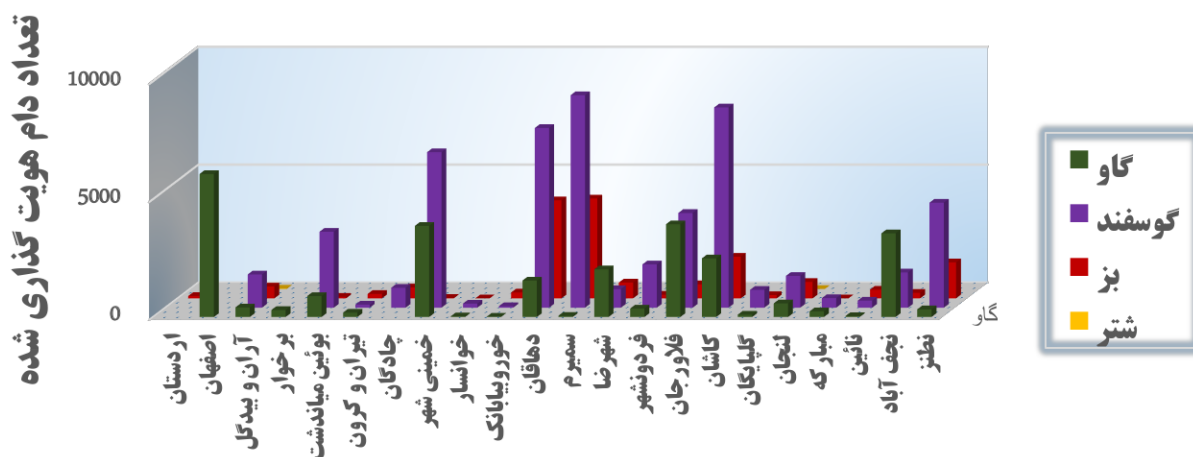
وضعیت تولید شیر در شهرستانهای استان در سال ۱۳۹۷ بر اساس میزان تولید

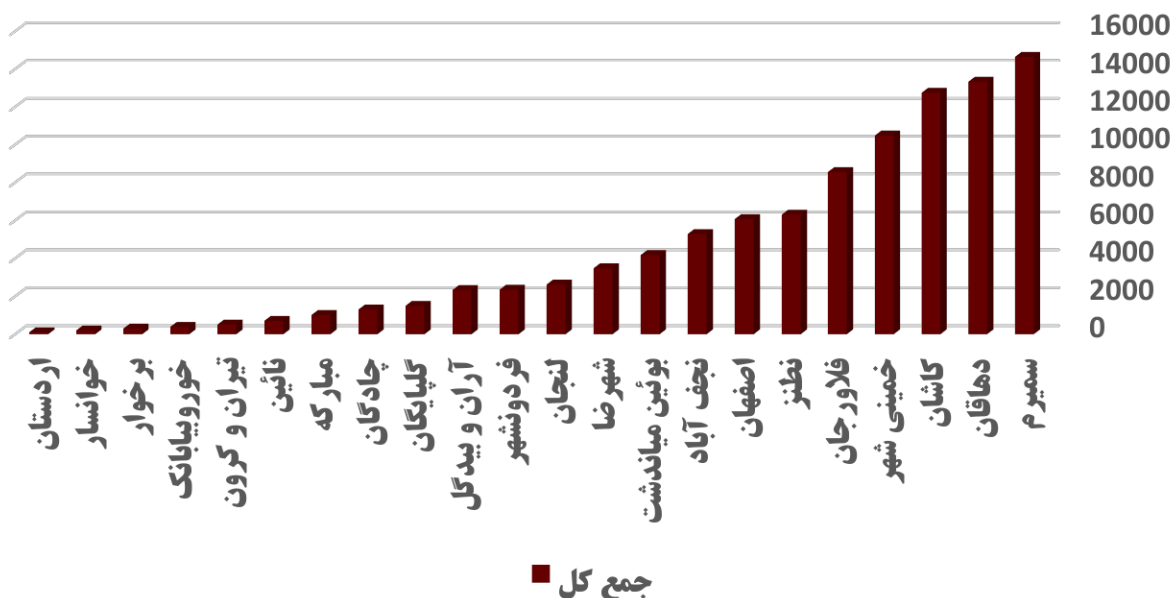
وضعیت تولید گوشت قرمز در شهرستانهای استان در سال ۱۳۹۷ بر اساس میزان تولید

تعداد دام هویت گذاری شده به تفکیک نوع دام و شهرستان های استان در سال ۱۳۹۸

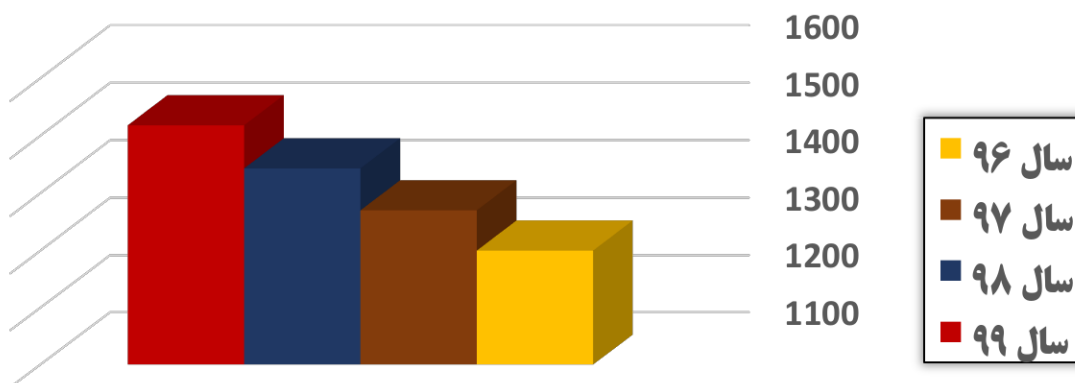

تعداد دام هویت گذاری شده به تفکیک شهرستان های استان در سال ۱۳۹۸

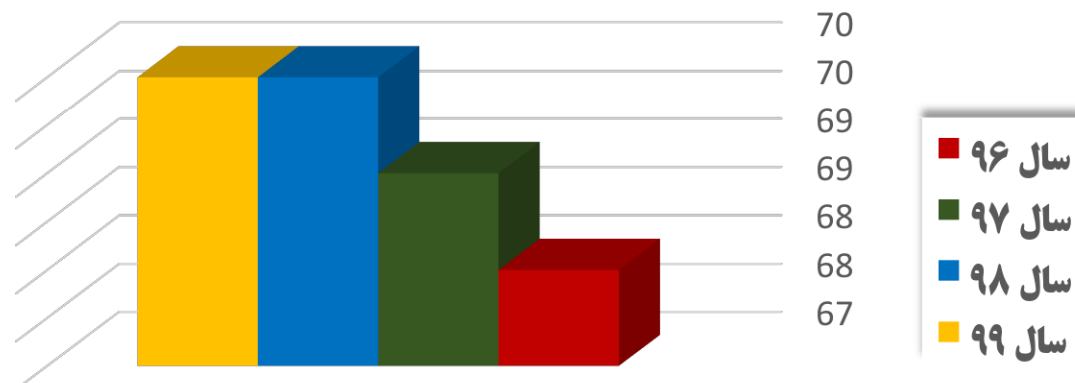
برنامه تولیدات دامی استان مطابق برنامه ششم توسعه				
عنوان تولید	سال ۹۶	سال ۹۷	سال ۹۸	سال ۹۹
شیر (هزار تن)	۱۳۰۰	۱۳۷۰	۱۴۴۳	۱۵۱۸
گوشت قرمز (هزارتن)	۶۸	۶۹	۷۰	۷۰

برنامه تولیدات دامی استان مطابق برنامه ششم توسعه

شیر (هزار تن)

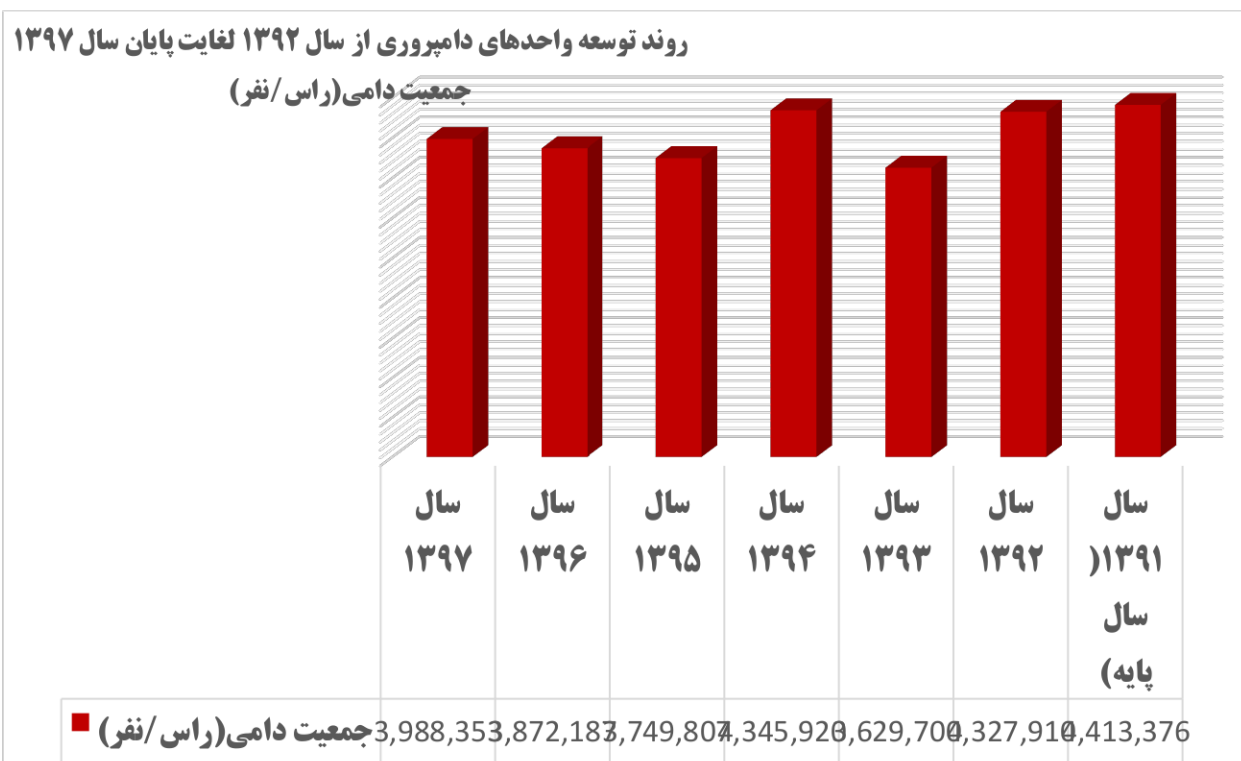
برنامه تولیدات دامی استان مطابق برنامه ششم توسعه

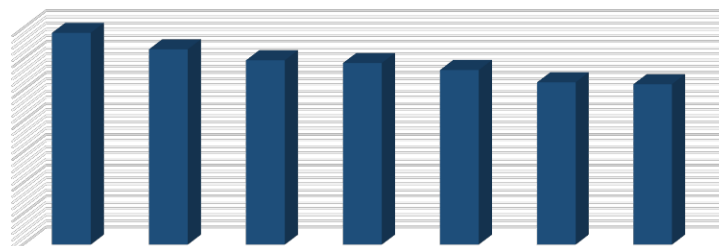
گوشت قرمز (هزارتن)

جدول روند توسعه واحدهای دامپروری از سال ۱۳۹۲ لغایت پایان آبان ماه سال ۱۳۹۸

سال شرح	سال ۱۳۹۱ (سال پایه)	سال ۱۳۹۲	سال ۱۳۹۳	سال ۱۳۹۴	سال ۱۳۹۵	سال ۱۳۹۶	سال ۱۳۹۷	پایان آبان ۱۳۹۸
جمعیت دامی(راس/نفر)	۴,۴۱۳,۳۷۶	۴,۳۲۷,۹۱۰	۳,۶۲۹,۷۰۰	۴,۳۴۵,۹۲۰	۳,۷۴۹,۸۰۷	۳,۸۷۲,۱۸۷	۳,۹۸۸,۳۵۳	۴,۰۷۱,۷۱۱
تولید شیر خام دامی(هزار تن)	۱,۰۳۸	۱,۰۵۰	۱,۱۳۰	۱,۱۷۵	۱,۱۹۳	۱,۲۶۴	۱,۳۷۰	۱,۴۰۰
تولید گوشت قرمز(هزار تن)	۶۱,۰	۶۰,۸	۶۴,۹	۶۳,۵	۶۷,۵	۶۸,۲	۶۸,۷	۷۰,۳

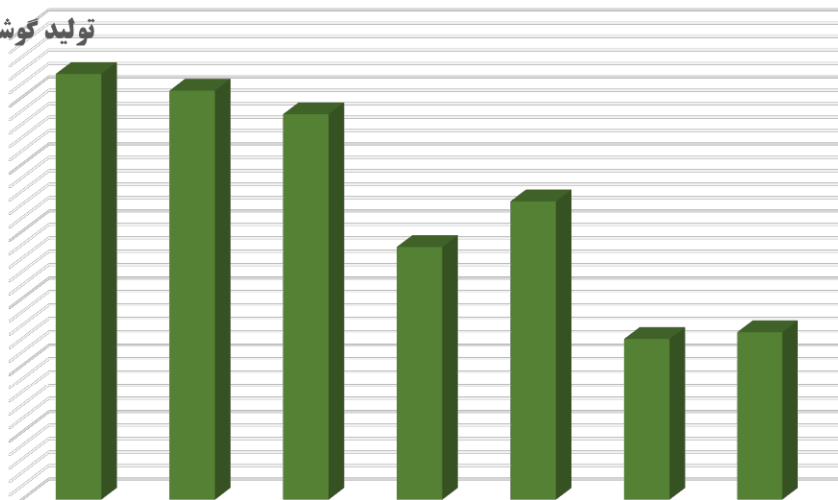

روند توسعه واحدهای دامپروری از سال ۱۳۹۲ لغایت پایان ۱۳۹۷
تولید شیر خام (هزار تن)

سال	سال	سال	سال	سال	سال	سال	
۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱)	
سال پایه)							
تولید شیر خام دامی (هزار تن)	1,370	1,264	1,193	1,175	1,130	1,050	1,038

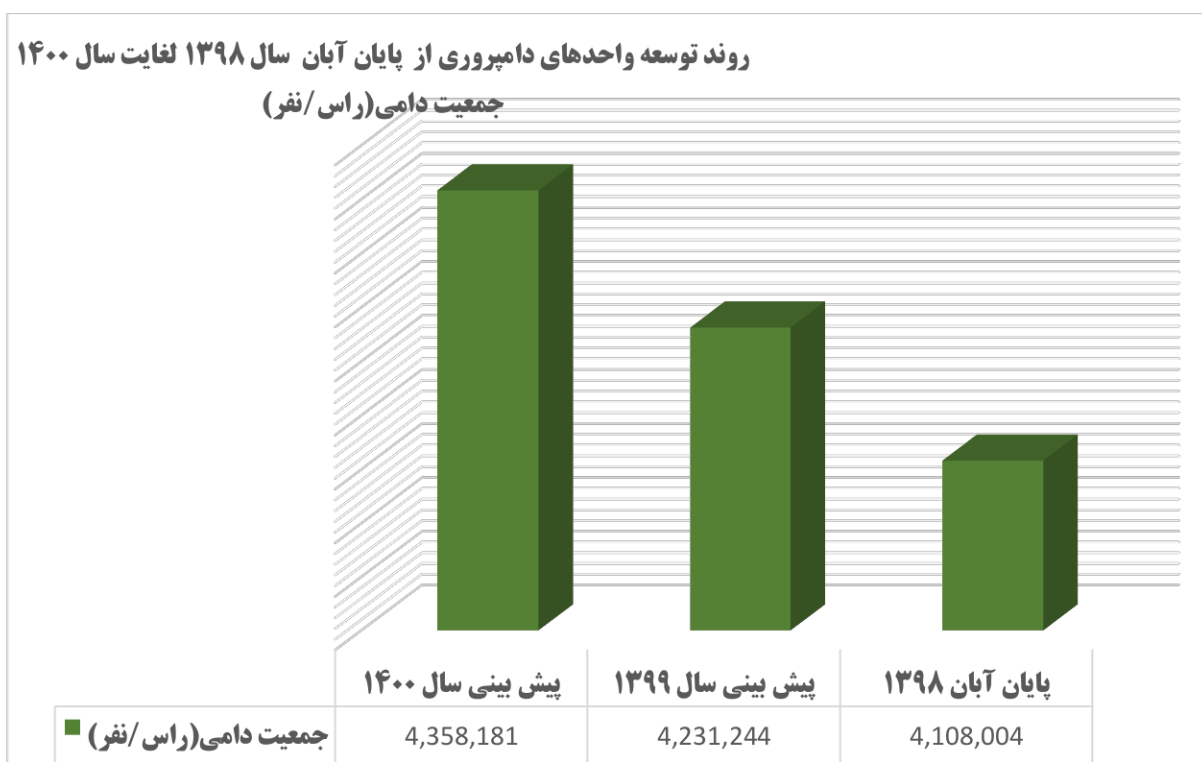
روند توسعه واحدهای دامپروری از سال ۱۳۹۲ لغایت پایان سال ۱۳۹۷
تولید گوشت قرمز (هزار تن)

سال	سال	سال	سال	سال	سال	سال	
۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱)	
سال پایه)							
تولید گوشت قرمز (هزار تن)	68.7	68.2	67.5	63.5	64.9	60.8	61.0

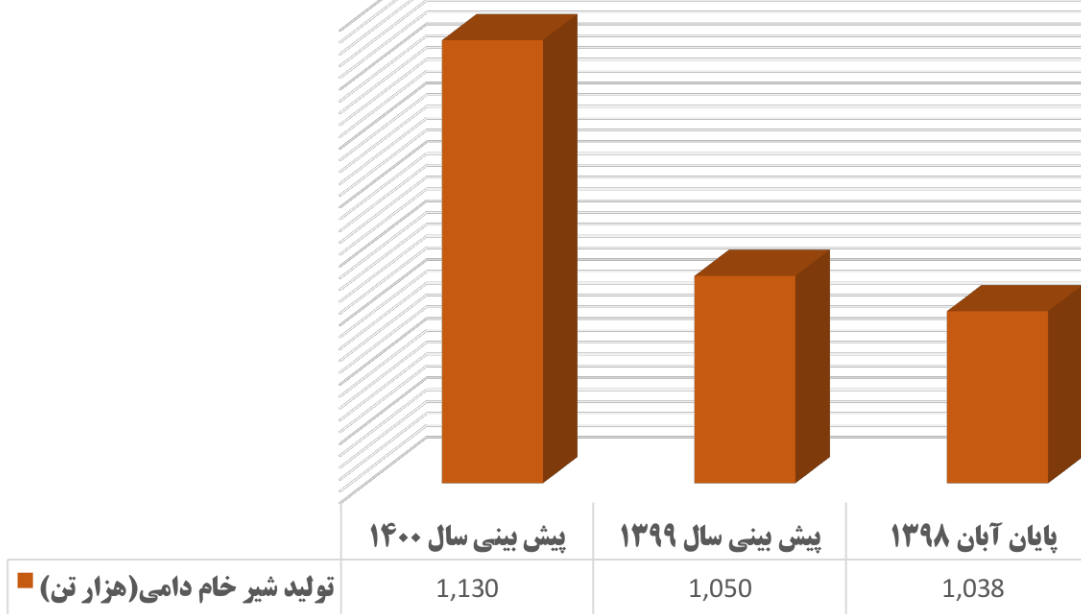

جدول روند توسعه واحدهای دامپروری از پایان آبان ماه سال ۱۳۹۸ لغایت پایان سال ۱۴۰۰			
سال	سال ۱۳۹۹	آبان ماه سال ۱۳۹۸	سال شرح
۴,۳۵۸,۱۸۱	۴,۲۳۱,۲۴۴	۴,۰۷۱,۷۱۱	جمعیت دامی (راس / نفر)
۱,۴۶۰	۱,۴۳۰	۱,۴۰۰	تولید شیر خام دامی (هزار تن)
۷۱,۷	۷۱	۷۰,۳	تولید گوشت قرمز (هزار تن)

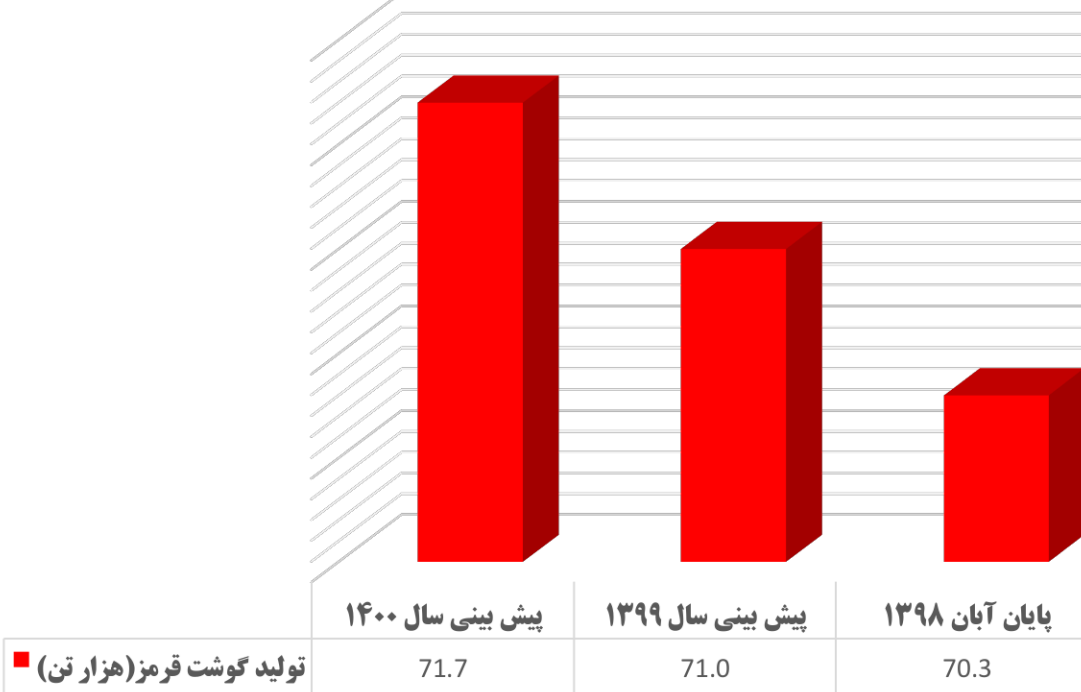
روند توسعه واحدهای دامپروری از پایان آبان سال ۱۳۹۸ لغایت سال ۱۴۰۰

تولید شیر خام دامی (هزار تن)

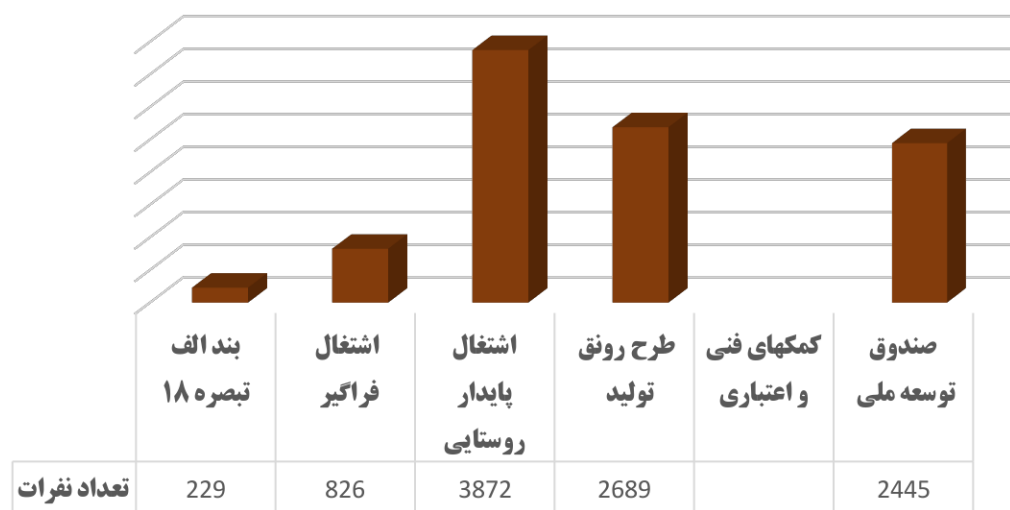
روند توسعه واحدهای دامپروری از پایان آبان سال ۱۳۹۸ لغایت سال ۱۴۰۰

تولید گوشت قرمز (هزار تن)

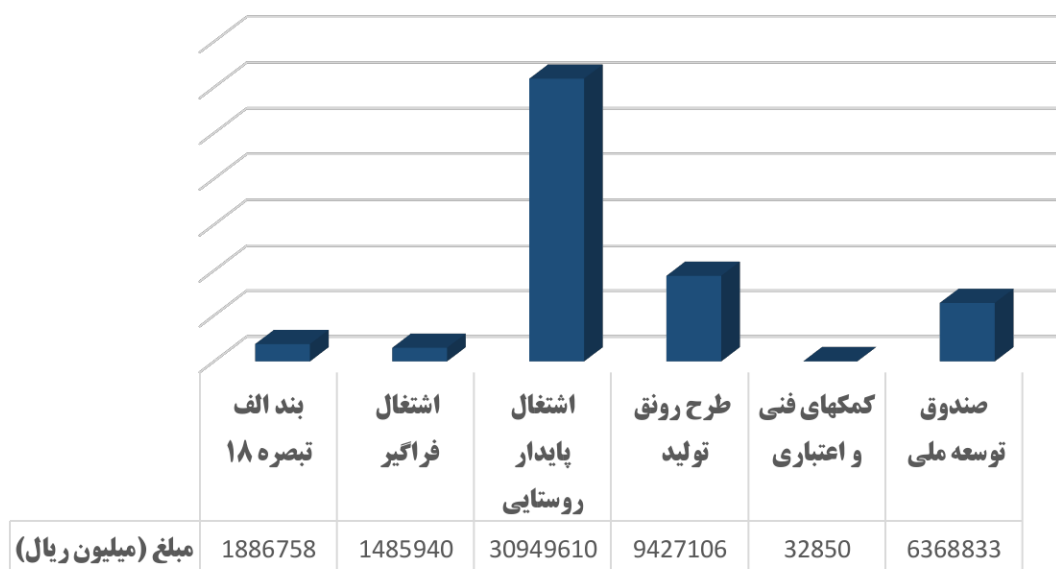

وضعیت تسهیلات بخش دام طیور طی سالهای ۹۸-۹۲				
سال	محل تامین اعتبار	معرفی شده		پرداخت شده
		تعداد	مبلغ (میلیون ریال)	مبلغ (میلیون ریال)
۹۲	صندوق توسعه ملی	۲۰۹	۱۵۲۲۸۵۴	۴۴۰۱۰
۹۳	صندوق توسعه ملی	۱۴۳	۱۰۶۲۸۴۸	۲۶۷۹۴۰
۹۴	صندوق توسعه ملی	۱۷۳	۷۱۶۷۶	۲۵۹۲۶
	کمکهای فنی و اعتباری	۰	۳۲۸۵۰	۱۵۰۹۳
۹۵	صندوق توسعه ملی (مرحله دوم سال ۹۴)	۱۷۹	۶۰۵۱۰	۳۱۴۵۱
	طرح رونق تولید	۱۰۴۰	۳۱۹۴۶۵۲	۱۱۵۷۲۴۲
۹۶	صندوق توسعه ملی	۸۹۵	۱۷۷۰۰۱۹	۳۶۵۴۹۳
	طرح رونق تولید	۱۱۱۳	۳۳۲۰۳۷۱	۹۴۳۹۷۷
۹۷	صندوق توسعه ملی	۸۴۶	۱۸۸۰۹۲۶	۷۱۹۰۱۴
	اشتغال پایدار روستایی	۳۸۷۲	۳۰۹۴۹۶۱۰	۷۸۸۳۶۶
	اشتغال فراگیر	۸۲۶	۱۴۸۵۹۴۰	۶۷۴۳۰
	طرح رونق تولید	۲۱۱	۹۵۱۱۵۰	۱۹۵۲۲۹
۹۸	بند الف تبصره ۱۸	۲۲۹	۱۸۸۶۷۵۸	۸۶۶۱۰
	طرح رونق تولید	۳۲۵	۱۹۶۰۹۳۳	۲۷۲۵۱۰
جمع کل		۱۰۰۶۱	۵۰۱۵۱۰۹۷	۴۹۸۰۲۹۱

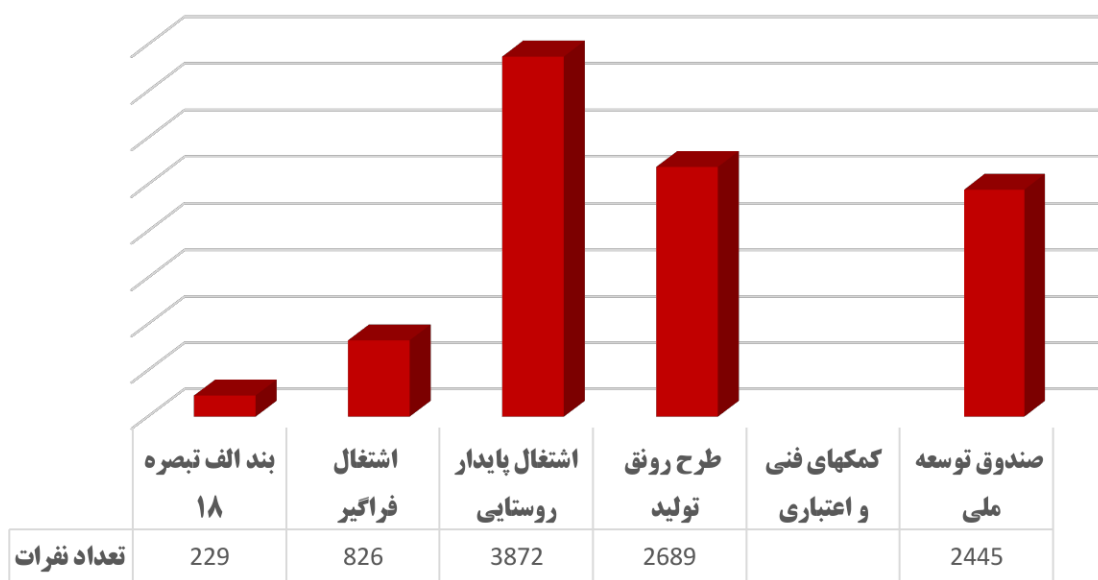
وضعیت تسهیلات بخش دام و طیور طی سالهای ۹۸-۹۲
تعداد نفرات معرفی شده

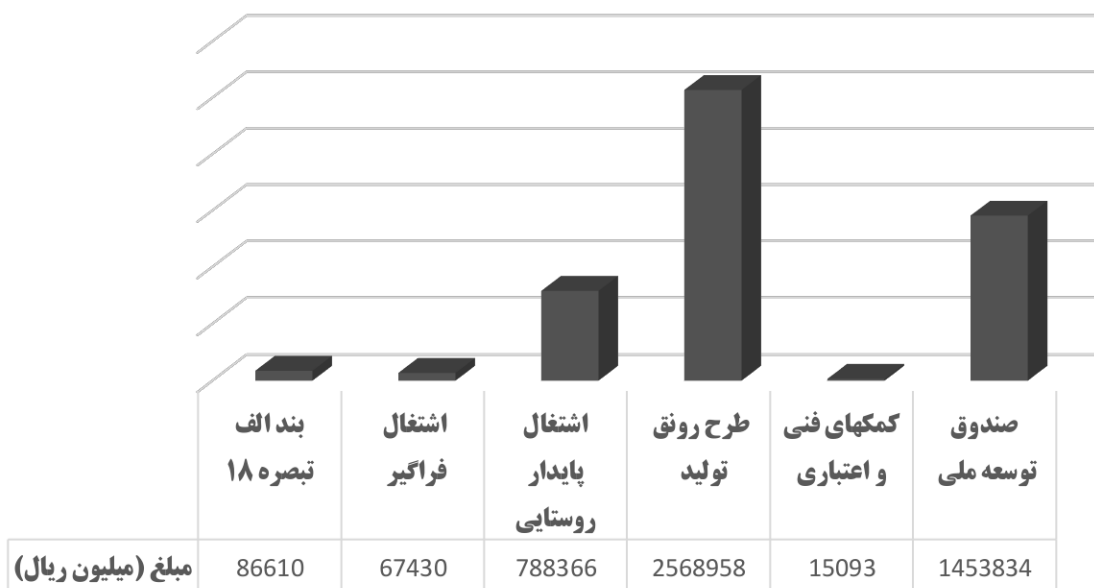
وضعیت تسهیلات بخش دام و طیور طی سالهای ۹۸-۹۲
مبلغ معرفی شده (میلیون ریال)

وضعیت تسهیلات بخش دام و طیور طی سالهای ۹۸-۹۲
تعداد نفرات دریافت کننده تسهیلات بانکی

وضعیت تسهیلات بخش دام و طیور طی سالهای ۹۸-۹۲
مبلغ پرداخت شده (میلیون ریال)

طرحها و پروژه های اجرایی و اهم فعاليتها:

پروژه ثبت مشخصات و رکوردگیری گاوداریهای صنعتی استان شامل:

- ✓ بازدید و نظارت بر عملیات ثبت مشخصات و صدور شناسنامه گاوهای اصیل هلشتاین در گاوداری های صنعتی استان و تأیید شناسنامه های صادره و ثبت در سامانه مرکز(حدود ۲۶ هزار شناسنامه)
- ✓ بررسی و نظارت بر عملیات رکوردگیری شیر گاوداری های صنعتی استان با هدف نظارت بر روند کیفی فعالیت ها (در مجموع ۷۳۵۵۴۵ نمونه شیر در سال ۱۳۹۷)
- ✓ نظارت بر اجرای طرح DHI در سطح گاوداری های صنعتی (مجری شرکت تعاونی وحدت) و نیمه صنعتی (مجریان اتحادیه دامداران و اتحادیه صنعت دامپروری) و ارائه شاخص های صنعت پرورش گاو شیری در استان جهت اصلاح و پیشرفت صفات اقتصادی و افزایش بهره وری در گله ها(با تعداد ۱۵۰ گله صنعتی تحت پوشش عملیات)
- ✓ برنامه ریزی و راهبری پروژه هویت گذاری و بیمه اجباری دام در شهرستان ها، توسط اکیپهای پلاک کوبی دام ضمن انعقاد قرارداد با شرکت های تعاونی دامداران استان ، مبادرت به پلاک کوبی و ثبت اطلاعات گله ها و دام های هویت گذاری شده در سامانه هویت دام کشور می نمایند و تاکنون بیش از ۱۷۸ هزار راس دام پلاک کوبی و هویت گذاری شده است.

تعداد دام هویت گذاری شده به تفکیک نوع دام و شهرستان های استان در سال ۱۳۹۸

جمع کل	نوع دام و تعداد				شهرستان
	شتر	بز	گوسفند	گاو	
۱۰۰		۱۰۰			اردستان
۶۰۶۶				۶۰۶۶	اصفهان
۲۳۳۳	۱۸	۵۰۲	۱۴۰۷	۴۰۶	آران و بیدگل
۲۹۸		۰		۲۹۸	برخوار
۴۱۷۵		۶۶	۳۲۲۰	۸۸۹	بوئین میاندشت
۵۰۶		۱۹۰	۱۳۲	۱۸۴	تیران و کرون
۱۳۰۳		۴۶۱	۸۴۲		چادگان
۱۰۴۸۳		۲۱	۶۵۹۵	۳۸۶۷	خمینی شهر
۲۰۰			۱۷۳	۲۷	خوانسار
۳۹۱	۶۸	۲۴۹	۶۴	۱۰	خوروبابانک
۱۳۳۲۹		۴۱۶۰	۷۶۲۳	۱۵۴۶	دهاقان
۱۳۲۹۶			۹۰۱۳	۵۰	سمیرم
۳۴۸۰		۶۷۰	۷۸۷	۲۰۲۳	شهرضا
۲۳۴۶		۱۵۲	۱۸۳۶	۳۵۸	فردونشهر
۸۵۴۸		۵۹۸	۴۰۱۷	۳۹۳۳	فلاورجان
۱۲۷۴۶		۱۷۶۴	۸۴۹۵	۲۴۸۷	کاشان
۹۸۹		۱۳۷	۷۵۵	۹۷	گلپایگان
۲۶۲۱	۱	۶۹۷	۱۳۴۷	۵۷۶	لنجان
۶۴۵		۰	۴۰۶	۲۳۹	مبارکه
۷۰۵		۳۶۷	۲۹۹	۳۹	نائین
۵۲۸۰		۲۳۳	۱۴۹۷	۳۵۵۰	نجف آباد
۶۳۰۴		۱۵۲۵	۴۴۵۴	۳۲۵	نطنز
۹۱۱۶۵	۸۷	۱۵۲۵۲	۵۰۳۳۶	۲۵۴۹۰	جمع
۸۷۳۹۰				۸۷۳۹۰	تشکل های دامی
				۱۷۸۵۵۵	جمع کل

پروژه ترکیب ژنتیکی گوسفند پربازده گوشتی و بز شیری

اهداف پروژه:

اصلاح نژاد گوسفند و بز بومی
 افزایش چند قلو زایی در گله های گوسفند و بز
 کسب دو زایش در سال و یا حداقل سه زایش در دو سال
 اصلاح جفتگیری و زایش فصلی
 بهبود ضریب افزایش وزن روزانه و کاهش ضریب تبدیل تولید شیر و گوشت
 بهبود و افزایش بهره وری در پرورش گوسفند و بز
 افزایش تولید شیر بز و گوشت قرمز و اقتصادی شدن پرورش گوسفند و بز
 در این راستا:

قرارداد پروژه اصلاح نژاد گوسفند و بز در استان با تشکل های خصوصی شامل قرارداد پروژه ترکیب ژنتیکی بز شیری (۳۰۰ رأس) و پروژه ترکیب ژنتیکی گوسفند پربازده گوشتی (۱۰۰۰ رأس) براساس اعتبارات اختصاصی پروژه در سال ۹۷ منعقد شده است.

پروژه بهسازی و نوسازی اماکن دامی استان در سال ۱۳۹۷

جمع کل *	پرور بندگی گوساله	پرور بندگی بره	بز	گوسفند	گاو بومی	گاو دو رگ	گاو اصیل	
۳۱۲	۴۸	۶۵	۰	۳۱	۰	۱۲۰	۴۸	باب
۲۳۷۷۰	۴۱۲۰	۶۵۰۰	۰	۱۸۱۰	۰	۷۳۵۰	۳۹۹۰	مسقف (مترمربع)
۳۸۶۶۳	۵۷۶۰	۸۴۰۰	۰	۲۸۸۵	۰	۱۴۰۱۸	۷۶۰۰	غیرمسقف (مترمربع)

* اجرای عملیات بهسازی و نوسازی از محل اعتبارات تملکی و تسهیلات بانکی بوده است.

سیاستهای صدور مجوز در زیر بخش امور دام

۱- ظرفیتهای صدور مجوز و زمین مورد نیاز احداث واحدهای پرورش دام سنگین:

نوع واحد	ظرفیت (راس)		زمین مورد نیاز علوفه
	حداقل	حداکثر	
گاو شیری (مولد)	۵۰	۲۵۰۰	تامین علوفه به میزان یک هکتار به ازای هر ۵ راس دام مولد
گوساله پرواری	۵۰	۱۰۰۰	یک هکتار برای هر ۱۰ راس
گاو میش داشتی شیری	۵۰	۵۰۰	یک هکتار برای هر ۷ راس مولد
گاو میش پرواری	۵۰	۵۰۰	یک هکتار برای هر ۱۰ راس مولد
شتر داشتی	۵۰	۵۰۰	یک هکتار برای هر ۱۰ نفر
شتر پرواری	۵۰	۵۰۰	یک هکتار برای هر ۱۰ نفر

۲- ظرفیتهای صدور مجوز و زمین مورد نیاز احداث واحدهای پرورش دام سبک:

نوع واحد	ظرفیت (راس)		زمین مورد نیاز علوفه
	حداقل	حداکثر	
گوسفند و بز پربازده و بومی	۱۰۰	۲۰۰۰	یک هکتار کشت آبی برای هر ۵۰ راس یا یک هکتار دیم برای ۲۵ راس
پرور بندی بره و بزغاله	۲۰۰	۵۰۰۰	یک هکتار کشت آبی برای هر ۷۵ راس یا یک هکتار دیم برای ۳۰ راس
الاغ شیری (مولد)	۵۰	۱۰۰	یک هکتار کشت آبی برای هر ۱۵ راس
پرورش الاغ بصورت دام روستائی تا ظرفیت ۴۰ راس مولد			
اسب	۱۰	۵۰	

مجتمع های دامداری

بر اساس دستورالعملهای ابلاغی:

- اولویت با تکمیل و بهره برداری از مجتمع های نیمه تمام ، غیر فعال و راکد است
- ایجاد مجتمع های جدید پرورش گاو شیری، گوساله پرواری، گوسفند داشتی، بره پرواری، به دلیل عدم وجود اعتبارات لازم، امکان پذیر نمی باشد.
- تغییر کاربری و نوع بهره برداری واحدهای دامی به یکدیگر با رعایت ضوابط ومقررات، مجاز می باشد.
- ایجاد دامگاههای دام سبک، صرفا به منظور انتقال دامداریهای موجود و فعال در محدوده ی مسکونی شهرها و روستاها به خارج از شهر و روستا و با لحاظ تمام شرایط و ضوابط، به صورت داشتی و یا پرواری بلامانع است.

برخی اقدامات مهم انجام شده:

ساماندهی شبکه تلقیح مصنوعی استان با تشکیل انجمن صنفی مأموران مجاز تلقیح مصنوعی، به منظور توسعه عملیات اصلاح نژادی در دامداریهای روستایی و خدمات رسانی بهتر و بیشتر به واحدهای دامی روستایی راه اندازی پایگاه اصلاح نژاد دام سبک استان، به منظور توسعه ی عملیات اصلاح نژادی گوسفند و بز با مشارکت اتحادیه و شرکت تعاونی گوسفنداری شهرستان شهرضا و هدف گذاری تلقیح مصنوعی حداقل تعداد ۳۰۰۰ راس گوسفند و بز در استان

به منظور تسریع در مکاتبات اداری، تکریم ارباب رجوع ، جلوگیری از اتلاف وقت وانرژی ،مدیریت امور دام از سه سال قبل، اقدام به الکترونیکی کردن مکاتبات اداری نموده واز مدیریت شهرستانها درخواست شد با ارسال پرونده الکترونیکی متقاضیان به استان ،لزومی به مراجعه آنها به مرکز استان نیست و اخیرا با تهیه ی فلوچارت کلیه فعالیتهای مدیریت وارسال به شهرستانها، مجددا درخواست شد، از مراجعه حضوری متقاضیان به مرکز استان خودداری گردد.

برخی اقدامات مهم در دست اجرا:

- ۱- هدایت سرمایه گذارینها به سمت و سوی اجرای طرحهای کم آب بر در استان، مثل طرحهای پرورش گوسفند و بز اصلاح شده(رومانوف و بز های سانن،آلپاین و موریسیا) و یا پرواربندی بره و شتر،....
- ۲- تشکیل زنجیره های تولید شیر روستایی با مشارکت مستقیم شرکتهای تعاونی گاوداران شهرستانها وتشکیل هسته های اجرایی DHI در این شرکتهای به منظور ارتقاء بهره وری ،حفظ وتداوم تولید در واحدهای روستایی حفظ اشتغال در روستاها وحفظ توازن تولید بین دامداریهای روستایی وصنعتی با توجه به اهداف پدافند غیر عامل در کشور و جایگزینی تدریجی پرورش دام سنگین با بزهای شیری خالص ویا دورگ، با توجه به اینکه پرورش بز، نیاز به آب و علوفه کمتر داشته و می تواند در منازل روستایی اقتصادی باشد.

۳- تشکیل زنجیره ارزش تولید گوشت قرمز در استان با مشارکت اتحادیه دامداران، اتحادیه گوسفنداران، شرکت تعاونی وحدت، اتحادیه عشایرو اتحادیه شرکتهای تعاون روستایی استان به منظور ساماندهی تولید، برند سازی و عرضه گوشت قرمز تولیدی استان در بازارهای داخلی و صادرات آن و بازگشت ارزش افزوده حاصل از آن به حساب تولید کنندگان.

چالشها و مشکلات بخش دامپروری استان

۱- چالش اصلی بخش دامپروری استان پایین بودن بهره وری در بخش عمده آن بویژه در دامداریهای روستایی و شیوه های سنتی پرورش گوسفند و بز است. بجز گاوداریهای صنعتی استان که به دلیل نفوذ و استفاده از فن آوریهای نوین، بکارگیری دانش فنی و علوم روز، ارتباطات با اساتید دانشگاهها و مراکز تحقیقاتی، بکارگیری کارشناسان و متخصصین علوم دامی و دامپزشکی و جلوگیری از اتلاف منابع تولید و..... بهره وری در آنها از سطح مطلوبی برخوردار است، در سایر بخشها متأسفانه بهره وری پایین و اتلاف و ضایعات منابع زیاد است.

۲- فن آوریهای نوین در گاوداریهای صنعتی استان بخوبی استفاده شده و در کنار توسعه ی سایر عوامل، باعث رشد چشمگیری در صنعت پرورش گاو شیری استان گردیده بطوریکه استان با تولید ۱ میلیون و ۳۷۰ هزار تن شیر خام در سال و با میانگین تولید ۱۰ تن و ۵۰۰ کیلوگرم در دوره شیردهی، چندین سال متوالی است که حائز رتبه اول در کشور می باشد ولی متأسفانه در سطوح گاوداریهای نیمه صنعتی، سنتی و دامداریها، هنوز نفوذ چندانی نداشته و بازدهی اقتصادی در این واحدها پایین است.

۳- فرآوری محصول، برند سازی، بازار رسانی و توسعه ی فعالیتهای بازرگانی در این بخش رشد چندانی نداشته وضعی می باشد، تقریباً تمام شیر خام و گوشت قرمز تولیدی به کارخانجات و صنایع تبدیلی و به واسطه ها عرضه شده و سود و ارزش افزوده حاصل از فرآوری و عرضه ی آن در بازارهای داخلی و خارجی، نصیب افراد خارج از بخش شده و به حساب تشکلهای فعال در حوزه ی دامپروری باز نمی گردد.

۴- در حوزه ی مسئله یابی و اجرای طرحهای تحقیقاتی و ایجاد ارتباطات سیستمک با دانشگاه ها و مراکز تحقیقاتی، متأسفانه هنوز برنامه ریزیهای مدونی انجام نشده و از وضعیت مطلوبی برخوردار نیست. در طول یک دهه گذشته تلاشهایی در این زمینه انجام گرفته ولی تاکنون آن ارتباط لازم و مستمر برقرار نشده است.

راهکارها و پیشنهادات:

۱- اجرا و توسعه ی طرح بهبود مدیریت گله های شیری (D.H.I) در سطح گاوداریهای روستایی و طرح بهبود مدیریت پرورش گوسفند و بز D.H.I در سطح گوسفنداریها به منظور حضور کارشناسان فنی در این واحدها و ارائه خدمات فنی برای بهبود مدیریت پرورش، تغذیه صحیح دام، مدیریت تولید مثلی و اصلاح نژادگله، واکسیناسیون و بهداشت و جلوگیری از ضایعات و اتلاف علوفه و نهاده های دامی و کاهش هزینه های تولید که در نهایت باعث ارتقاء بهره

وری در آنها گردد و این مهم بایستی با مشارکت مستقیم تشکلهای دامی و تحت نظارت و راهبری بخش دولتی انجام گیرد.

۲- با عنایت به اینکه گاو‌داریها و دام‌داریهای روستایی از توان مالی لازم، برخوردار نیستند برای توسعه ی مکانیزاسیون و سایر فن آوریها در این واحدها، بناچار بایستی با اختصاص تسهیلات کم بهره و طولانی مدت، زمینه های اجرای مکانیزاسیون و توسعه ی فن آوریهای نوین در آنها را فراهم آورد تا به همراه ارائه خدمات فنی به آنها) توسط تشکلهای دامی مربوطه) باعث افزایش بهره وری و بازدهی به‌تر اقتصاد، گردد.

۳- برای دستیابی به توسعه ی پایدار در بخش دامپروری و ایجاد توان رقابت و ورود به بازار های جهانی، حل معضلات فعلی، پایداری و استمرار تولید و فرآوری، برند سازی و عرضه ی محصول در بازار های داخلی و خارجی بایستی زنجیره های ارزش تولید توسط تشکلهای دامی در بخش تشکیل گردد. با عنایت به اینکه تولید در قالب خرد، اقتصادی نبوده و توان رقابت در بازار را نداشته و محکوم به فناست و تجربه چهار دهه ی گذشته در استان این موضوع را به اثبات رسانده است. بنابراین زنجیره ی تولید همچنانکه توسط شرکت تعاونی وحدت اصفهان طی سه سال گذشته تشکیل و مشغول به فعالیت است بایستی در سایر بخشها با مشارکت مستقیم تشکلهای فعال در بخش تشکیل شود تا سود و ارزش افزوده ی حاصل از فروش و صادرات محصول به تعاونیها و در نهایت به دامداران برسد. بویژه تشکیل زنجیره های تولید شیر روستایی تا بتوان دامداران روستایی را از ورشکستگی و تعطیلی واحد، نجات داده و از سیر مهاجرت روستاییان به شهرها جلوگیری نمود.

پیش بینی تولیدات دامی (شیر و گوشت قرمز) به تن

نوع محصول	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱
شیر	۱۳۷۰	۱۴۴۳	۱۵۱۸	۱۵۹۵	۱۶۷۴
گوشت	۶۸/۹	۶۹/۶	۷۰/۳	۷۱	۷۲

وضعیت دامپروری در استان (زیر بخش زنبور عسل)

عسل			تعداد کندو			تعداد		سال
تولید / میانگین Kg								
جمع	مدرن	بومی	جمع	مدرن	بومی	افراد شاغل	زنبوردار	سال
3381406	3379806	1600	733513	732977	536	2020	4118	
3787175	3785575	1600	821535	820998	536	2020	4118	93
2422456	2422223	233	711556	71143	126	1620	3979	94
3126610	3126333	277	715666	715529	137	931	3589	95
4576359	4576298	61	682686	682625	61	1242	3950	96
ارزش تولیدات	سرانه تعداد کلنی	سرانه تولید عسل	سرانه مصرف	سایر فرآورده های زنبور عسل				سال
		kg	g	Kg				
میلیون ریال	کلنی	عسل	عسل	بروموم	موم	گرده گل	ژل رویال	سال
388861.69	178	821	680					
454461	199	920	750					93
387592.96	179	609	480					94
1388308.76	199	871	610	256	21069	2601	209	95
6409426.974	173	1159	880	241	112593	2859	102	96

آماردو ساله زنبور عسل و فراورده های آن

عسل			تعداد کندو			تعداد		سال	
تولید / میانگین									
Kg									
جمع	مدرن	بومی	جمع	مدرن	بومی	افراد شاغل	زنبوردار		
3993724	3993638	86	749016	748968	48	1942	3643	97	
	5.34	1.8							
7358230	7358174	55	916928	916873	55	2608	4626	98	
	8.03	0.6							
ارزش تولیدات	سرانه تعداد	سرانه تولید	سرانه مصرف	سایر فرآورده ها زنبور عسل					سال
	کلنی	kg	g	Kg					
میلیون ریال	کلنی	عسل	عسل	زهر	بره موم	موم	گرده گل	ژل رویال	
8382953.888	205	1096	760		6818	70709	8843	355.4	97
23344061.2	198	1590	1400	0.012	9587	180176	24853	272.39	98

میانگین قیمت فرآورده های زنبور عسل در سال ۹۸ (میلیون ریال)							
ارزش ریالی جمع کل تولیدات	زهر	ژله	گرده	بره موم	موم	عسل	نام محصول
	گرم	کیلوگرم	تن	تن	تن	تن	واحد
	12	270	25	9.5	180	7350	مقدار تولید
	2.5	50	1000	3500	500	400	میانگین قیمت
3088293.5	30	18900	25000	33250	90000	2940000	قیمت کل

توانمندیها

ردیف	شهرستان	تعداد زنبوردار	تعداد کلنی	تعداد زنبوردار بالای هزار کلنی	تعداد زنبوردار با تحصیلات عالی *
1	اردستان	24	866	0	14
2	اصفهان	400	173291	21	18
3	اران و بیدگل	23	1402	0	3
4	برخوار	11	1040	0	2
5	بوئین و میاندشت	36	7370	0	5
6	تیران و کرون	64	7593	0	6
7	چادگان	50	3700	0	5
8	خمینی شهر	135	37237	0	5
9	خوانسار	411	80074	1	65
10	خور	17	768	0	4
11	دهاقان	43	4700	0	4
12	سمیرم	221	31584	0	0
13	شاهین شهر	22	3871	0	2
14	شهرضا	400	90000	30	140
15	فریدن	53	11150	0	12
16	فریدونشهر	235	31000	0	65
17	فلورجان	20	1400	0	5
18	کاشان	259	14595	0	33
19	کلیان	413	30051	0	108
20	نجان	106	12884	0	12
21	مبارکه	32	2643	0	5
22	نائین	11	500	0	0
23	نجف آباد	1569	451296	39	152
24	نطنز	58	5601	0	10

ردیف	شهرستان	تولیدات زنبور عسل شهرستان							تعداد کارگاههای آج موم	تعداد کارگاههای بسته بندی	تعداد فروشگاه عسل
		عسل (kg)	زله رویال (kg)	گرده گل (kg)	موم (kg)	بره موم (kg)	زهر (g)				
1	اردستان	5116	19.25	2	0	0	0	0	0	2	
2	اصفهان	981000	10	1300	30000	2600	500	0	4		
3	اران و بیدگل	7578	4	189	5	0	0	0	0	5	
4	برخوار	5200	0	0	0	0	0	0	2	1	
5	بوئین و میاندشت	48699	.025	1	1295	28	0	0	0	1	
6	تیران و کرون	31000	2	20	5000	50	0	0	0	10	
7	چادگان	27705	1	1	875	0	0	0	0	2	
8	خمینی شهر	201235	1.003	45	3617	170	2	0	2	8	
9	خوانسار	957490	پنج	4260	2289	2840	0	0	50	43	
10	خور	4600	5.04	0	112	0	0	0	0	0	
11	دهاقان	23500	3	70	940	6	0	0	0	1	
12	سمیرم	148881	25	6000	1985	3158	0	0	0	4	
13	شاهین شهر	46000	1	258	960	2	0	1	2	3	
14	شهرضا	1080	50	2000	0	400	0	0	3	8	
15	فریدن	59000	26.85	1500	8000	200	0	0	5	7	
16	فریدونشهر	249790	2	1029	3800	620	0	0	1	7	
17	فلاورجان	10000	0.1	0.5	1	1	0	0	1	1	
18	کاشان	32138	.018	32	1301	18	0	0	0	0	
19	کلپایگان	219902	6.51	177	4489	165.7	0	0	7	14	
20	لنجان	129638	0.2	197	2400	126	0	0	1	1	
21	مبارکه	16764	1.87	4	273	1	0	0	0	0	
22	نائین	2500	0	0	0	0	0	0	0	0	
23	نجف آباد	3159072	686	17162	171622	6865	0	4	21	46	
24	نطنز	30716	1.85	52	652	29	0	0	0	3	

توانمندیها

اعضای تعاونی	سرمایه تعاونی میلیون ریال	تعداد ازمایشگاه عسل	فعالیت شاخص *	تعداد افراد شاخص *	تعداد پرورش دهندگان ملکه		شهرستان	ردیف
					بدون مجوز	بامجوز		
0	0	0	آموزش تولید ژله رویال در سطح کشور	1	1	0	اردستان	1
843		4		10		5	اصفهان	2
فاقد تعاونی زنبورداران	6	0	0	0	0	18	اران و بیدگل	3
0	0	0	0	0	0	0	برخوار	4
0	0	0	پرورش ملکه	1	1	0	بوئین و میاندشت	5
55	400	0	0	0	3	0	تبران و کرون	6
40	200	0	0	0	0	1	چادگان	7
260	5000	0	0	0	3	0	خمینی شهر	8
400	27000	3	پرورش ملکه	2	2	0	خوانسار	9
0	0	0	0	0	0	0	خور	10
30	200	0	0	0	0	0	دهاقان	11
230	4800	0	تولید زله رویال	3	221	0	سمیرم	12
20	1000	1	0	0	0	0	شاهین شهر	13
400	4350	1	ژله رویال، گرده گل، رکورد بالاترین تعداد کلنی	4	1	1	شهرضا	14
86	143	0	0	1	0	0	فریدن	15
270	209	0	0	0	0	0	فریدونشهر	16
20	250	0	0	0	0	0	فلورجان	17
							کاشان	18
244	758.492	2	0	0	0	0	کلیابگان	19
							لنجان	20
							مبارکه	21
0	0	0	0	0	0	0	نائین	22
۱۹۳۰	۱۳۵۰۰۰	۷	ژله رویال - گرده گل - ملکه زنبور عسل - ساخت لوازم زنبورداری	30	6	3	نجف اباد	23
30	150	0	0	0	2	0	نطنز	24

چالش ها:

- * مشکل تامین به موقع شکر
- * پیگیری نشدن طرح گرده افشانی زنبور عسل
- * عدم موفقیت در ساماندهی عسل
- * گرفتن مبالغ قابل توجه توسط مرتع داران از زنبورداران جهت استقرار در مراتع
- * عدم آگاهی باغ داران و کشاورزان از اهمیت وجود زنبورستانها در مزارع و باغات
- * مشکل پرداخت خسارت توسط صندوق بیمه و سایر دستگاههای دولتی به زنبورداران مهاجر
- * استقرار بدون مجوز زنبورداران و ایجاد مشکل برای دیگران
- * واردات ملکه های خارجی بدون شناسنامه بصورت غیر قانونی و توزیع بین زنبورداران

سیاستها :

- * پیگیری بیمه زنبورداران
- * اصلاح نژاد ملکه زنبور عسل با هدف تولید ملکه های آرام و پر تولید و توزیع بین پرورش دهندگان ملکه در بخش خصوصی
- * رهایی صنعت زنبور عسل از تک محصولی
- * طرح بیمه اجباری زنبورستانها
- * ساماندهی عسل های موجود
- * تشکیل کار گروه زنبور عسل (احیای کمیته فنی استان)
- * تشویق بخش خصوصی به شرکت در اصلاح نژاد ملکه

فعالیتها :

- ۱- جمع آوری سه ماهه نرخ فرآورده های زنبور عسل
- ۲- آمارگیری سالیانه واعلام به مراکز ذیربط
- ۳- صدور و تائید شناسنامه های زنبورداری
- ۴- تسهیل شرایط کوچ واستقرار زنبورستانها (داخل و خارج استان)
- ۵- پیگیری بیمه زنبورداران (از طریق صندوق بیمه کشاورزان ، روستائیان و عشایر)
- ۶- اصلاح نژاد ملکه زنبور عسل وتوزیع بین پرورش دهندگان ملکه در بخش خصوصی
- ۷- رهایی صنعت زنبور عسل از تک محصولی
- ۸- آموزش زنبورداران به طرق مختلف (کلاسهای ترویجی ، رسانه ای و عملی میدانی)

۹- ساماندهی عسل های موجود

۱۰- تشکیل کار گروه زنبور عسل (احیای کمیته فنی استان)

مشکلات :

*افزایش بی رویه قیمت موم و شکر

*نابسامانی و نبودن بازار فروش عسل

* تامین نقدینگی

* مشکل استقرار در مناطق مختلف با توجه به زنبوردارشدن اهالی بومی منطقه

*عدم وجود تسهیلات ارزان قیمت

راهکارها :

*تامین به موقع شکر یارانه ای جهت افزایش جمعیت کلنی ها

* تامین تسهیلات سرمایه در گردش با سود مناسب

*پیگیری و حمایت از طرح اصلاح نژاد ملکه های زنبور عسل

*تسهیل گری در پرداخت وام و تامین نقدینگی

*امکان استفاده از بیمه ارزان قیمت برای زنبوردار

*تامین نهادهای مورد نیاز با قیمت یارانه ای

*تشکیل ستاد گرده افشانی

*استاندارد اجباری عسل و نظارت مستمر بر عسل های موجود

*تامین سوخت زنبورداران (نفت ، بنزین و گازوئیل)

*توجیه قضات دادکستری در رابطه با قانون کوچ واستقرار

*نظارت مستمر بر داروهای موجود در بازار

*نظارت بهداشتی بر کارگاه های آج موم

*نظارت بر کیفیت ملکه های تولیدی در ایستگاه های بخش خصوصی

*واردات شکر خام توسط اتحادیه بطور مستقیم با قیمت دولتی * تدوین قوانین حقوق زنبورداران در مراتع

* آگاه سازی باغداران و کشاورزان از منافع گرده افشانی زنبور عسل

* قانونمندی ورود ملکه های وارداتی غیر قانونی

وضعیت آبرزی پروری در استان (زیر بخش شیلات و آبریان)

زیر بخش شیلات با توجه به پتانسیل های منابع آبی شیرین و لب شور خدادادی در استان (اعم از رودخانه ، چشمه ، چاه و قنوات ، دریاچه های طبیعی و نیمه طبیعی و انواع استخرهای ذخیره آب کشاورزی) با دو رویکرد مهم : توسعه و بهبود عملکرد آبرزی پروری و توسعه و ارتقاء فرهنگ مصرف آبریان بنا گردیده است که در تحقق این هدف و بهره برداری بهینه از منابع و پتانسیل های آبی و به خصوص ارتقاء بهره وری با استفاده از مکانیزاسیون در تولید انواع آبریان خوراکی (کپور ماهیان یا ماهیان گرم آبی استان با رویکرد بهره برداری از استخرهای دو منظوره و ذخیره آب کشاورزی و در راستای سیاستهای اقتصاد مقاومتی (بهره برداری از وضعیت موجود) ، ماهی قزل آلا یا ماهیان سردآبی با وجود مناطق مستعد در استان ، ماهیان خاویاری و انواع ماهیان زینتی ، زالوی طبی و تولید انواع بچه ماهی قزل آلا و به خصوص تولید تخم چشم زده ماهی قزل آلا و همچنین اشتغال ، کسب در آمد و تامین بخشی از نیازهای غذایی و پروتئینی با ارزش در استان را دنبال می نماید.

میزان کل تولید ماهیان پرورشی استان ۹۳۵۳ تن بوده است که به ترتیب شهرستانهای: اصفهان ، سمیرم ، فریدونشهر، چادگان و گلپایگان رتبه های اول تا پنجم را در سطح استان به خود اختصاص داده اند. میزان کل اشتغال در موضوع آبرزی پروری در سطح استان ۴۲۶۱ نفر بوده و همچنین ارزش تولیدات آبریان ۲/۷۳۳/۳۰۰ میلیون ریال (۲۷۳/۳ میلیارد تومان) بوده است. از فعالیت هایی شاخص دیگر شیلات استان میتوان به تولید ماهیان خاویاری (عمدتاً فیل ماهی) از سنوات قبل در استان آغاز گردیده که برای اولین بار بعد از حدود هشت (۸) سال خاویار پرورشی ، حدود (۱۰) کیلوگرم خاویار علاوه بر تولید گوشت ، استحصال گردید.

برای اولین بار تخم تمام ماده ماهی قزل آلا در استان تولید گردید که این فعالیت نقش بسزایی در روند تولید و کنترل ورود تخم های چشم زده خارجی خواهد داشت. در حال حاضر فعالیت ها در زمینه های مختلف آبرزی پروری شامل : پرورش ماهیان گرمابی ، پرورش ماهیان سردآبی ، تولید ماهی در منابع آبی ، تولید ماهیان زینتی ، تولید بچه ماهیان قزل آلا ، تولید ماهیان خاویاری و تولید زالوی طبی می باشد. این در حالی است که تا سال ۱۳۸۰ بچه ماهی قزل آلا مورد نیاز خود را از سایر استانها تامین میشد ، در حال حاضر با تولید بیش از پنجاه میلیون قطعه بچه ماهی قزل آلا، بیش از دو سوم تولید خود را به سایر استانهای کشور ارسال می نماید. در خصوص تولید ماهیان قزل آلا ، تولید استان در سال ۱۳۷۵ فقط ۱۰ (ده) تن بوده که این میزان در پایان سال ۹۷ به بیش از ۷۵۰۰ (هفت هزار و پانصد) تن رسیده و بدین معنی است که طی این سالها میزان تولید این ماهی در استان ۷۵۰ برابر افزایش یافته ، که در مقایسه با سرعت رشد سایر تولیدات کشاورزی در استان از جایگاه ممتازی برخوردار می باشد. در زمینه تولید ماهیان زینتی، استان با بیش از ۶۷ (شصت و هفت) میلیون

قطعه رتبه اول کشوری را داشته و همچنین تولید ماهیان گرمابی در استخرهای ذخیره آب کشاورزی رتبه اول کشوری به استان اصفهان اختصاص دارد. در مجموع تولید آبزیان پرورشی استان در سال ۹۷، بیش از ۹۳۰۰ (نه هزار و سیصد) تن بوده است. در خصوص اشتغال زایی در زیربخش شیلات استان در حال حاضر حدود ۴۳۰۰ (چهار هزار و سیصد) نفر در این زمینه فعالیت دارند.

شیلات استان اصفهان پس حدود ۱۰ سال از زیر مجموعه معاونت امور دام مجدداً به لطف خداوندی و همت ریاست محترم سازمان جهاد کشاورزی استان اصفهان در سال ۱۳۹۸ مجدداً به مدیریت مستقل ارتقاء یافت،

سیاستها و فعالیت های شاخص مدیریت شیلات و امور آبزیان استان اصفهان :

الف - طرح بهره برداری بهینه از استخرهای ذخیره آب کشاورزی در جهت تولید انواع آبزیان

درجوار منابع آبی خرد (چاه و چشمه و قنوات) استان که در شرایط خشکسالی انواع استخرهای ذخیره ایجاد گردیده است. پتانسیل و فرصت خوبی برای ابزی پروری بصورت دومانظوره (کشاورزی و تولید آبزیان) فراهم نموده است. در شرایط دمایی منبع آبی بین ۲۰ تا ۲۵ درجه، امکان تولید ماهیان گرمابی (کپور و آمور) دارند. و در شرایط معمولی بدون هوادهی هر متر مربع ۲ قطعه و در صورت استفاده از سیستم هوادهی و افزایش اکسیژن آب امکان تعداد بیشتر تا ۴ الی ۸ قطعه وجود دارد. استخرهای ذخیره آبی که منبع آبی آنها کمتر از ۲۰ درجه و بین ۱۴ تا ۲۰ درجه می باشد و در صورت داشتن آب دائم (حداقل ۵ لیتر در ثانیه) بر روی استخر و همچنین استفاده آن در کشاورزی باشد امکان تولید ماهی قزل آلا می باشد. در حال حاضر حدود ۹۰ درصد تولید ماهیان گرم آبی و ۳۰ درصد تولید ماهیان سردآبی استان را از این منابع حاصل می شود. مهمترین مزایای پرورش ماهی در استخرهای ذخیره آب کشاورزی عبارت است از 1- ارتقاء بهره وری از منابع آبی خرد کشاورزی 2- ارتقاء و بهبود کمی و کیفی محصولات کشاورزی 3- ارتقاء سلامت جامعه با افزایش مصرف ماهی کشاورزان و کتھش استفاده از سموم و کود های شیمیایی 4- افزایش درآمد اقتصادی و اشتغال کشاورزان

ب- مکانیزاسیون و ارتقاء بهره وری در تولید آبزیان :

- مکانیزاسیون یکی از راههای افزایش تولید و بهره وری و استفاده اصولی از وضعیت موجود می باشد. مکانیزاسیون، استفاده از فن آوریها و انواع تجهیزات ابزی پروری از اولویتها و پروژه های شاخص مدیریت شیلات و رویکردی موثر در افزایش تولید در واحد حجم مزارع و ارتقاء سطح بهره وری و همچنین ارتقاء سطح مدیریت مزارع جهت کاهش ریسک تولید و رعایت اصول بهداشتی به منظور کاهش هزینه ها و افزایش سود نسبت به هزینه های تولید و در نهایت ارتقاء کمی و کیفی تولید در مزارع است. و وضعیت ترویج و استفاده از روشهای مکانیزه در مزارع پرورش ماهی و تاثیر بر افزایش تولید به میزان ۱/۵ تا دو برابر با استفاده از انواع دستگاهها را به دنبال دارد.

چ - سرانه مصرف آبزیان استان :

جهت دستیابی و ارتقاء سرانه مصرف آبزیان در راستای افزایش سلامت جامعه با اقدام انواع فعالیت های فرهنگ سازی از جمله برگزاری نمایشگاهها ، جشنواره ها ، همایش ها و کارگاه های آموزشی در استان ، میزان مصرف سرانه آبزیان در استان اصفهان از حدود ۲ کیلو گرم به بیش از ۵ برابر افزایش یافته است . بر اساس برآوردهای انجام گرفته به حدود ۱۰/۶ کیلوگرم رسیده است که این میزان ، حدود یک دوم میزان جهانی می باشد ، و ضرورت دارد در این زمینه فعالیت های گسترده بیشتری با همکاری همه سازمانها انجام بگیرد ، تعداد ۱۸ واحد فرآوری و کنسرو آبزیان در سطح استان در فرآوری انواع ماهیان دریایی و پرورشی نقش اساسی را در استان دنبال می نمایند. همچنین بیش از ۸ واحد عرضه تخصصی در قالب بازارچه های آبزیان در استان فعال می باشند. و همچنین در طی سال گذشته حدود ۵۰۸ تن انواع آبزیان دریایی و پرورشی با ارزش دلاری حدود ۳/۶۵ میلیون دلار از طریق گمرک استان صادر گردیده است

د- برنامه تولید کمی و کیفی انواع ماهیان زینتی افق برنامه ششم توسعه اقتصادی کشور

استان اصفهان به عنوان یکی از مهمترین قطب های تکثیر و پرورش ماهیان زینتی در ایران محسوب می گردد. با توجه به این که این استان تقریباً در منطقه بحرانی آبی قرار دارد با این حال مقام اول را در بین استان هایی که حتی آب فراوان دارند توانسته به دست بیاورد و این به پشتکار و علاقه مردم استان بر می گردد ماهیان زینتی از تنوع بالایی برخوردار بوده ، در حال حاضر از حدود ۴۰۰ گونه ماهی زینتی شناخته شده آب شیرین حدود ۱۲۰ تا ۱۳۰ گونه در کشور و استان اصفهان تولید و تکثیر می گردد. اگر چه تولید تمامی گونه ها در کشور و استان امکان پذیر بوده ، اما باید شرایط خاص فیزیکی و شیمیایی آب و سایر پارامترهای زیستی ماهی را فراهم نمود . هم اکنون انواع ماهیان زنده را شامل: گویی ، مولی ، پلاتی و سوراتیل و همچنین انواع ماهیان تخمگذار از : خانواده: سیچلایدها ، باربها ، تراها ، شامل : آنجل ، اسکار ، سوروم ، تایگر ، رزی بارب ، حلب و .... در سطح استان تولید می گردد.

برگزاری نمایشگاه و جشنواره های ماهیان زینتی در استان و همچنین در نمایشگاه گل و گیاه و ماهیان زینتی و پی گیری ایجاد شهرک های ماهیان زینتی در شهرستان های کاشان ، نجف آباد و اصفهان تشویق بهره برداران به استفاده از طرحهای مکانیزه به منظور کاهش مصرف آب و اجرای طرحهایی با هدف بهینه سازی و کاهش مصرف انرژی و سوخت های فسیلی و همکاری با شهرداری جهت ایجاد مرکز بزرگ عرضه و نمایش ماهیان زینتی با حضور تولید کنندگان

از سایر فعالیت ها میتوان به موارد زیر اشاره نمود:

پیگیری صدور مجوزهای آبیان با همکاری کمیسیون های سازمان که منجر به پروانه موافقت اصولی و تاسیس گردیده و

سال	سال	سال	سال	سال	سال	شرح
۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	
۷۵۵۰	۵۵۰۶	۴۸۲۵	۳۴۹۴	۳۰۷۵	۳۰۵۵	پرورش ماهی سرد آبی (قزل آلا)
۵۳۰۰۰	۴۱۰۰۰	۳۵۹۰۰	۵۱۰۰۰	۲۱۰۰۰	۵۵۰۰۰	تولید بچه ماهی سرد آبی (قزل آلا) (ارقام هزار قطعه)
۱۲۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	تولید تخم چشم زده ماهی (قزل آلا) ارقام هزار قطعه
۹۹۵	۷۵۶	۹۴۱	۹۱۰	۱۰۹۱	۱۰۲۹	پرورش ماهی گرم آبی (کپور ماهیان و خاویاری) تن
۶۷۰۰۰	۶۵۵۰۰	۶۱۵۰۰	۵۷۷۹۰	۵۶۹۰۰	۵۴۰۰۰	پرورش ماهیان زینتی (ارقام هزار قطعه)
۸۰۰	۸۷۶	۷۹۰	۸۱۵	۸۳۱	۸۴۷	تولید در منابع آبی
۱۰۰۰۰۰	۳۰۰۰۰	۰	۰	۰	۰	تولید و پرورش زالوی طبی (عدد)
۱۰/۳	۱۰	۹/۵	۹/۳	۹	۸/۹	سرانه مصرف آبیان (کیلو گرم)
۶	۵	۰	۰	۰	۰	استحصال خاویار (کیلو گرم)
۲۵	۲۲	۲۱	۲۰	۱۹	۱۸	بازارچه های آبیان و صنایع فرآوری
۹۳۵۵	۷۳۷۵	۶۵۷۶	۵۲۳۵	۵۰۱۱	۴۸۸۶	جمع کل تولید آبیان خوراکی

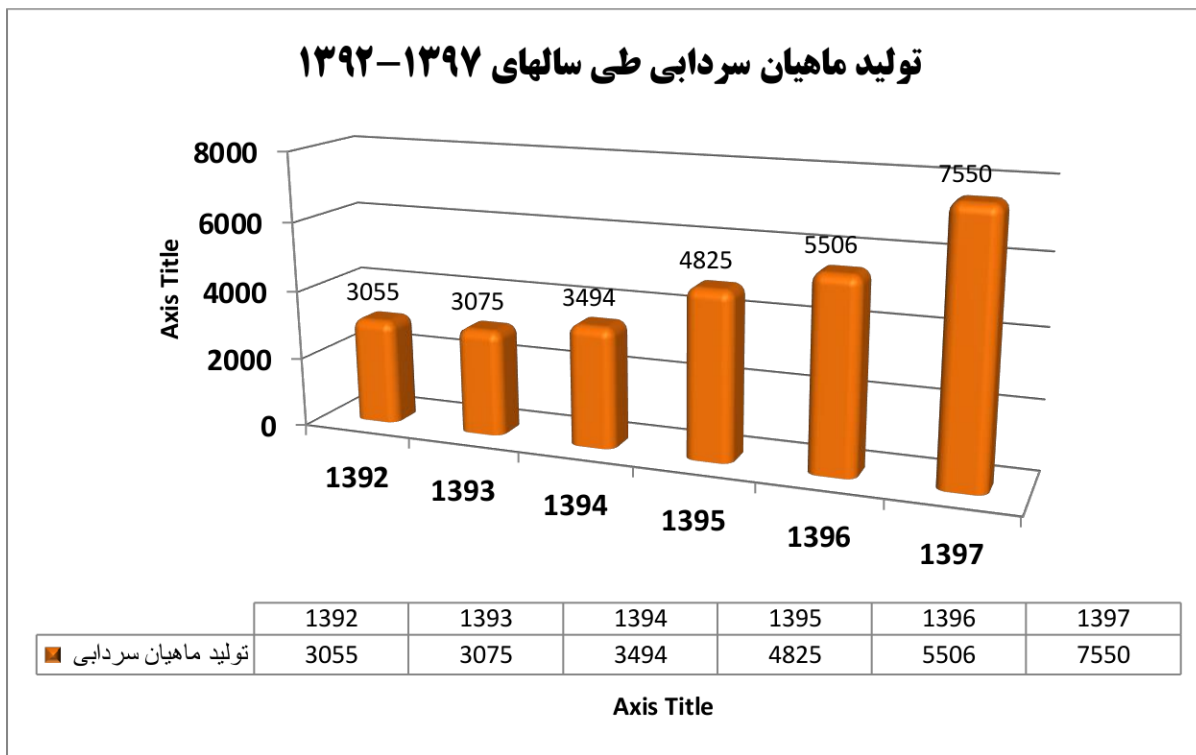
برگزاری دور های آموزشی و کارگاه ها آموزشی ملی و استانی هماهنگی و اجرای بازدید علمی تولید کنندگان از شاخص

های آبی پروری سایر استانها

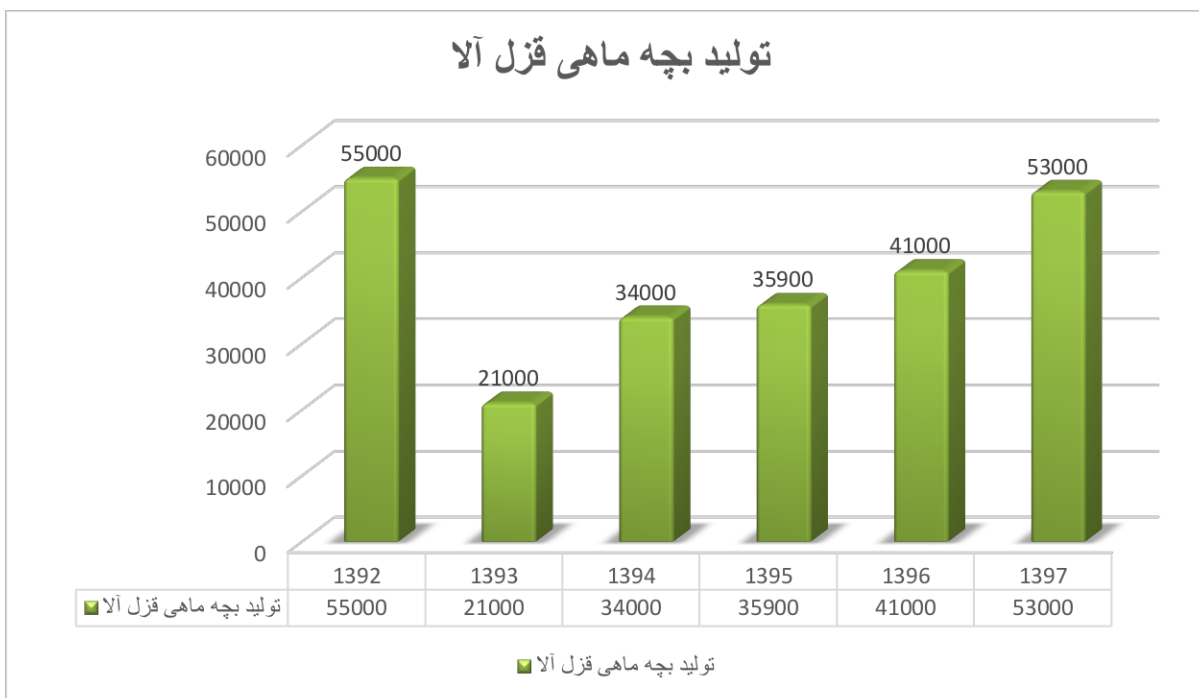
- راه اندازی و بارگزاری سایت شیلات استان با همکاری بخش سازمان و اطلاع رسانی مباحث آبیان

جدول شماره (۱) تولید در زیر بخش آبی پروری استان طی دوره سالهای ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۷

جدول و منحنی رشد شماره (۲) مربوط به پرورش ماهی سرد آبی استان طی سال ۹۲ تا ۹۷

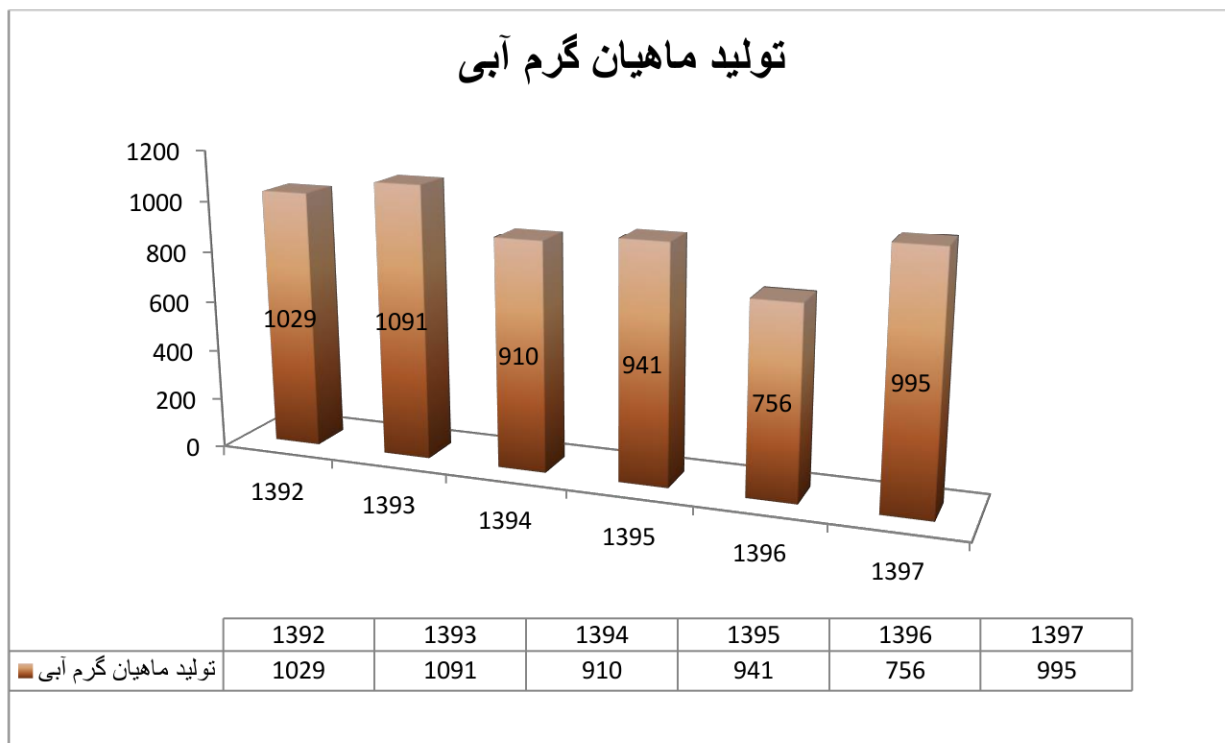

جدول و منحنی رشد شماره ۲ مربوط به تولید بچه ماهی سرد آبی استان طی سال ۹۲ تا ۹۷

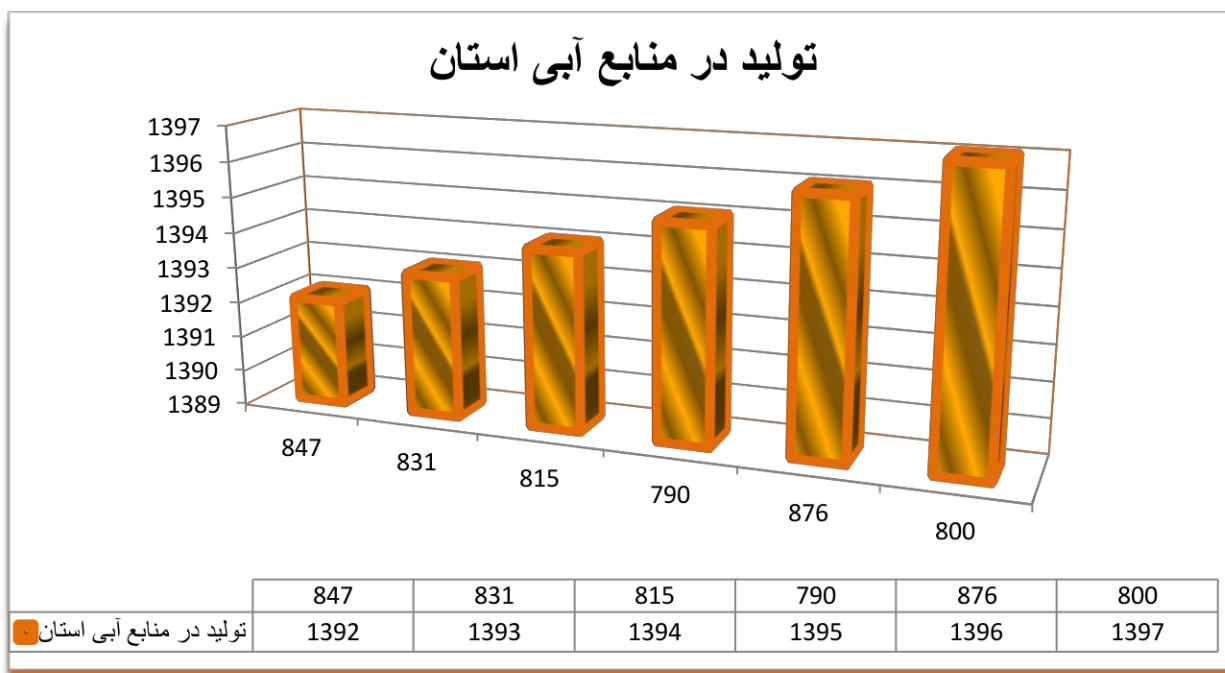

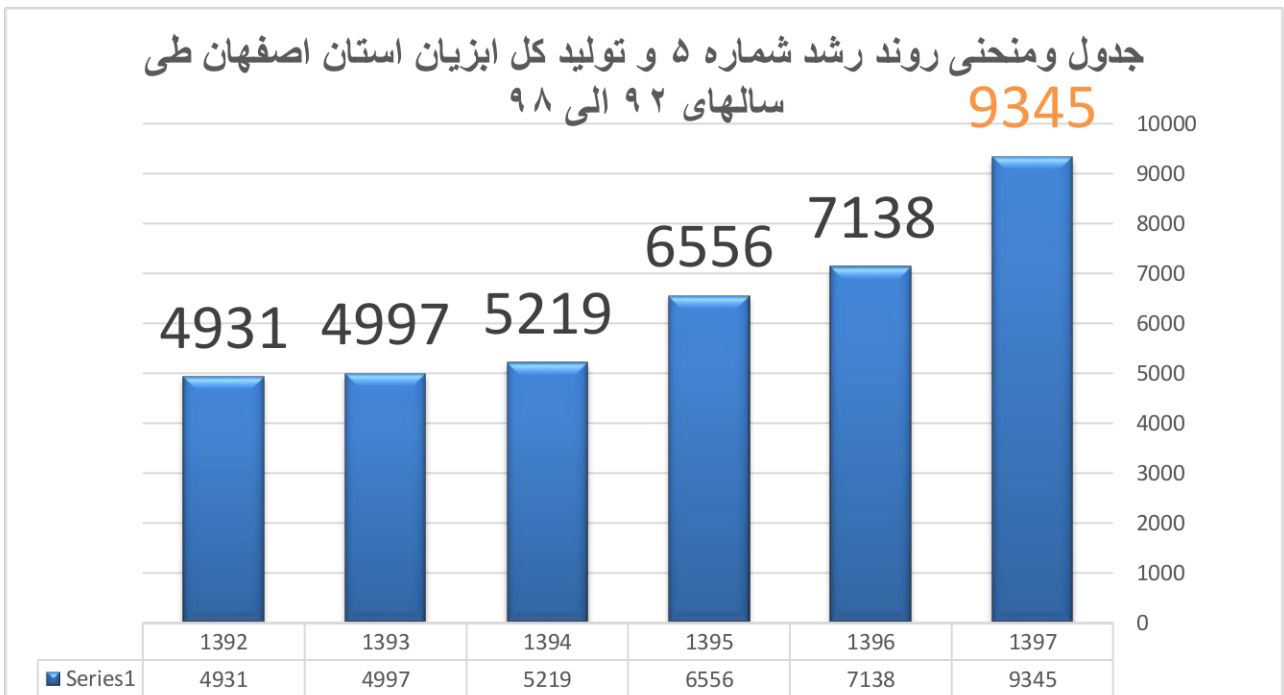
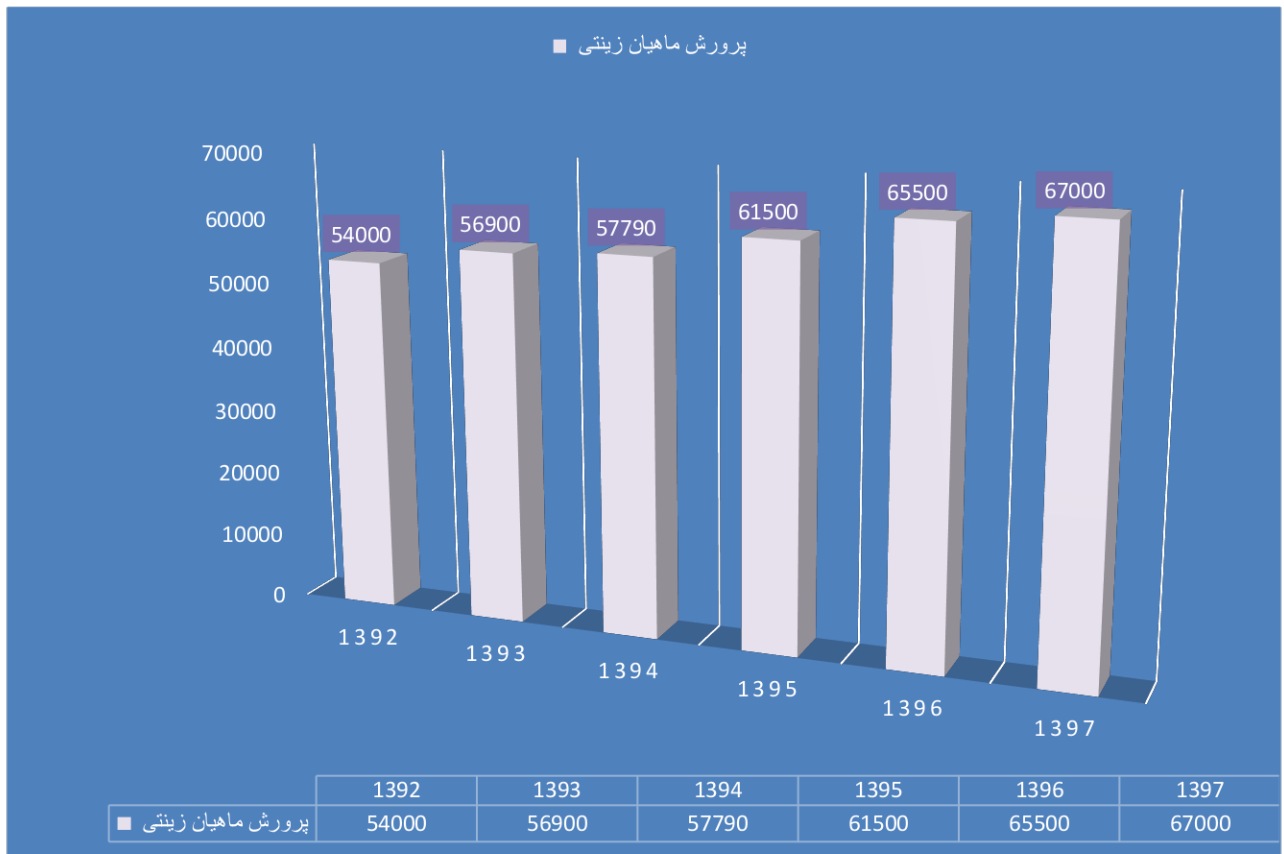
جدول و منحنی رشد شماره (۳) مربوط به پرورش ماهی گرم آبی و ماهیان خاویاری استان طی سال ۹۲ تا ۹۷

جدول و منحنی رشد شماره (۵) مربوط به پرورش ماهی در منابع آبی استان طی سال ۹۲ تا ۹۷

جدول و منحنی رشد شماره (۴) مربوط به پرورش ماهیان زینتی استان طی سال ۹۲ تا ۹۷

جدول شماره ۶ خلاصه پیش بینی اهداف برنامه ششم شیلات استان اصفهان در آبرزی پروری (ارقام: تن)

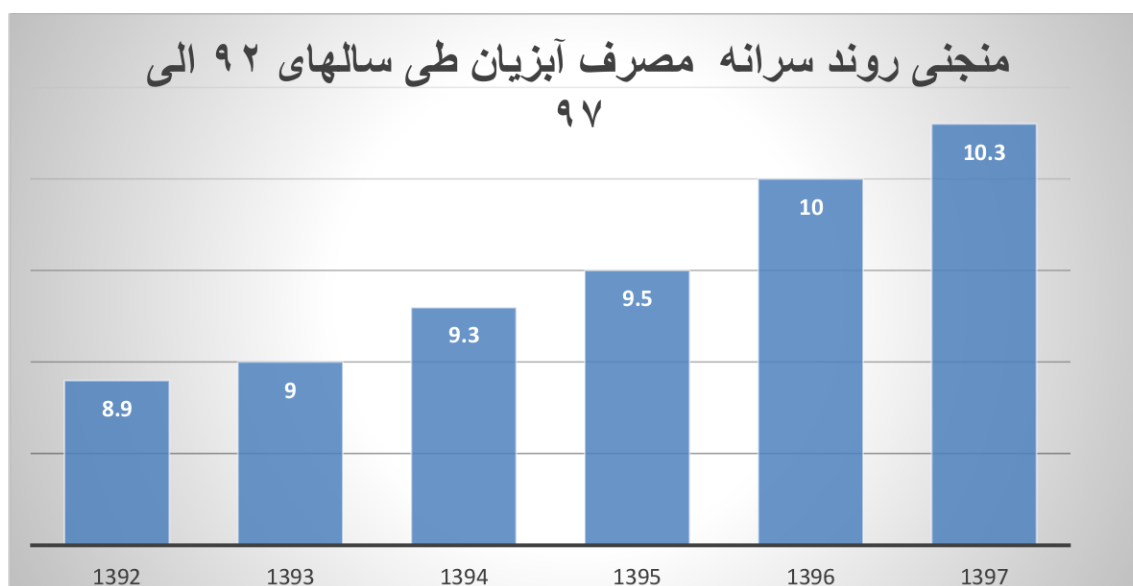
سالهای برنامه ششم	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹
برنامه تولید (تن)	۶۰۰۰	۶۳۶۲	۶۶۱۲	۷۰۱۳	۷۴۶۵

جدول شماره ۷ مقایسه توسعه آبی پروری و تولید انواع آبزیان در استان (سال ۷۵ تا ۹۷)

نوع فعالیت	۱۳۷۵	۱۳۹۷	حدود تغییرات
تولید ماهیان گرم آبی	۹۰	۹۹۵ تن	۱۰ برابر
تولید ماهیان سرد آبی	۶	۷۵۵۰ تن	۹۰۰ برابر
تولید ماهی در منابع آبی	۷۰۰	۸۰۰ تن	---
جمع کل تولید *	۸۳۶	۹۳۵۳ تن	۱۲ برابر
تولید انواع بچه ماهی پرورشی	۰	۵۳ میلیون قطعه	-----
تولید انواع ماهیان زینتی	۱۰ میلیون	۶۷ میلیون قطعه	۶ برابر
میزان مصرف سرانه آبزیان	۲ کیلو گرم	۱۰,۳ کیلو گرم	۵ برابر

نکته : طبق آمار موجود تولید آبزیان استان حدود ۴۰ درصد از برنامه ششم جلوتر می باشد *

جدول و منحنی رشد شماره (۷) مربوط به سرانه مصرف آبزیان طی از سال ۹۲ تا ۹۷

برنامه های توسعه شیلات و امور آبزیان استان اصفهان و برنامه ۱۴۰۴ :

۱- توسعه آبی پروری و تولید انواع آبزیان در منابع آبی خرد و انواع استخرهای دو منظوره و ذخیره آب کشاورزی

- ۲- ارتقاء بهره وری و افزایش تولید آبزیان با بهره گیری از طرحهای مکانیزاسیون
- ۳- مطالعه منابع آبی طبیعی و بازسازی ذخایر و توسعه پرورش آبزیان در قفس
- ۴- ارتقاء فرهنگ مصرف انواع آبزیان و توسعه فرآوری آبزیان و ایجاد بازارچه های تخصصی در شهرستان ها
- ۵- تلاش در استاندارد سازی مزارع و اجرای طرح ارتقاء کیفیت تولید در مزارع
- ۶- نظارت بر واحدهای آبی پروری و جلوگیری از تخلفات آبی پروری
- ۷- توسعه تکثیر و پرورش ماهیان زینتی و ایجاد اشتغال (برای جوانان و زنان)
- ۸- برنامه های آموزشی ، جشنواره و بازدید علمی در راستای اهداف شیلاتی
- ۹- نظارت در صدور انواع مجوزهای آبزیان با فعال سازی تشکل های و تعاونی ها
- ۱۰- ایجاد سایت ها و مجتمع های پرورش آبزیان (سرد آبی - زینتی)

جدول شماره ۸ : پیش بینی تولید و اهداف برنامه پیشنهادی ۱۴۰۵ شیلات استان اصفهان در آبی پروری

سالهای برنامه	ماهیان گرم آبی	ماهیان سرد آبی	منابع آبی	ماهیان خاویاری	کل تولید (تن)	ماهیان زینتی {هزار عدد}
1400	1000	6500	850	12	8362	62000
1401	1100	6700	850	15	8665	64000
1402	1100	6950	850	15	8915	65000
1403	1150	7200	850	18	9218	66000
1404	1150	7500	850	20	9520	68000
1405	1200	7800	850	20	9870	70000

مسائل و مشکلات :

- ۱- بروز خشکسالی و کم آبی در استان در سالهای اخیر مسلماً تاثیرات منفی مثل : کاهش تولید ماهی در منابع آبی استان ، کاهش تعداد واحدهای آبی پروری ، کاهش تولید و حتی تعطیلی تعدادی از مراکز را به دنبال داشته است.
- ۲- افزایش بی رویه قیمت نهاده های تولید آبیان و کاهش کیفیت (بچه ماهی و خوراک ماهیها) طی سالهای اخیر که مجموعاً ۶۵ درصد هزینه تولید را شامل می گردد باعث شده که روز به روز فاصله بین قیمت تمام شده ماهی و فروش ماهی کم و نهایتاً سود تولید کنندگان کاهش یابد . مسلماً افزایش قیمت های تمام شده می تواند باعث افزایش قیمت عرضه ماهی گردد که این امر در دراز مدت باعث کاهش مصرف ماهی خواهد شد
- ۳- و محدودیت پرداخت اعتبارات تسهیلاتی به منظور ارایه تسهیلات ثابت و سرمایه در گردش به آبی پروران و کاهش ناچیز بودن اعتبارات عمرانی جهت توسعه فعالیت های شیلاتی در استان
- ۴- عدم پرداخت خسارات وارده واقعی به آبی پروران از طریق صندوق بیمه محصولات کشاورزی
- ۵- مشکلات صیادان استان در خصوص ارایه مجوزهای صید توسط محیط زیست در زمانهای تعیین شده
- ۶- کاهش نیروی کارشناسی در شیلات استان اصفهان که تا سال ۸۵ در قالب اداره کل با تعداد حدود ۶۰ نفر نیروی کارشناسی و کارگری فعالیت می نموده در حال حاضر فقط با ۵ نفر مشغول فعالیت بوده که این موضوع در روند گسترش فعالیت های آبی پروری در استان مسلماً تاثیر گذار بوده است، و کمبود نیرو در شهرستانهای استان بسیار مشهود است .
- ۷- با توجه به توسعه و گسترش تولید انواع ماهیان زینتی در کشور در شرایط کنونی که در شرایط کم آبی تولید قابل ملاحظه ایی در استانها و به خصوص این استان تولید میگردد و اشتغال و کسب درآمد خوبی را دنبال دارد متأسفانه آمار تولید استان محسوب نمی شود و در تولیدات استانها فقط تولید خوراکی منظور میگردد که حتی آنرا هم ناچیز میدانند .
- ۸- به دلیل خشکسالی و خشک شدن آب زاینده رود در چند سال اخیر ، تنها مرکز تکثیر ماهیان گرمابی استان که سالانه میلیونها لارو و صدها هزار قطعه بچه ماهی گرمابی تولید و در اختیار استان و سایر استانهای کشور قرار می گرفته طی سنوات گذشته به علت عدم همکاری و مشخص نشدن وضعیت مالکیت و کاهش شدید نیروی انسانی و کاهش دبی آب چاهها و در حال حاضر غیر فعال و تعطیل است.
- ۹- با توجه به مشکل کاهش تسهیلات پرداختی به تولید کنندگان شیلاتی پیشنهاد می گردد جهت حمایت تسهیلاتی از زیربخش شیلات صندوق حمایت از تولیدکنندگان شیلاتی در کشور و استانها تشکیل گردد.

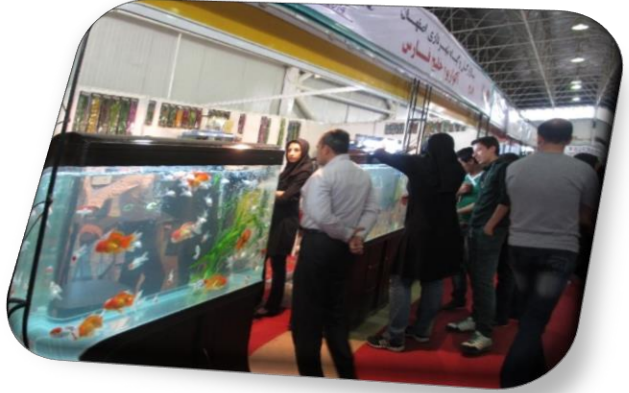
پیشنهاداتی در راستای تحقق و پیشبرد اهداف شیلاتی و آبی پروری در استان :

- ۱- سیاستهای حمایتی در قالب افزایش اعتبارات عمرانی و تخصیص حداقل ۷۰ درصد اعتبارات مصوب برای فعالیتهای شیلاتی و فرهنگ سازی و حفظ ذخایر آبزیان و منابع آبی و افزایش تولید و پروژه های مطالعاتی و سایر آبزیان بصورت متمرکز
- ۲- همکاری و تعامل با نک ها در پرداخت تسهیلاتی به آبی پروران به خصوص مزارع خرد دومنظوره (به خصوص سرمایه در گردش) برای واحدهای آبی پروری و صنایع وابسته و فرآوری آبزیان
- ۳- جذب و به کارگیری نیروهای کارشناسی تخصصی به ویژه در شهرستانها با حمایت بیشتر با ارتقاء چارت تشکیلاتی و ملزم نمودن به پیگیری امور شیلاتی در شهرستانها به خصوص آنهایی که زمینه بیشتری برای توسعه فعالیت دارند و از شهرستانهای شاخص تولید آبزیان هستند .
- ۴- ایجاد سیاست های حمایتی و تعامل سازمانها (وزارت نیرو ، سازمان محیط زیست ، وزرات بهداشت و درمان و شهرداری ها و صدا و سیما و...) و همچنین تخصیص یاران های حمایتی به مباحث شیلاتی با توجه به نوپا بودن نقش آن در سلامت جامعه و تشکیل کارگروههای فعالیتهای شیلاتی در سطح ملی و استان و کمیته های فرعی در شهرستانها و پیگیری فعالیتهای و رفع مشکلات و الزامات ذکر شده برون سازمانی و تعامل بین سازمانی با سازمان مرتبط
- ۵- توجه به بحث آموزش کارشناسان و ارتقاء دانش و مهارت و ایجاد انگیزه با تامین اعتبارات لازم
- ۶- ایجاد شرایط ویژه حمایتی برای ایجاد و تقویت تشکل های آبی پروری در استان با تعامل بیشتر سازمانهای مرتبط

مزرعه پرورش ماهی شهرستان سمیرم

مزرعه پرورش ماهی قزل آلا در آب لب شور با سیستم هوادهی و مکانیزاسیون استان - نمونه بازار تخصصی آبزیان در استان

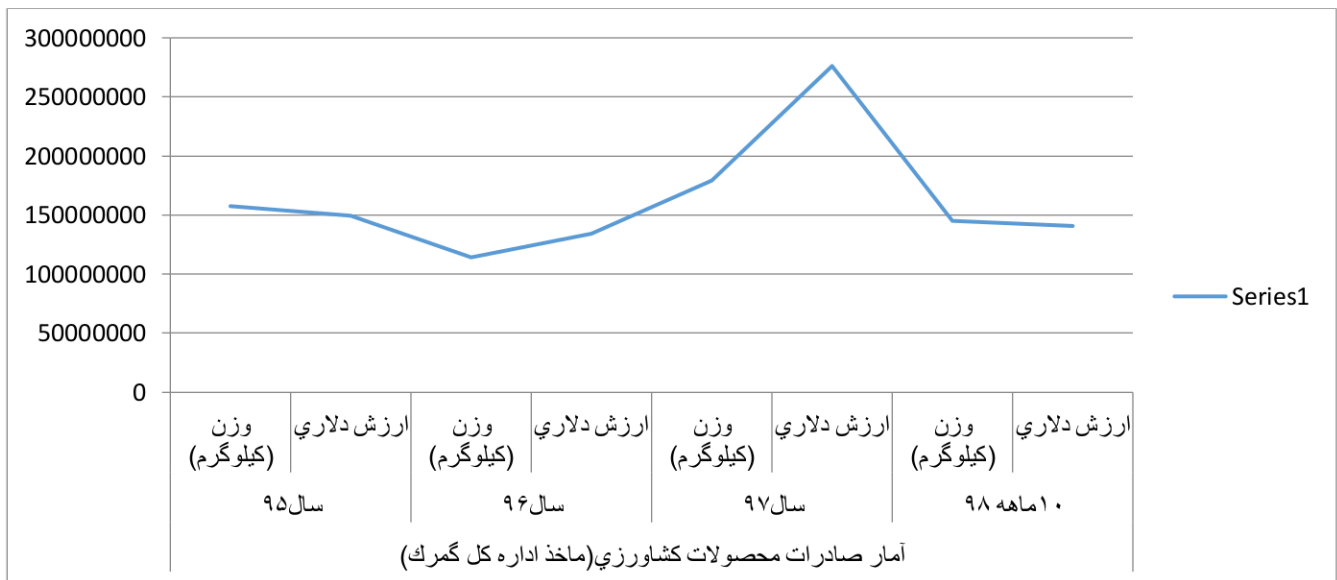
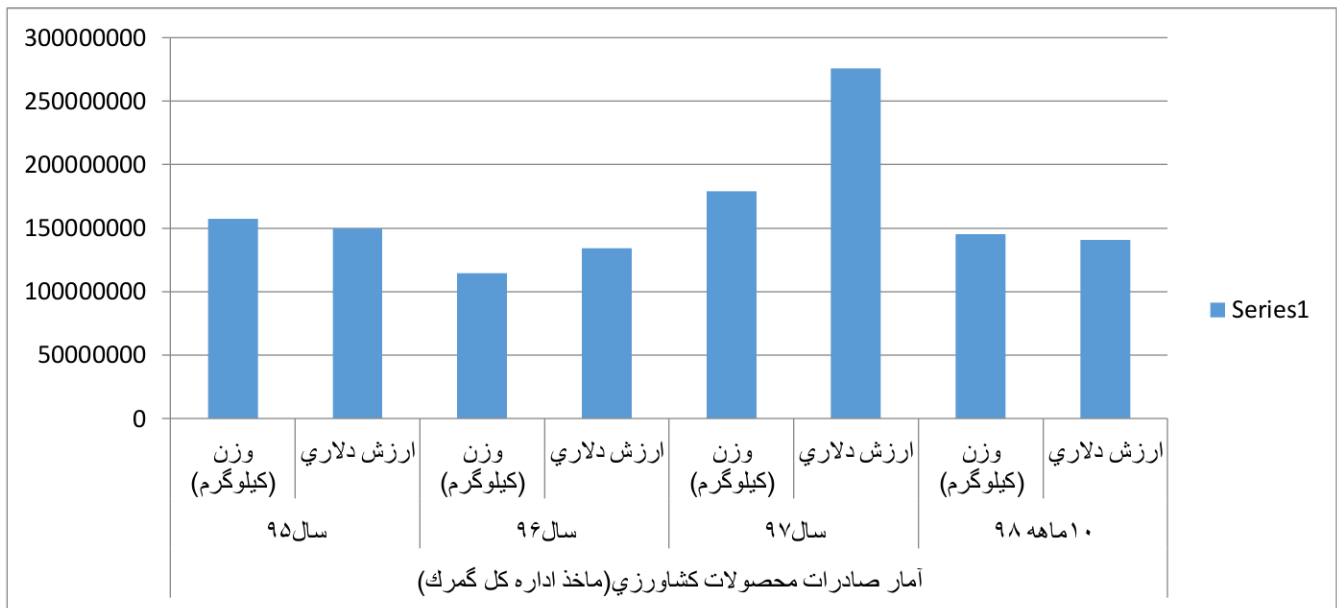
مزرعه پرورش ماهی نمونه کشوری تولید تخم چشم زده فریدونشهر و پرورش ماهیان خاویاری و نمایشگاه ماهیان زینتی و ماهیان گرم آبی

وضعیت بازرگانی محصولات کشاورزی

آمار صادرات محصولات کشاورزی (ماخذ اداره کل گمرک)

۱۰ ماهه ۹۸		سال ۹۷		سال ۹۶		سال ۹۵	
ارزش دلاری	وزن (کیلوگرم)	ارزش دلاری	وزن (کیلوگرم)	ارزش دلاری	وزن (کیلوگرم)	ارزش دلاری	وزن (کیلوگرم)
140638087	145326679	276098963	179230980	134015816	114257891	149559649	157442555

وضعیت صنایع تبدیلی و غذایی محصولات کشاورزی در استان اصفهان

عملکرد مدیریت صنایع تبدیلی و غذایی طی سالهای ۹۲ لغایت ۹۸						
سال	تعداد جواز	تعداد پروانه بهره برداری	جذب ماده خام (تن)	ظرفیت (تن)	اشتغال (نفر)	سرمایه گذاری (میلیون ریال)
۹۲	۹۷	۱۶	۶۳,۰۰۰	۵۵,۰۰۰	۳۱۶	۳۹۷,۰۰۰
۹۳	۶۹	۲۲	۳۶,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۲۶۰	۱۷۵,۰۰۰
۹۴	۳۰	۲۳	۱۱۰,۰۰۰	۷۳,۰۰۰	۴۰۶	۴۶۰,۰۰۰
۹۵	۵۸	۱۱	۶۹,۰۰۰	۷۵,۰۰۰	۱۴۶	۱۶۹,۰۰۰
۹۶	۸۳	۲۶	۱۳۳,۰۰۰	۱۰۴,۰۰۰	۳۶۳	۶۴۲,۰۰۰
۹۷	۱۱۲	۲۰	۲۹۷,۰۰۰	۶۱,۰۰۰	۳۲۶	۷۵۴,۰۰۰
۹۸	۷۹	۲۴	۶۲,۰۰۰	۶۸,۰۰۰	۳۵۵	۱,۶۷۸,۰۰۰

سال	ظرفیت (تن)			
	سردخانه ها	فرآورده های لبنی	خوراک دام و طیور	گلاب و عرقیات گیاهی
۹۲	۶,۰۰۰	۰	۰	۲۰۰
۹۳	۳,۰۰۰	۰	۰	۰
۹۴	۳۱,۰۰۰	۰	۱۳,۰۰۰	۱,۹۱۰
۹۵	۰	۰	۲۶,۰۰۰	۰
۹۶	۱۶,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۰	۱,۰۰۰
۹۷	۱۶,۰۰۰	۰	۲۴,۰۰۰	۷,۷۰۰
۹۸	۳۱,۰۰۰	۱,۶۵۰	۷,۰۰۰	۵۱۰

برنامه پنج ساله ششم توسعه صنایع تبدیلی بخش کشاورزی

سال	جذب ماده خام (تن)	سرمایه گذاری (میلیون ریال)	اشتغال (نفر)	بازسازی و نو سازی (واحد)
۱۳۹۶	107,000	835,000	344	4
۱۳۹۷	118,800	1,024,000	409	4
۱۳۹۸	123,502	1,172,500	453	4
۱۳۹۹	123,000	1,۲۴۱,۰۰۰	4۶3	۵
۱۴۰۰	12۴,۸۰۰	1,۳۹۱,500	۴۸۹	۶

عملکرد برنامه پنج ساله ششم توسعه صنایع تبدیلی بخش کشاورزی

سال	جذب ماده خام (تن)	سرمایه گذاری (میلیون ریال)	اشتغال (نفر)	بازسازی و نو سازی (واحد)
96	133,000	642,000	363	4
97	297,000	754,000	326	4
98	62,000	1,678,000	355	4

وضعیت آب و خاک و امور فنی مهندسی در استان اصفهان

اهم فعالیت‌های ساماندهی و بهبود مدیریت اراضی کشاورزی استان عبارتند از: اجرای طرح‌های توسعه سیستم‌های نوین آبیاری، عملیات تجهیز و نوسازی در اراضی مدرن و سنتی و احداث و بهسازی کانال‌های آبیاری عمومی که علاوه بر نگهداشت آب در منابع زیر سطحی و روسطحی باعث افزایش راندمان و جلوگیری از هدر رفت و مصرف بهینه آب می‌شوند. جدول ذیل نشان دهنده حجم طرح‌های اجرا شده تا پایان سال ۱۳۹۷ است. با اجرای این طرح‌ها در مجموع ظرفیت سالانه حدود ۸۳۵/۲ میلیون متر مکعب صرفه جویی و ۱۲۸/۹ میلیون متر مکعب استحصال آب در استان ایجاد گردیده و راندمان آبیاری در حال حاضر حدود ۴۹ درصد می‌باشد.

حجم طرح‌های آب و خاک اجرا شده تا پایان سال ۱۳۹۷

نام طرح	واحد	عملکرد تا پایان سال ۱۳۹۷	ظرفیت میزان صرفه جویی و استحصال آب سالانه (میلیون متر مکعب)
تجهیز و نوسازی سنتی	هکتار	۱۳،۸۹۰	۲۷/۷۸
تجهیز و نوسازی مدرن	هکتار	۴۰،۵۰۱	۸۱
کانال‌های آبیاری عمومی	کیلومتر	۴،۸۵۱	۸/۷۳
آبیاری تحت فشار	هکتار	۱۲۳،۲۹۸	۵۳۱/۵۰
طرح‌های کوچک تامین آب	میلیون متر مکعب	۲۲۰	۰/۵۲۸
لوله گذاری	کیلومتر	۳،۱۸۳	۷/۶۲۵
احیاء و مرمت قنوات	کیلومتر	۱،۶۳۶	۱۲۸/۹۲
شبکه آبیاری درجه ۳ و ۴	هکتار	۴۵،۰۰۰	۱۰۵/۱۹
تسطیح لیزری	هکتار	۳۶،۴۲۱	۷۲/۸۴
مجموع	—	—	۹۶۴/۱۱۵

حجم فعالیت‌های پیش بینی شده این بخش طی سال‌های برنامه (۱۳۹۸-۱۴۰۵) شامل تجهیز و نوسازی مدرن اراضی به میزان ۴۶۳۵۰ هکتار، اجرای سیستم‌های نوین آبیاری به میزان ۹۰۵۶۸ هکتار، اجرای لوله گذاری به میزان

۴۰۰ کیلومتر ، احیاء و مرمت قنوات به میزان ۲۰۰۰ کیلومتر و احداث شبکه آبیاری ۳ و ۴ به میزان ۹۰۷۲۰ هکتار میباشد. کل حجم آب صرفه جویی شده با اجرای این برنامه ها حدود ۲۸۸ میلیون متر مکعب خواهد بود .

**سطوح برنامه ریزی شده و حجم آب صرفه جویی برنامه اقدامات زیربنایی و سخت افزاری
با احداث و تکمیل زیرساختها**

کل حجم آب صرفه جویی شده تا افق طرح (میلیون متر مکعب)	مجموع	۱۴۰۵	۱۴۰۴	۱۴۰۳	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	واحد عملیات	نوع عملیات اجرایی
75/47	۴۶۳۵۰	۴۲۰۰	۴۳۰۰	۵۰۰۰	۵۸۵۰	۸۹۵۰	۹۰۵۰	۴۰۰۰	۵۰۰۰	هکتار	تجهیز و نوسازی مدرن
199/08	۹۰۵۶۸	۱۱۳۲۱	۱۱۳۲۱	۱۱۳۲۱	۱۱۳۲۱	۱۱۳۲۱	۱۱۳۲۱	۱۱۳۲۱	۱۱۳۲۱	هکتار	آبیاری تحت فشار
۰/۷۲۰	۴۰۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	۵۰	کیلومتر	لوله گذاری
-	۲۰۰۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	۲۵۰	کیلومتر	احیاء و مرمت قنوات
12/41	۳۰۷۲۰	۳۸۴۰	۳۸۴۰	۳۸۴۰	۳۸۴۰	۳۸۴۰	۳۸۴۰	۳۸۴۰	۳۸۴۰	هکتار	شبکه آبیاری ۳ و ۴
۲۸۷/۶۸											مجموع

فعالیت های زیر بخش ترویج در استان اصفهان

ردیف	عوامل دست اندر کار شبکه ترویج کشاورزی استان اصفهان	تعداد
۱	نیروه های دولتی کارشناس مروج کشاورزی در سطوح استانی، شهرستانی و مراکز جهاد کشاورزی	۲۰۵
۲	سربازان سازندگی	۴۰
۳	مراکز جهاد کشاورزی غیر دولتی	۷۶ مرکز
۴	مددکاران ترویجی کشاورزی	۱۴۴۳ نفر
۵	نظام صنفی کارهای کشاورزی	۱۰۰۰۰۰ نفر
۶	محققین معین	۸۰ نفر
۷	تعاونی تولید	تعداد ۵۵-۲۰۳۰۰ عضو

عناوین فعالیت های زیر بخش ترویج

چکیده مدیریتی برای هر شاخص :

۱- توانمندسازی مروجین:

طرح نظام نوین ترویج کشاورزی مجموعه ای از ساز و کارهای سیاست گذاری، برنامه ریزی، اجرایی و نظارتی است که با هدف ارتقاء و توسعه دانش و روز آمد نمودن مهارتهای شغلی و ارتقاء بهره وری در تولید و خدمات بخش کشاورزی، طراحی و مدیریت می شود. که در این راستا کارشناسان در ۷ گروه آموزشی در حدود ۳۴۰ ساعت در رشته های زراعت، باغبانی، دامپروری، گلخانه، پرورش طیور، زنبور عسل، آبیاری پروری و غیره آموزش دیده اند و به تعیین ۲۰۶ پهنه تولیدی در سطح استان تقسیم گردیده اند و ۱۲ کارشناس عالی ترویج استان نظارت بر اجرای مطلوب طرح را عهده دارند. حضور ۸۵ محقق معین به منظور پشتیبانی علمی و تحقیقاتی از طرح نظام نوین از دیگر برنامه های طرح نظام نوین ترویج می باشد. راه اندازی سامانه جامع پهنه بندی و مدیریت داده های کشاورزی برای ثبت اطلاعات به روز شده محصولات و بهره برداران و بهره برداری ها و فعالیت های حوزه ترویج و مراکز جهاد کشاورزی از جمله دیگر فعالیت ها می باشد. ایجاد تالار ترویج دانش و فنون کشاورزی و بارگذاری بیش از ۱۸۰ رسانه آموزشی و ترویجی در پرتال مدیریت ترویج استان از دیگر اقدامات انجام شده در راستای این طرح می باشد.

۲- هم افزایی تحقیق و ترویج:

۱- داشتن مزارع الگویی و شاخص ۲- روز مزرعه و تشویق بهره برداران جهت تولید بیشتر ۳- جشن خرمن و هفته انتقال یافته ها در مزارع بهره بره برداران و تشویق شدن بهره برداران به منظور افزایش تولید ۴- فرهنگ سازی به منظور کار گروهی در بین بهره برداران ۵- شناسایی بهره برداران با عنوان خبره و استفاده از دانش و فناوری آنها توسط دیگر بهره برداران ۶- امکان ثبت دانش بومی در صورتیکه در محل شاخص باشد و ارائه آن به دیگر شهرستانها و یا استانها.

۳- هماهنگی، مدیریت و نظارت بر سایتهای جامع الگویی ترویجی و کانونهای یادگیری:

برنامه ریزی بهتر برای برقراری ارتباط بیشتر بلا بهره برداران مخصوصا بهره برداران شاخص در سایتهای الگویی و ترویجی باید شاخص هایی همچون نوع آبیاری- میزان تولید- سطح- نوع زمین- نوع گیاه- تعداد دفعات آبیاری- روشهای آبیاری- EC آب و غیره مد نظر باشد. ابتکارات و نوآوری باید در سایت های الگویی تولیدی ترویجی و کانون یادگیری مد نظر قرار گیرد. در خصوص پهنه بندی ها باید کمیته هایی در شهرستان مستقر باشند و نسبت به سایت موجود در پهنه و محصول تولیدی و شاخص بودن محصولات نظرات و پیشنهادات خود را ارائه نمایند. - افزایش تولید در واحد سطح با توجه به آموزش های ارائه شده به بهره برداران.

- تشویق گروه هدف جهت افزایش عملکرد کاشت محصولات با نیاز آبی کم و بهره بالا.
- ارتباط بهره بردار با مراکز تحقیقات و محققین به منظور بر طرف نمودن مشکلات و بالا بردن سطح تولید.
- بالا بردن سطح دانش بهره برداران و گروه هدف در پهنه های مشخص شده و به روز رسانی دانش بهره برداران.

۴- انتخاب و آموزش تسهیلمان زن توسعه روستایی:

زن تسهیلمگر توسعه روستایی، به داوطلب روستایی اطلاق می گردد که توسط زنان روستایی انتخاب و در یک ارتباط دوسویه، روند خودباوری و توسعه خودجوش محلی زنان روستایی را زمینه سازی و تسهیل می نماید. مهمترین اهداف اجرای این طرح شامل موارد ذیل می باشد.

۵- ایجاد صندوقهای اعتبارات خرد زنان روستایی و عشایری:

برنامه های اعتبارات خرد از رهیافت های مهم فقرزدایی در دهه های اخیر است که با ایجاد و گسترش فعالیت های درآمدزا به ویژه برای زنان کم درآمد، توسعه جوامع محلی را تسهیل می کند. مهم ترین اهداف تشکیل صندوق های اعتبارات خرد محلی زنان روستایی را می توان در موارد ذیل خلاصه نمود:

- توانمندسازی جامعه محلی از طریق ایجاد بستری مناسب برای مشارکت جمعی زنان در قالب گروه های اعتبار - پس انداز

- ارتقاء مهارت های فردی و اجتماعی زنان روستایی از طریق برنامه های آموزشی

- تجهیز پس انداز خانوارهای روستایی در جهت تامین مالی فعالیت های درآمدزا
- افزایش درآمد خانوارهای کم درآمد از طریق پرداخت وام های کوچک برای انجام فعالیت های درآمدزا
- بانک پذیری اعضا.

بدین منظور واحد کارشناسی امور زنان روستایی مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی سازمان، پروژه تشکیل صندوق های اعتبارات خرد زنان روستایی را از سال ۱۳۸۵ در روستاهای استان به مرحله اجرا درآورده است و تا کنون ۳۳ صندوق در سطح استان تشکیل گردیده است.

۶- ترویج مهارت های شغلی زندگی:

زنان روستایی به دلیل داشتن نقش های چند گانه از جمله مدیریت خانه ، امور مزرعه ، دامداری ، صنایع تبدیلی و ... در توسعه اجتماعی - اقتصادی و حتی فرهنگی جامعه روستا بسیار موثرند. بنابراین ضروری است با برگزاری دوره های آموزشی ویژه در بخش های مختلف کشاورزی، برای بهبود ارتقاء کیفی و کمی کار و نیز افزایش سطح دانش و توانمندی آنان ، اقدام نمود. مهم ترین اهداف اجرای این طرح شامل موارد ذیل می باشد:

- ترویج و توسعه مشاغل خانگی مناسب زنان روستایی و عشایری در جهت افزایش تولیدات کشاورزی.
- آموزش و تقویت مهارت های فنی زنان روستایی.
- ارتقاء روحیه خودباوری و انگیزه فعالیت اجتماعی در زنان روستایی و عشایری.
- توسعه زمینه های مشارکت اجتماعی و اقتصادی زنان روستایی.

۷- تهیه و تولید تکنولوژی های آموزشی:

باتوجه به اینمهمه تکنولوژی آموزش روشن منطقی ومهارت استفاد از ابزارهای موجود از جمله رسانه ملی (رادیو و تلویزیون وانواع اپلیکیشن ها و ....) می باشد لذا می توان بامیریت صحیح در تولید محتوای این تکنولوژی دانشونگرس مخاطبان بخش کشاورزی را ارتقاء بخشید که حاصل این افزایش دانش تولید ، عمکرد ومحصول ، کار آفرین و ایجاد شغل وسلامت محصول در مناطق مختلف جامعه روستایی و شهری.

۸- تهیه و تولید رسانه های نوشتاری ترویجی نشریات و مجلات کشاورزی:

باتوجه به اینکه تولید رسانه های نوشتاری نیاز به ابزاری خاصی ندارد لذا تولید اینگونه رسانه ها از جمله انواع نشریات آموزش ، بروشور ها ، هند بوک ، پوستر ، اطلاعیه و .... می توان با صرف هزینه های خیلی کمتر به نسبت به تولید رسانه های ویدئواری و شنیداری و در زمان کوتاهی تولید وتوضیح نمود .

۹- حمایت و توانمندسازی مددکاران ترویجی:

نظر به اهمیت نقش مددکاران ترویجی در شهرستانها و مراکز جهاد کشاورزی در راستای انتقال یافته های جدید به بهره برداران با توجه به کمبود نیروی متخصص خود منجر به افزایش بهره وری در تولید و استفاده بهینه از خاک ، آب و نهاده ها می گردد. لزوم برگزاری کلاس ها و دوره های آموزشی برای مددکاران ترویجی و برنامه ریزی برای بازدید

آنها از طرح های موفق و نوین ملی و استانی و نیز در نظر گرفتن انگیزه های مادی و معنوی برای تشویق و ترغیب هرچه بیشتر به این همیاران بخش کشاورزی بسیار حائز اهمیت و توجه می باشد.

۱۰- توانمندسازی اعضا و ارکان مراکز خدمات غیر دولتی:

نظر به خصوصی سازی تصدیگری های دولتی و واگذاری آنها به بخش خصوصی اهمیت شرکت های خدمات مشاوره ای در راستای فعالیت های بخش کشاورزی بسیار حائز اهمیت بوده لذا آموزش ،حمایت های مادی و معنوی از اعضا و ارکان مراکز خدمات غیر دولتی و نیز جلوگیری از راه اندازی موسسات موازی با آنها نقش مهمی در رسالت این شرکت ها دارد و عدم تغییر سیاستگذاری های مربوط به شرکت ها می تواند موجب دلگرمی و ثبات و قوام بیشتر در این شرکت ها و اعضای مربوط به آنها گردد.

۱۱- نوسازی و تجهیز مراکز کشاورزی:

نظر به اهمیت مراکز جهاد کشاورزی که به عنوان حامی خط مقدم تولید در راستای بخش کشاورزی فعال می باشند رسیدگی، تجهیز و ایجاد مراکز جهاد کشاورزی مجهز،کامل و توانمند در این راستا بسیار موثر و کارآمد بوده و به نوعی این مراکز نمایش و نمود فعالیت های ستادی وزارت جهاد کشاورزی در مناطق تولید می باشند و لذا برنامه ریزی و تدبیر لازم برای تجهیز و نوسازی آنها بسیار ضروری و حائز اهمیت می باشد.

عنوان شاخص	نقاط قوت	نقاط ضعف	پیشنهادات
<p>توانمندسازی مروجین مسئول پهنه</p>	<p>-برگزاری دوره آموزشی ویژه کارشناسان -بارگذاری اطلاعات نشریات، بروشور و فیلم های آموزشی در پرتال ترویج و تالار دانش جهت استفاده کارشناسان -بازدید مستمر کارشناس عالی ترویج و محققین از پهنه های تولیدی</p>	<p>-کمبود نیروی انسانی -کمبود وسیله نقلیه -کمبود تجهیزات رسانه ای (دوربین و تبلت و ...) -کمبود اعتبار جهت بازدید آموزشی و ترویجی -ورود اطلاعات به سامانه مدیریت داده بسیار زمان بر می باشد.</p>	<p>- ورود اطلاعات داده های کشاورزی توسط کارشناس IT یا شخص بهره بردار انجام شود. -اعتبار بیشتر جهت بازدید علمی و آموزشی کارشناسان</p>
<p>هم افزایی تحقیق و ترویج</p>	<p>-افزایش ضریب پوشش فعالیت های ترویجی -انسجام در سیاست گذاری مشارکت - ترویج و آموزش به بهره برداران در قالب پهنه های کشاورزی بازدید آموزشی به منظور بالا بردن توان علمی کشاورزان و افزایش عملکرد</p>	<p>-کمبود نیروی انسانی - کمبود کارشناس در مراکز جهاد کشاورزی -عدم انگیزه پرسنل به دلیل پایین بودن سطح دستمزد</p>	<p>ارتباط مستمر و بهتر مراکز تحقیقات با کشاورزان و بهره برداران -بازدید بهره برداران از مزارع شاخص در دیگر استانها و ارتباط کشاورزان خبره استانها با همدیگر و تبادل اطلاعات</p>
<p>هماهنگی، مدیریت و نظارت بر سایتهای جامع الگویی ترویجی و کانونهای یادگیری</p>	<p>پردازش علم و فن و ارائه آن به گروه هدف در کانون یادگیری -ایجاد سایت الگویی در پهنه های کشاورزی و انتخاب بهره برداران پیشرو و برتر به عنوان شاخص و استفاده بهینه از دانش آنها -افزایش عملکرد در سایتهای الگویی نسبت به مزارع گروه هدف -آموزش بهره برداران در سایتهای تشویق آنها برای افزایش عملکرد</p>	<p>-در گیر بودن کارشناسان در چند شغل - کمبود وسیله نقلیه</p>	<p>آموزش کارشناسان</p>

<p>- لزوم آموزشهای فرهنگی و اجتماعی و درک ضرورت مشارکت زنان از سوی همسران آنان</p> <p>-سوق دادن درصدی از اعتبارات به منظور زمینه سازی و توانمندسازی جوامع محلی</p> <p>-استفاده از امکانات آموزشی سایر سازمان ها و ارائه آموزش های مهارتی و فراهم آوردن امکانات برای اثر بخش بودن آموزش ها</p> <p>-حمایت از تسهیلمان و تسهیل در اعطای تسهیلات به آنان ،اولویت قرار دادن آنان در فعالیتهای ترویجی و توسعه ای و حمایت از گسترش آموزش ها توسط تسهیلمان</p> <p>- فراهم آوردن زمینه های لازم برای افزایش انگیزه و تشویق تسهیلمان</p>	<p>-وجود موانع فرهنگی و آداب و رسوم دست و پا گیر در مشارکت زنان روستایی</p> <p>-فقدان اعتبارات لازم در اجرای طرح</p> <p>- تعداد کم تسهیل گران در روستاهای واجد شرایط</p> <p>- کافی نبودن برنامه های آموزشی (سطح پوشش و کیفیت) به دلیل کمبود اعتبارات</p> <p>-عدم حمایت های لازم از تسهیلمان (اردو های آموزشی و انگیزشی ، ابزار کار،...</p> <p>-کاهش انگیزه به دلیل عدم حمایت های لازم در طول مدت تسهیلمانی</p>	<p>-ظرفیت سازی در جوامع محلی برای واگذاری امور مردم به خودشان و تقویت مشارکت آنان در راستای اصل ۴۴ قانون اساسی</p> <p>-ایجاد ارتباط دو سویه بین کارگزاران دولتی و زنان روستایی از طریق زنان تسهیلمان روستا</p> <p>- ارتقاء منزلت زنان و ارائه یک الگوی ترویجی - مشارکتی برای زنان روستایی</p> <p>- توانمندسازی فرهنگی و اجتماعی زنان روستایی</p> <p>- تسهیل در سازماندهی نهادها و گروه های خودجوش توسعه محلی زنان روستایی</p> <p>-به فعل در آوردن پتانسیل های موجود در روستا</p> <p>-زمینه سازی برای توسعه کمی و کیفی پروژه های ویژه زنان روستایی شناخت و آگاهی بیشتر تسهیلمان</p>	<p style="text-align: center;">انتخاب و آموزش تسهیلمان زن توسعه روستایی</p>
--	--	--	--

<p>۱- اعطای تسهیلات مناسب جهت راه اندازی و توسعه مشاغل</p> <p>۲- ایجاد بازارهای محلی و زنجیره ای ویژه زنان کارآفرین</p> <p>۳- هم سو نمودن فعالیتهای ارگانهای مختلف در ایجاد صندوق های اعتبارات خرد زنان روستایی</p> <p>۴- فراهم نمودن امکانات لازم به منظور بازدید اعضای صندوق ها ی اعتبارات خرد از فعالیتهای سایر استانها</p>	<p>۱- عدم همکاری و وجود قوانین دست و پا گیر در ارائه تسهیلات توسط بانکهای عامل</p> <p>۲- کمبود اعتبارات دولتی و تخصیص آن به صندوقها</p> <p>۳- فعالیتهای موازی سایر ارگانها از جمله کمیته امداد، بهزیستی و سپاه</p> <p>۴- مشکلات بسته بندی و فروش محصولات تولیدی توسط اعضای صندوقها و نبود و عدم دسترسی به بازار های محلی</p>	<p>۱- توانمندسازی جامعه محلی از طریق ایجاد بستری مناسب برای مشارکت جمعی زنان در قالب گروه های اعتبار- پس انداز</p> <p>۲- ارتقا مهارت های فردی و اجتماعی زنان روستایی از طریق برنامه های آموزشی</p> <p>۳- تجهیز پس انداز خانوارهای روستایی در جهت تامین مالی فعالیت های درآمدزا</p> <p>۴- افزایش درآمد خانوارهای کم درآمد از طریق پرداخت وام های کوچک برای انجام فعالیت های درآمدزا</p> <p>۵- دسترسی آسان به منابع مالی</p> <p>۶- تقویت اقتصاد خانواده های جامعه روستایی</p> <p>۷- کاهش فقر در مناطق روستایی و بین زنان روستایی</p> <p>۸- جلوگیری از مهاجرت از روستاها</p>	<p>ایجاد صندوقهای اعتبارات خرد زنان روستایی و عشایری</p>
<p>۱- شناسایی و مکان یابی مناطق مناسب و بدون استفاده در مناطق روستایی</p> <p>۲- اعطای تسهیلات مناسب و کافی جهت راه اندازی و توسعه مشاغل</p> <p>۳- ایجاد بازارهای محلی و زنجیره ای ویژه زنان کارآفرین</p> <p>۴- ایجاد و راه اندازی انجمن های زنان کارآفرین</p>	<p>۱- عدم وجود سرمایه کافی جهت شروع و توسعه کار</p> <p>۲- وجود مشکلات در روند دریافت پروانه کسب و کار بهداشت</p> <p>۳- کمبود فضای مناسب و استاندارد جهت فعالیت در زمینه های مختلف شغلی</p> <p>۴- فقدان اعتبار مالی و دست و پا گیر بودن قوانین بانکها جهت اخذ تسهیلات بانکی</p> <p>۵- پایین بودن بهای محصولات تولیدی به دلیل عدم دسترسی به بازارهای محلی</p>	<p>۱- بالا رفتن توان علمی زنان روستایی</p> <p>۲- افزایش خلاقیت و توان شغلی زنان روستایی</p> <p>۳- درآمدزایی و کمک به اقتصاد خانواده و رفاه بیشتر</p> <p>کارآفرینی و ترغیب و تشویق سایرین به انجام امور مرتبط با تولید محصولات کشاورزی و دامی</p> <p>۴- جلوگیری از رکود اقتصادی و فقرزدایی در روستاها</p> <p>۵- استفاده از امکانات موجود و یا بلا استفاده</p> <p>۶- جلوگیری از مهاجرت از روستاها</p>	<p>ترویج مهارتهای شغلی زندگی</p>

<p>پیش نهاد مگردد جهت تولید رسانه های آنوزشمخصوص رسانه های دیداری و شنیدار اعتبارخاص در نظر گرفته شود</p>	<p>۱-حذف هزینه زیاد در زمان طولانی ۲-کمبود اعتبارات در جهت تولید انوای رسانه ها ۳-تمامی مخاطبان بخش کشاورزی نمی توانند ازاین روشها استفاد کنند</p>	<p>۱- استفاده بهینه از این تکنولوژی ها درآموزش های کوتاه مدت ، بلند مدت ، گوره ، انبوهی و انفرادی ۲- سهل الوصول بودنابزاراین تکنولوژی هادر جامعه</p>	<p>تهیه و تولید تکنولوژی های آموزشی</p>
<p>جهت تولید رسانه های نوشتاری از کارشناسان مجرب وبا سواد با سابقه که دارای ذوق نوشتاری باشند استفاده شود</p>	<p>۱-استفاده بهینه از این رسانه ها واثر بخشآن دربلند مدت ۲-استفاده این ابزار بیشتر درآموزش های گروهی و انفرادی کار برد دارد.</p>	<p>۱-استفاده ازاین رسانه ها در تمامناطق مختلف کشور درجامعه شهری وروستایی ۲-با حداقل هزینه می توان باتیراژزیاد از این نشریات تولید وتوضیع گردد.</p>	<p>تهیه و تولید رسانه های نوشتاری ترویجی نشریات و محلات</p>
<p>- تخصیص اعتبارات ویژه برای اعطای انگیزه های مادی و چشمگیر به مددکاران - برنامه ریزی برای بازدید های علمی و آموزشی برای ارتقاء سطح دانش مددکاران ترویجی</p>	<p>- عدم تخصیص انگیزه های مادی و معنوی برای مددکاران در سال های اخیر -عدم داشتن برنامه برای بازدید مددکاران از طرح های موفق درون و بیرون استانی</p>	<p>- برگزاری جلسه تجلیل از مددکاران ترویجی استان و اهدای لوح تقدیر و تندیس به ۷۰ نفر مددکار نمونه استان - برگزاری کلاس های آموزشی به منظور توانمند سازی مددکاران ترویجی</p>	<p>حمایت و توانمندسازی مددکاران ترویجی</p>
<p>- جلوگیری از توسعه بی رویه شرکت ها و دیگر موسسات حقوقی مشابه به صورت موازی - تثبیت سیاستگذاری های مثبت در خصوص شرکت ها و جلوگیری از تغییر سیاستگذاری های مذکور</p>	<p>- شرایط وضعیت اقتصادی کشور - خشکسالی پی در پی که منجر به کاهش سطح کشاورزی گردیده - استخدام برترین های</p>	<p>- بازدید و بررسی و ارزیابی عملکرد اعضاء و ارکان شرکت ها به صورت ادواری - برگزاری جلسات کمیته استقرار شهرستانی و استانی به منظور تقویت امور جاری شرکتهای</p>	<p>توانمندسازی اعضاء و ارکان شرکتهای خدمات مشاوره ای</p>
<p>- تخصیص اعتبارات ویژه برای تجهیز و نوسازی کامل همه مراکز استان به عنوان خط مقدم هماهنگ کننده برای تولیدکنندها</p>	<p>- کمبود شدید اعتبارات برای تجهیز کامل تر مراکز - کمبود شدید اعتبارات برای نوسازی بقیه مراکز که نیاز به نوسازی دارند</p>	<p>- تجهیز تعدادی از مراکز به لوازمات اداری -رایانه و غیره - تعمیر و مرمت تعداد اندکی از مراکز استان</p>	<p>نوسازی و تجهیز مراکز کشاورزی</p>

خلاصه وضعیت اعتبارات و تخصیص مدیریت هماهنگی ترویج به تفکیک طرح از سال ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۷ ارقام به هزار ریال

سال	محل تأمین اعتبار	ترویج فعالیت های جنبی کشاورزی		درصد تخصیص	آموزش زنان و توسعه اشتغال خانگی		درصد تخصیص	نوسازی و تجهیز مراکز		درصد تخصیص	جمع کل طرح ها	
		اعتبار	تخصیص		اعتبار	تخصیص		اعتبار	تخصیص		اعتبار	تخصیص
1394	نفت و گاز	1,100,000	1,090,320	99	130,000	128,860	99	1,500,000	1,486,800	99	17,105,000	11,042,210
	استانی	6,100,000	3,997,230	66	1,545,000	475,000	31	6,730,000	3,864,000	57		
	جمع کل	7,200,000	5,087,550	71	1,675,000	603,860	36	8,230,000	5,350,800	65		
1395	نفت و گاز	1,250,000	1,250,000	100	135,000	135,000	100	250,000	250,000	100	22,161,000	14,006,950
	استانی	8,210,000	5,361,270	65	1,866,000	245,000	13	10,450,000	6,765,680	65		
	جمع کل	9,460,000	6,611,270	70	2,001,000	380,000	19	10,700,000	7,015,680	66		
1396	نفت و گاز	2,500,000	2,169,760	87	320,000	0	0	2,500,000	1,744,000	70	25,635,000	19,731,060
	استانی	9,160,000	7,480,900	82	1,995,000	855,500	43	9,160,000	7,480,900	82		
	جمع کل	11,660,000	9,650,660	83	2,315,000	855,500	37	11,660,000	9,224,900	79		
1397	نفت و گاز	2,650,000	2,515,845	95	400,000	275,000	69	2,400,000	2,109,000	88	21,419,000	17,309,745
	استانی	9,160,000	7,480,900	82	1,405,000	456,000	32	5,404,000	4,473,000	83		
	جمع کل	11,810,000	9,996,745	85	1,805,000	731,000	40	7,804,000	6,582,000	84		

چکیده گزارش عملکرد دوره های آموزشی و ترویجی							
ردیف	عنوان فعالیت	سال ۹۳	سال ۹۴	سال ۹۵	سال ۹۶	سال ۹۷	واحد
1	آموزش های مهارتی	16569	20804	24560	17245	18852	نفر روز
2	آموزش زنان روستایی	3370	7382	5005	10380	150402	نفر روز
3	باغبانی	6265	21185	24412	32933	51385	نفر روز
4	زراعت	5390	10440	12162	14245	25274	نفر روز
5	حفظ نباتات	4661	5840	8550	9550	12151	نفر روز
6	صنایع و فن آوری مکانیزه	2388	2445	3743	8475	5916	نفر روز
7	آب و خاک	3087	490	618	12584	10364	نفر روز
8	دام و آبزیان	8370	3948	8571	16166	31110	نفر روز
	جمع کل	50100	72534	87621	104333	305454	نفر روز

چکیده گزارش عملکرد فعالیت های آموزشی و ترویجی							
ردیف	عنوان فعالیت	سال ۹۳	سال ۹۴	سال ۹۵	سال ۹۶	سال ۹۷	واحد
1	تهیه و تولید برنامه تلویزیونی	44	36	34	44	18	مورد
2	تهیه و تولید برنامه رادیویی	114	111	126	120	0	مورد
3	تهیه و چاپ مجله	5000	3000	4500	30000	20000	نسخه
4	تولید اپلیکیشن کشاورزی	4	10	2	1	1	مورد
5	تولید رسانه های نوشتاری	10000	20000	60000	300000	28000	نسخه
6	تولید بنر و بروشور	13000	18000	34000	19500	20000	نسخه
	جمع کل	28162	41157	98662	349621	68019	

سازمان جهاد کشاورزی استان اصفهان

معاونت برنامه ریزی و امور اقتصادی

